

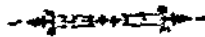
मुद्रक और प्रकाशक-
गङ्गाविष्णु श्रीकृष्णदास
मालिक-" लक्ष्मीवेङ्कटेश्वर " स्टीम्-प्रेस, कल्याण-बंबई.

सन् १८६७ के आक्ट २५ के अनुसार रजिष्टरी सब हक्क
प्रकाशकने अपने आधीन रक्खा है.

अथ

रूपमालायां-प्रकीर्णभागः ३.

तत्र

सन्धिभागः १।

६ अम्-' अ, इ, उ, ऋ, ऌ, ए, ओ, ऐ, औ, ह, य, व, र, ल,
' ङ, ण, न' वर्णोनी संज्ञा ॥

७ अश्-' अ, इ, उ, ऋ, ऌ, ए, ओ, ऐ, औ, ह, य, व, र,
म, ङ, ण, न, झ, भ, घ, ढ, ध, ज, ब, ग,
वर्णोनी संज्ञा ॥

८ अल्-' अ, इ, उ, ऋ, ऌ, ए, ओ, ऐ, औ, ह, य, व, र,
म, ङ, ण, न, झ, भ, घ, ढ, ध, ज, ब, ग, ड, द, ख
ठ, थ, च, ट, त, क, प, श, ष, स, ह' इति वर्णोनी

९ इक्-' इ, उ, ऋ, ऌ' एतां वर्णोनी संज्ञा ॥

१० इच्-' इ, उ, ऋ, ऌ, ए, ओ, ऐ, औ' वर्णोनी संज्ञा । नामिसं

११ इण्-'इ, उ, ऋ, ऌ, ए, ओ, ऐ, औ, ह, य, व, र, ल' वर्णोनी

१२ उक्-' उ, ऋ, ऌ ' इति वर्णोनी संज्ञा ॥

१३ एङ्-' ए, ओ ' वर्णयोः संज्ञा ॥

१४ एच्-' ए, ओ, ऐ, औ ' वर्णोनी संज्ञा ॥

१५ ऐच्-' ऐ, औ ' वर्णयोः संज्ञा ॥

१७ हश्-' ह, य, व, र, ल, ञ, म, ङ, ण, न, झ, भ, घ,

यय्–'य्, व्, र्, ल्, ञ्, म्, ङ्, ण्, न्, झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्' वर्णानां संज्ञा ॥

यर्–' य्, व्, र्, ल्, ञ्, म्, ङ्, ण्, न्, झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्, श्, ष्, स्' वर्णानां संज्ञा ॥

वश्–'व्, र्, ल्, ञ्, म्, ङ्, ण्, न्, झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्' वर्णानां संज्ञा ॥

ल्–' व्, र्, ल्, ञ्, म्, ङ्, ण्, न्, झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्, श्, ष्, स्, ह्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

ल्–' र्, ल्, ञ्, म्, ङ्, ण्, न्, झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्, श्, ष्, स्, ह्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

म्–' ञ्, म्, ङ्, ण्, न्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

र्–'म्, ङ्, ण्, न्, झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्' वर्णानां संज्ञा ॥

म्–'ङ्, ण्, न्' वर्णानां संज्ञा ॥

–'झ् भ्, घ्, ढ्, ध्' वर्णानां संज्ञा ॥

–'झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

–'झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

–'झ् भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्, श्, ष्, स्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

–' झ्, भ्, घ्, ढ्, ध्, ज्, ब्, ग्, ड्, द्, ख्, फ्, छ्, ठ्, थ्, च्, ट्, त्, क्, प्, श्, ष्, स्, ह्' इति वर्णानां संज्ञा ॥

३४ भष्–'भ, घ, ढ, ध' इति वर्णानां संज्ञा ॥
३५ जश्–'ज, ब, ग, ड, द' इति वर्णानां संज्ञा ॥
३६ बश्–'ब, ग, ड, द' इति वर्णानां संज्ञा ॥
३७ खय्–'ख, फ, छ, ठ, थ, च, ट, त, क, प' इति वर्णानां सं
३८ खर्–'ख, फ, छ, ठ, थ, च, ट, त, क, प, श, ष, स' वर्णानां संज्ञा ॥
३९ छव्–'छ, ठ, थ, च, ट, त' इति वर्णानां संज्ञा ॥
४० चय्–'च, ट, त, क, प' इति वर्णानां संज्ञा ॥
४१ चर्–'च, ट, त, क, प, श, ष, स' इति वर्णानां संज्ञा ॥
४२ शर्–'श, ष, स' इति वर्णानां संज्ञा ॥
४३ शल्–'श, ष, ह' इति वर्णानां संज्ञा ॥

अचां भेदज्ञापकयन्त्रम् ।

६ अ इ उ ऋ ऌ	६ आ ई ऊ ॠ ए ओ ऐ औ	६ अ३ इ३ उ३ ऋ३ ऌ३ ए३ ओ३ ऐ३ औ३
ह्रस्वोदात्तानुनासिकः	दीर्घोदात्तानुनासिकः	प्लुतोदात्तानुनासिकः
ह्रस्वोदात्ताननुनासिकः	दीर्घोदात्ताननुनासिकः	प्लुतोदात्ताननुनासिकः
ह्रस्वानुदात्तानुनासिकः	दीर्घानुदात्तानुनासिकः	प्लुतानुदात्तानुनासिकः
ह्रस्वानुदात्ताननुनासिकः	दीर्घानुदात्ताननुनासिकः	प्लुतानुदात्ताननुनासिकः
ह्रस्वस्वरितानुनासिकः	दीर्घस्वरितानुनासिकः	प्लुतस्वरितानुनासिकः
ह्रस्वस्वरिताननुनासिकः	दीर्घस्वरिताननुनासिकः	प्लुतस्वरिताननुनासिकः

अनुनासिकाननुनासिकभेदेन य-व-ला द्विधा ॥

नुनासिकः—मुखेन नासिकया चोच्चार्यमाणः ॥ तच्चिह्नं चम् प्रत्याहारसंज्ञकवर्णान्विहाय (ँ) इति बोध्यम् ॥

स्वारः—(ं) एतादृशः शिरोबिन्द्वाकारो बोध्यः ॥

ध्मानीयः—पकार-फकारप्राग्वर्ति—विसर्गार्धाकारः (ॅ) ॥

ह्वामूलीयः—ककार-खकारप्राग्वर्ति-विसर्गार्धाकारः (ॅ) ॥

र्जनीयः—अच्प्रत्याहारसंज्ञकवर्णतः परो (:) बिन्दुद्वयात्मकः ॥

दात्तः—ताल्वादिषु स्थानेष्वधोभागे निष्पन्नः अच् ॥

ानम्—परस्परो वर्णानामभावः ॥

ेडितम्—एकार्थकस्य द्विरुच्चारितस्य परम् ॥

ात्तः—ताल्वादिषु स्थानेपूर्ध्वभागे निष्पन्नः अच् ॥

र्गाः—धातुना सहोच्चारिताः प्र, परा, अप, सम्, अनु, अव, निस्, निर्, दुस्, दुर्, वि, आङ्, नि, अधि, अपि, अति, सु, उद्, अभि, प्रति, परि, उप ॥

-अ, अर्, अल्, ए, ओ ॥

दीर्घः, संयोगपरको ह्रस्वश्च, सविसर्गः, सानुस्वारो ह्रस्वश्च ॥

-द्विमात्रः ॥

' भू ' प्रभृतिगणपठितः सन् क्रियावाची ॥

:—' च, वा, ह, अह, एव, एवम्, नूनम्, शश्वत्, युगपत्, भूयस्, कुवित्, नेत्, चेत्, चण्, चित्, हन्त, माङ्, नञ्, यावत्, ह, स्वाहा, स्वधा, अथ, किल, सुष्ठु, स्म, ' उपसर्गाकाराः, :, निरन्ताकाराः, स्वराद्यः ' अव, अदस्, अस्ति, अ, आ, इ

ई, उ, ऊ, ऋ, ॠ, ऌ, ए, ऐ, ओ, औ । पाद्, प्याद्, आङ्, है, हे, भो, अये, एकपदे ' एवमादयः ॥

पदम्--सुबन्तम्, तिङन्तम्, श्यामादौ हलादौ सुपि प्रत्यये परे प्रकृतिभागः, यकारादिभिन्नहलादौ काचधिकतद्धितप्रत्यये प्रकृतिभागः । मत्वर्थीये सान्तदान्तसाग्वान्प्रकृतिभागान्वर्जयित्वा ॥

प्रगृह्यः--अदस ईकारोकारौ, ईदन्तमूदन्तमेदन्तं च द्विवचनान्तम्, एकस्वरमात्रो निपातः, ओदन्तो निपातः, संबुद्धौ ओकारान्त इति शब्दे परे वा ॥ सत्यामस्यां संज्ञायां प्रकृतिभावः ॥

प्लुतः--त्रिमात्रः अच् ॥ स च निकृष्टेनाभिवादे कृते चकृष्टेन य आशीर्वादो दीयते तत्र वाक्ये टेः, दूराद्धाने वाक्ये टेः, है, हे एतयोरेव च विधीयते ॥

लघुः--ह्रस्वः ॥

लोपः--विद्यमानस्य दर्शनाभावः ॥

विभाषा--निषेधविकल्पौ ॥

वृद्धिः--आ, आर्, आल्, ऐ, औ ॥

सवर्णः--यस्य येन आभ्यन्तरप्रयत्नः, स्थानं, च तुल्यं, तस्य सः " ऋलृवर्णयोर्मिथः सावर्ण्यं वाच्यम् ॥ " अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः इचुयशानां तालु । ऋटुरषाणां मूर्धा । लृतुलसानां दन्ताः । उपूपध्मानीयानामोष्ठौ । ञमङणनानां नासिका च । एदैतोः कण्ठतालु । ओदौतोः कण्ठोष्ठम् । वकारस्य दन्तोष्ठम् । जिह्वामूलीयस्य जिह्वामूलम् । नासिकाऽनुस्वारस्य ॥ इति स्थानानि ॥

संबुद्धिः--संबोधने या प्रथमा तस्या एकवचनम् ॥

संयोगः--स्वरैरव्यवहिता हलः ॥

आभ्यन्तरप्रयत्नबोधकयन्त्रम्।

प्रयत्नाः	स्पृष्टम्	ईषत्स्पृष्टम्	ईषद्विवृतम्	संवृतः	विवृतः	विवृततरः	विवृततमः
वर्णाः	क् ख् ग् घ् ङ् च् छ् ज् झ् ञ् ट् ठ् ड् ढ् ण् त् थ् द् ध् न् प् फ् ब् भ् म्	य्२ र् ल्२ व्	श् ष् स् ह्	ह्रस्वः अकारः	अ२-३ इ उ ऋ ऌ	ए ओ	ऐ औ

बाह्यप्रयत्नबोधकयन्त्रम्।

प्रयत्नाः	अघोषाल्पप्राणाः	अघोषमहाप्राणाः	घोषाल्पप्राणाः	घोषमहाप्राणाः
वर्णाः	क् च् ट् त् प् ≍(प-फ) ≍(क-ख)	ख् छ् ठ् थ् फ् श् ष् स्	ग् ज् ड् द् ब् ङ् ञ् ण् न् म् य् व् र् ल् अ इ उ ऋ ऌ ए ओ ऐ औ	घ् झ् ढ् ध् भ् ह

संहिता:—वर्णानामतिशयितः संनिधिः संहिता ॥ यथा—'पठ' इत्यत्र 'प्' 'अ' 'ठ्' 'अ' इत्यादयो वर्णाः ॥ यथा वा—'कृष्ण' इत्यत्र 'क्' 'ऋ' 'ष्' 'ण्' 'अ' वर्णाः ॥

स्वरितः—उदात्तानुदात्तस्वरसमाहारः स्वरितः ॥

ह्रस्वः—एकमात्रः ॥ इति संज्ञाप्रकरणम् ॥

अथ स्वरसंधिः ।

तत्र—'अकः सवर्णे दीर्घः' 'आद्गुणः' 'वृद्धिरेचि' 'इको यणचि' 'एचोऽयवायावः' इति सूत्राणां प्रयोजनं पूर्वपरवर्णयोः स्थाने आदेशादिदर्शनम् ॥

पूर्ववर्णे सति	परवर्णे सति ।													[illegible]
	अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ऌ	ए	ओ	ऐ	औ	
अ	आ	आ	ए	ए	ओ	ओ	अर्	अर्	अल्	ऐ	औ	ऐ	औ	
आ	आ	आ	ए	ए	ओ	ओ	अर्	अर्	अल्	ऐ	औ	ऐ	औ	
इ	य	या	ई	ई	यु	यू	यृ	[illegible]	[illegible]	ये	यो	यै	यौ	
ई	य	या	ई	ई	यु	यू	यृ	[illegible]	[illegible]	ये	यो	यै	यौ	
उ	व	वा	वि	वी	ऊ	ऊ	वृ	[illegible]	[illegible]	वे	वो	वै	वौ	
ऊ	व	वा	वि	वी	ऊ	ऊ	वृ	[illegible]	[illegible]	वे	वो	वै	वौ	
ऋ	र	रा	रि	री	रु	रू	ॠ	ॠ	[illegible]	रे	रो	रै	रौ	

ऋ	र	रा	रि	री	रु	रू	ऋ	ॠ	ऌ	रे	रो	रै	रौ
ऌ	ल	ला	लि	ली	लु	लू	ऋं	ॠ	ऌ	ले	लो	लै	लौ
ए	अय	अया	अयि	अयी	अयु	अयू	अयृ	अयॄ	अय्ऌ	अये	अयो	अयै	अयौ
ओ	अव	अवा	अवि	अवी	अवु	अवू	अवृ	अवॄ	अव्ऌ	अवे	अवो	अवै	अवौ
ऐ	आय	आया	आयि	आयी	आयु	आयू	आयृ	आयॄ	आय्ऌ	आये	आयो	आयै	आयौ
औ	आव	आवा	आवि	आवी	आवु	आवू	आवृ	आवॄ	आव्ऌ	आवे	आवो	आवै	आवौ

अकारपूर्वकोदाहरणदिक् ।

असिद्धरूपम्	सिद्धरूपम्
दैत्य+आरिः	दैत्यारिः
जल+आनयनम्	जलानयनम्
देव+इन्द्रः	देवेन्द्रः
नर+ईशः	नरेशः
सूर्य+उदयः	सूर्योदयः
अर्ध+ऊढः	अर्धोढः
द्रव्य+ऋद्धिः	द्रव्यर्द्धिः

तव+ऋकार:	तवर्कार:
मम+ऌकार:	ममल्कार:
शुष्क+एध:	शुष्कैध:
शुद्ध+ओदन:	शुद्धौदन:
शुक्ल+ऐरावत:	शुक्लैरावत:
चित्त+औत्सुक्यम्	चित्तौत्सुक्यम्

अकारपूर्वोदाहरणेषु यत्र विशेष: तानि वक्ष्यन्ते—

असिद्धरूपाणि	सिद्धरूपाणि	
शक+अन्धु:	शकन्धु:	शकन्ध्वादिषु पररूपं वाच्यम्
कर्क+अन्धु:	कर्कन्धु:	
कुल+अटा	कुलटा	
मार्त+अण्ड:	मार्तण्ड:	
सीम+अन्त:	सीमन्त: (केशवेशे)	
सार+अङ्ग:	सारङ्ग: (पशुपक्षिणो:)	
हल+ईषा	हलीषा	
लाङ्गल+ईषा	लाङ्गलीषा	
स्व+ईरम्	स्वैरम्	स्वादीरेरिणोः
स्व+ईरी	स्वैरी	
स्व+ईरिणी	स्वैरिणी	
प्रष्ठ+ऊह:	प्रष्ठौह:	ऊठि
विश्व+ऊह:	विश्वौह:	
प्र+ऊह:	प्रौह:	प्रादूहोढोढ्येषैष्येषु
प्र+ऊढ:	प्रौढ:	
प्र+ऊढि:	प्रौढि:	

अक्ष+ऊहिनी	अक्षौहिणी ॥ अक्षादूहिन्या	
सुख+ऋतः	सुखार्तः	ऋते च
दुःख+ऋतः	दुःखार्तः	समासे
प्र+ऋणम्	प्रार्णम्	
वत्सतर+ऋणम्	वत्सतरार्णम्	
कम्बल+ऋणम्	कम्बलार्णम्	
वसन+ऋणम्	वसनार्णम्	
ऋण+ऋणम्	ऋणार्णम्	
दश+ऋणः	दशार्णः	
प्र+ऋच्छति	प्रार्च्छति	अकणां. लोपसं. गोटिका.
उप+ऋतीयते	उपार्तीयते	
क्व+एव	क्वेव ॥ एवे चानियोगे ॥	
अव+एटति	अवेटति	अकणां. लोपसं. गोटिका.
उप+एजते	उपेजते	
अव+एति	अवैति	एकारादावेण्-
उप+एधते	उपैधते	धातौ एधधातौ च
प्र+एषः	प्रैषः	
प्र+एष्यः	प्रैष्यः	प्रादूहोढोढ्येषैष्येषु
अव+एहि	अवेहि	
शिवाय+ॐ नमः	शिवायोंनमः	ओमाङोश्च
स्थूल+ओतुः	स्थूलोतुः	ओत्वोष्ठयोः
बिम्ब+ओष्ठः	बिम्बोष्ठः	समासे (वा) ॥

१ [illegible]

आकारपूर्वोदाहरणदिक्—

श्रद्धा+असि	श्रद्धासि
राजा+आस्ते	राजास्ते
मेधा+इष्टा	मेधेष्टा
पिता+ईट्टे	पितेट्टे
माता+उत्सुका	मातोत्सुका
ज्ञाता+ऊह्ते	ज्ञातोह्ते
वर्षा+ऋतुः	वर्षर्तुः
त्वया+ऋकारायते	त्वयर्कारायते
विद्या+ऌकारः	विद्यल्कारः
भार्या+एति	भार्यैति
गङ्गा+ओघः	गङ्गौघः
कथा+ऐतिह्यम्	कथैतिह्यम्
रक्षा+औचित्यम्	रक्षौचित्यम्

अत्र विशेषः—

आ+इन्दम्	ऐन्दम्	आङ्योगात्
आ+ईहिष्ट	ऐहिष्ट	
आ+उज्झत	औज्झत	
आ+ऊषिष्यत्	औषिष्यत्	
आ+ऋच्छत्	आर्छत्	

इकारपूर्वोदाहरणदिक्—

दधि+अच्छम्	दध्यच्छम्
वारि+आनय	वार्यानय
मति+इच्छा	मतीच्छा

-स्वरसन्धिः।

सुद्धि+ईपः	सुद्धीपः
गिरि+उपलः	गिर्युपलः
भूमि+ऊपः	भूम्यूपः
कपि+ऋषभः	कप्यृषभः
कवि+एकत्वम्	कव्येकत्वम्
आधि+ओषधि	आध्योषधि
हरि+ऐरावणः	हर्यैरावणः
कृषि+औत्सुक्यम्	कृष्यौत्सुक्यम्

ईकारपूर्वोदाहरणादिक्–

गौरी+अत्र	गौर्यत्र
नदी+आयाति	नद्यायाति
वाणी+इह	वाणीह
वाग्मी+ईश्वरः	वाग्मीश्वरः
दासी+उदितः	दास्युदितः
क्षोणी+ऊपरा	क्षोण्यूपरा
वल्ली+ऋतु	वल्ल्यृतु
पत्नी+ओकः	पत्न्योकः
मृगी+ऐणेयम्	मृग्यैणेयम्
भोगी+औरधम्	भोग्यौ.ध

उकारपूर्वोदाहरणादिक्–

मधु+अमृतम्	मध्वमृतम्
जतु+आभरणम्	जत्वाभरण
वस्तु+इतरत्	वस्त्वितरत्
अम्बु+ईरितम्	अम्ब्वीरित

उकारपूर्वोदाहरणदिक्–

भानु+अनुरागः	भान्वनुरागः
पितु+ऋक्ष	पित्वृक्ष
मधु+ऋते	मध्वृते
वस्तु+एकदा	वस्त्वेकदा
जिष्णु+ओजः	जिष्ण्वोजः
तरु+ऐगुरम्	तर्वैगुरम्
मधु+औदनम्	मध्वौदनम्
साधु+औदनिकः	साध्वौदनिकः

ऊकारपूर्वोदाहरणदिक्–

वधू+अलंकारः	वध्वलंकारः
स्वभू+आसनम्	स्वभ्वासनम्
पुनर्भू+इष्टिः	पुनर्भ्विष्टिः
वर्षाभू+ईक्षणम्	वर्षाभ्वीक्षणम्
स्वयंभू+उत्सवः	स्वयंभ्वुत्सवः
वामोरू+ऊरीकृतम्	वामोर्वूरीकृतम्
दिधिषू+ऋजुत्वम्	दिधिष्वृजुत्वम्
चमू+एकतानः	चम्वेकतानः
तनू+ओजः	तन्वोजः
सरयू+ऐन्द्रियकम्	सरय्वैन्द्रियकम्
कद्रू+औरसः	कद्र्वौरसः

ऋकारपूर्वोदाहरणदिक्–

पितृ+अभ्युदयः	पित्रभ्युदयः
मातृ+आज्ञा	मात्राज्ञा
[illegible]	यात्रिङ्गितम्
	भ्रात्रीरितः

ननान्दृ+उक्तिः	ननान्द्रुक्तिः
स्वसृ+ऊरीकृतम्	स्वस्रूरीकृतम्
देवृ+ऋजीषम्	देवृजीषम्
होतृ+एकगुरुः	होत्रेकगुरुः
नप्तृ+ओषधीशः	नप्त्रोषधीशः
उद्गातृ+ऐक्यम्	उद्गात्रैक्यम्
क्षत्तृ+औरस्यः	क्षत्त्रौरस्यः

ॠकारपूर्वोदाहरणदिक्-कॄशब्दवत्।

ऌकारपूर्वोदाहरणदिगपि न प्रायः, केवलमनुकरणशब्देषु॥

एकारपूर्वोदाहरणदिक्—

तत्र पूर्वैकारस्य पदान्ते तु वर्तमानत्वे आदेशे यकारोच्चारणं नापि भवति

ा+अनम्	नयनम्
ा+आगताः	त आगताः / तयागताः
ा+इह	य इह / ययिह
+ईशितारः	क ईशितारः / कयीशितारः
ज्ये+उद्गताः	राज्य उद्गताः / राज्ययुद्गताः
+ऊहिवाः	इम ऊहिवाः / …

वृक्षे+इयांसि	वृक्ष इय[illegible] / वृक्षयि[illegible]
ग्रामे+ओकांसि	ग्राम ओ[illegible] / ग्रामयोक[illegible]
आपणे+ऐकैयम्	आपण ऐ[illegible] / आपणयै[illegible]
शास्त्रे+औपयिकत्वम्	शास्त्र औपयि[illegible] / शास्त्रयौपयिक[illegible]

अत्र विशेषः—

हरे+अव — हरेऽव ॥ 'एङः पदान्तादति' पूर्वरूप[illegible]

यत्र एकारस्य यकारे परे सति अय्, तत्प्रदर्श्यते ।

क्षे+यम् — क्षय्यम्[1] } 'क्षय्यजय्यौ शक्यार्थे'
जे+यम् — जय्यम् }
क्रे+यम् — क्रय्यम्[2] ॥ 'क्रय्यस्तदर्थे'

ओकारपूर्वोदाहरणादिक्–

अत्र पूर्वौकारस्य पदान्तत्वे तु आदेशे वकारं नाप्युच्चारयेत् ॥

ओ+भाति	भवति
पटो+आम्रः	पट आम्रः / पटवाम्रः
भानो+इन्द्रियम्	भान इन्द्रियम् / भानविन्द्रियम्
विष्णो+ईपिका	विष्ण ईपिका / विष्णवीपिका

---

१ योग्यार्थे तु 'क्षेयम्' इति भवति । २ यत्र द्रव्यं 'अपीत्र केतारः क्रीणीयुः' इ[illegible] बुद्ध्या आपणे प्रसारितं, तत्र 'क्रय्यम्' भवति । यत्र कालान्तरे विक्रयणयोग्यम्, त[illegible] 'क्रेयम्'-इति भवति ॥

थास्नो+उन्मत्ताः — { स्थास्न उन्मत्ताः
स्थास्नवुन्मत्ताः

ायो+ऊनाः — { वाय ऊनाः
वायवूनाः

टो+ऋक्षः — { वट ऋक्षः
वटवृक्षः

रो+एहि — { भर एहि
भरवेहि

रो+ओङ्कारः — { गुर ओङ्कारः
गुरवोङ्कारः

भो+ऐश्वर्यम् — { प्रभ ऐश्वर्यम्
प्रभवैश्वर्यम्

भो+औदार्यम् — { विभ औदार्यम्
विभवौदार्यम्

अत्र ओकारस्य यकारे परे सति अव्, तत्प्रदर्श्यते ॥

यूतिः — गव्यूतिः ॥ 'गोर्यूतावध्वपरिमाणे' ॥

गो+यम् — गव्यम्
माधो+यः — माधव्यः
लो+यम् — लव्यम्
} ' वान्तो यि प्रत्यये ' ॥

अत्र विशेषः—

विभो+अत्र — विभोऽत्र ॥ ' एङः पदान्तादति ' पूर्वरूपम् ॥

गो+अग्रम् — गोऽग्रम् { 'सर्वत्र विभाषा गोः' इति पदान्ते वा प्रकृतिभावः ॥
गवाग्रम्

गो+इच्छा — गवेच्छा
गो+ईहा — गवेहा
गो+उद्धः — गवोद्धः
गो+ऊढः — गवोढः
गो+ऋषभः — गवर्षभः
गो+एकदन्तः — गवैकदन्तः
गो+ओकांसि — गवौकांसि

'अवङ् स्फोटायनस्य'। पदान्ते गोरचि ओकारस्य अवङ् आदेशो वा ॥

गो+इन्द्रः — गवेन्द्रः — 'इन्द्रे च' गोरवङ् आदे[शो] नित्यम् ॥

ऐकारपूर्वोदाहरणादिक्—

तत्र पूर्वैकारस्य पदान्तत्वे तु आदेशे यकारं नाप्युच्चारयेत्।

नै+अकः — नायकः
पत्न्यै+अट — पत्न्या अट / पत्न्यायट
शान्त्यै+आथर्वणम् — शान्त्या आथर्वणम् / शान्त्यायाथर्वणम्
भियै+इन्दुः — भिया इन्दुः / भियायिन्दुः
स्त्रियै+ईशानः — स्त्रिया ईशानः / स्त्रियायीशानः
भूत्यै+[illegible] — भूत्या पुन्नागः / भूत्यायुन्नागः
मुख्या ऊरीकृतम् / मुख्यायूरीकृतम्

इष्टयै+ऋत्विक् — { इष्टया ऋत्विक् / इष्टयायृत्विक्

वृत्त्यै+एकान्तः — { वृत्त्या एकान्तः / वृत्त्यायेकान्तः

गुप्त्यै+ओतुः — { गुप्त्या ओतुः / गुप्त्यायोतुः

मायै+ऐश्वर्यम् — { माया ऐश्वर्यम् / मायायैश्वर्यम्

मायै+औत्सुक्यम् — { माया औत्सुक्यम् / मायायौत्सुक्यम्

औकारपूर्वोदाहरणादिक्—

तत्र पूर्वौकारस्य पदान्तत्वे तु आदेशे वकारोच्चारणानुसारे—

पौ+अकः — पावकः

गुरौ+अनुरक्तः — { गुरा अनुरक्तः / गुरावनुरक्तः

हरौ+आमहः — { हरा आमहः / हरावामहः

अब्धौ+इरा — { अब्धा इरा / अब्धाविरा

रात्रौ+ईर्ष्या — { रात्रा ईर्ष्या / रात्रावीर्ष्या

भानौ+उग्रता — { भाना उग्रता / भानावुग्रता

भूमौ+ऊषः — { भूमा ऊषः / भूमावूषः

आज्ञौ+ऋष्टिः — { आज्ञा ऋष्टिः / आज्ञावृष्टिः

खितौ+एकपदी	खिता एकपदी / खितावेकपदी
घरौ+ओदनः	घरा ओदनः / घरावोदनः
ऋभौ+ऐश्वर्यम्	ऋभा ऐश्वर्यम् / ऋभावैश्वर्यम्
कौ+औग्रकम्	का औग्रकम् / कावौग्रकम्

अथ प्रकृतिभावः ।

तत्र वैकल्पिकोदाहरणदिक्-

अकारपूर्वोदाहरणदिक्-

एहि कृष्ण+अत्र दधि	एहि कृष्ण अत्र दधि / एहि कृष्णात्र दधि	१ प्लुतप्रगृह्या अचि [1] इति
एहि राम+आयाता देवाः	एहि राम आयाता देवाः / एहि रामायाता देवाः	
एहि देव+इह यज्ञे	एहि देव इह यज्ञे / एहि देवेह यज्ञे	
सप्त+ऋषीणाम्	सप्त ऋषीणाम् / सप्तर्षीणाम्	१ ऋत्यकः । इति सूत्रेण प्रकृतिभावः ।
सप्त+ऋषयः	सप्त ऋषयः / सप्तर्षयः	

१ कृष्णनीयम् । २ समस्तामिदम् । ३ व्यस्तामिदम् ।

आकारपूर्वोदाहरणदिक्—

ब्रह्मा+ऋषिः	ब्रह्म ऋषिः / ब्रह्मर्षिः	'ऋत्यकः' इति पदान्ते ह्रस्वसहितः प्रकृतिभावः ॥
माला+ऋतः	मालऋतः / मालर्तः	

ईकारपूर्वोदाहरणदिक्—

एत कलत्राणि+अत्र शम्	एत कलत्राणि अत्र शम् / एत कलत्राण्यत्र शम्	'[illegible]
एत कलत्राणि+इह शय्या	एत कलत्राणि इह शय्या / एत कलत्राणीह शय्या	

ईकारपूर्वोदाहरणदिक्—

नदी+अत्र	नदि अत्र / नद्यत्र	'इकोऽसवर्णे शाकल्यस्य ह्रस्वश्च' इति पदान्ते ह्रस्वसहितः प्रकृतिभावो वा ॥
गौरी+आस्ते	गौरि आस्ते / गौर्यास्ते	
करी+उन्मत्तः	करि उन्मत्तः / कर्युन्मत्तः	
देवी+ऊहते	देवि ऊहते / देव्यूहते	
वाणी+ऋच्छति	वाणि ऋच्छति / वाण्यृच्छति	

२०९८

सुधी+उपास्यः — सुध्युपास्यः ॥ समासे तु न ॥

उकारपूर्वोदाहरणानि-

उ+इति — { उ इति / ऊँ इति / विति } 'उञः' 'ऊँ' इतो ।

मधु+अत्र — { मधु अत्र / मध्वत्र }

त्रपु+इच्छति — { त्रपु इच्छति / त्रप्विच्छति }

वसु+एति — { वसु एति / वस्वेति }

दारु+ओपति — { दारु ओपति / दार्वोपति }

चारु+ऐतिह्यम् — { चारु ऐतिह्यम् / चार्वैतिह्यम् }

मञ्जु+औन्नत्यम् — { मञ्जु औन्नत्यम् / मञ्ज्वौन्नत्यम् }

'इकोऽसवर्णे शाकल्यस्य ह्रस्वश्च' इति पदान्ते ह्रस्वस्यापि [illegible] इति प्रकृतिभावः ॥

समासे तु न प्रकृतिभावः-

मधु+अरिः — मध्वरिः

वसु+इच्छा — वस्विच्छा

...ननम् — बध्वाननम्

ऋकारपूर्वोदाहरणदिक्—

ज्ञातृ+अत्र	ज्ञातृ अत्र ज्ञात्रत्र	'इकोऽसवर्णे शाकल्यस्य ह्रस्वश्च'
धातृ+इन्दति	धातृ इन्दति धात्रिन्दति	
हर्तृ+उञ्छति	हर्तृ उञ्छति हर्त्रुञ्छति	
कर्तृ+एति	कर्तृ एति कर्त्रेति	
मातृ+ऋच्छतु	मातृ ऋच्छतु मातृच्छतु	

एकारपूर्वोदाहरणदिक्—

हे+अम्ब	हे अम्ब हेऽम्ब	'लुप्तपृष्टा आपि नित्यम्, इति छन्दसि पाठः'
हे+ईशान	हे ईशान ह ईशान हयीशान	
हे+उमेश	हे उमेश ह उमेश हयुमेश	
हे+ऋभुक्षिन्	हे ऋभुक्षिन् ह ऋभुक्षिन् हयृभुक्षिन्	
हे+एक	हे एक ह एक हयेक	

रूपमालायां-

औकारस्योदाहरणानि-

पटी विभौ+अत्र स्नाति { पटी विभौ अत्र स्नाति / पटी विभ अत्र स्नाति / पटी विभवत्र स्नाति } [illegible]

विभौ+इति { विभौ इति / विभ इति / विभाविति } [illegible]

ऐकारस्योदाहरणानि-

है+अब्ज { है अब्ज / हा अब्ज / हायब्ज }

है+इन्द्र { है इन्द्र / हा इन्द्र / हायिन्द्र }

है+उशन् { है उशन् / हा उशन् / हायुशन् }

है+ऋतो { है ऋतो / हा ऋतो / हायृतो }

है+एड { है एड / हा एड / हायेड }

अथ नित्यप्रकृतिभावोदाहरणदिक्–

एकाच्निपातपूर्वोदाहरणदिक्–

अ+अपेहि	अ अपेहि
आ+एवम्	आ एवं नु मन्यते } वाक्यं
आ+एवम्	आ एवं किल तत् } स्मरणं
इ+इन्द्रः	इ+इन्द्रः
ई+आर्तिः	ई आर्तिः
उ+उमेशः	उ उमेशः
ऊ+ओपति	ऊ ओपति
ऋ+आर्दितः	ऋ आर्दितः
ऋ+एवं तत्	ऋ एवं तत्
ए+ईश्वर	ए ईश्वर
ओ+अच्युत	ओ अच्युत
ऐ+एवं तत्	ऐ एवं तत्
औ+अमराः	औ अमराः

अनेकाच्निपातपूर्वोदाहरणदिक्–

अहो+ईशाः	अहो ईशाः } ओदन्तः
आहो+इति	आहो इति } ओदन्तः
उताहो+इति	उताहो इति } ओदन्तः

द्विवचनान्तप्रकृतिभावोदाहरणदिक्–

हरी+अत्र	हरी अत्र
कवी+इमौ	कवी इमौ
वारिणी+अच्छे	वारिणी अच्छे

विष्णू+अमू	विष्णू अमू
भानू+इह	भानू इह
अमू+आसाते	अमू आसाते
गंगे+अमू	गंगे अमू
माले+आनय	माले आनय
पचेते+इमौ	पचेते इमौ
मृगहे+अर्यम	मृगहे अर्यम
मुशाये+आवाम्	मुशाये आवाम्

अदुश्वनान्तप्रकृतिभावोदाहरणदिक्-

अमी+आसते	अमी आसते } भवतः
अमी+ईशाः	अमी ईशाः

इति स्वरसन्धिः ॥

अथ व्यञ्जनसन्धिः।

तत्र पदान्ते 'झलां जशोऽन्ते' 'वाऽवसाने' 'खरि च' 'चोः कुः' 'झलां चः' 'स्तोः श्चुना श्चुः' 'ष्टुना ष्टुः' इति सूत्रोपलक्षणम्।

स्थानिनः	पदान्ते		परेषु												
			क	ख	च	छ	ट	ठ	त	थ	प	फ	श	ष	स
क्	ग्	क्।ग्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्
ख्	„	„ „	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
ग्	„	„ „	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
घ्	„	„ „	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
च्	„	„ „	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
छ्	ड्	ट्।ड्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्
ज्	ग्	क्।ग्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्	क्
झ्	„	„ „	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
ट्	ड्	ट्।ड्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्
ठ्	„	„ „	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„

व्यञ्जनसन्धिः ।

ब्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
द्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
न्	द्	न्।द्	त्	त्	च्	च्	ट्	ट्	त्	त्	न्	न्	च्	त्	त्
थ्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
ड्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
घ्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
प्	ब्	प।ब्	प	प	प	प	प	प	प	प	प	प	प्	प्	प्
फ्	ब्	प।	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
ध्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
भ्	"	" "	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
ट्	ड्	ट।ड्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्	ट्
ष	ड	ट।ड्	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
स	र्	:	×:।	×:।	श्	श्	ष्	ष्	स्	स्	×:।	×:।	:श	:ष	:स

ककारपूर्वोदाहरणदिक्–

पृथक्+आति	पृथगाति
काष्ठशक्+आयाति	काष्ठशगायाति
काष्ठशक्+इन्दति	काष्ठशगिन्दति
काष्ठशक्+ईहते	काष्ठशगीहते
काष्ठशक्+एजते	काष्ठशगेजते
धिक्+ऐश्वर्यम्	धिगैश्वर्यम्
पृथक्+हरति	पृथग्हरति
पृथक्+रमते	पृथग्रमते
मनाक्	मनाङ् / मनाग्
हिरुक्+करोति	हिरुक्करोति
हिरुक्+खनति	हिरुक्खनति
मनाक्+चरति	मनाक्चरति
पृथक्+छिनत्ति	पृथक्छिनत्ति
मनाक्+पिबति	मनाक्पिबति
पृथक्+सरति	पृथक्सरति
काष्ठशक्+शूरः	काष्ठशक्शूरः

चकारपूर्वोदाहरणदिक्–

वाच्+अर्थौ	वागर्थौ
वाच्+यत्र	वाग्यत्र
वाच्+हरिः	[illegible]
त्वच्+इन्द्रियम्	
[illegible]	

सम्यच्+उत्तम्	सम्यगुत्तम्
विष्वच्	{ विष्वक् / विष्वग्
वाच्+कृतम्	वाक्कृतम्
प्रत्यच्+चरति	प्रत्यक्चरति
वाच्+गूर:	वाक्गूर:

अत्रायं विशेषः-

अच्+अन्तः	अजन्तः	} प्रत्याहारः
अच्+हली	अज्हली	
अच्+संधिः	अच्संधिः	

ङकारपूर्वोदाहरणानि-

प्राङ्+अत्र	प्राङत्र
प्राङ्+विवाकः	प्राङ्विवाकः
प्राङ्+	{ प्राङ् / प्राङ्ग
प्राङ्+हसति	प्राङ्हसति
प्राङ्+शूरः	प्राङ्शूरः

एवमेव णकारान्तेषु सुगण् (अ) शब्दे योज्यम् ।

णकारपूर्वोदाहरणानि-

	[illegible]
	{ [illegible] / [illegible]
	[illegible]
	[illegible]

[illegible]

सुयुज्+भश्यति	सुयुगश्यति
सुयुज्+	सुयुक् / सुयुग्
सुयुज्+सरानि	सुयुक्सराति
स्रज्+इह	स्रगिह
स्रज्+	स्रुक् / स्रग्
स्रज्+शर्म	स्रुक्शर्म
स्रज्+हत्वा	स्रग्हत्वा

अयं तु विशेषः—मृजे-मृज-यज-राज-भ्रस्जभ्राजां छान्तवत्

विश्वसृज्+अत्र	विश्वसृडत्र
विश्वसृज्+	विश्वसृट् / विश्वसृड्
विश्वसृज्+हास्यम्	विश्वसृड्ढास्यम्
विश्वसृज्+शूरः	विश्वसृट्शूरः
देवेज्+आस्ते	देवेडास्ते
देवेज्+हस्ती	देवेड्हस्ती
देवेज्+	देवेट् / देवेड्
देवेज्+शत्रुः	देवेट्शत्रुः
परिमृज+अयम्	परिमृडयम्
परिमृज्+हयः	परिमृड्ढयः
परिमृज्+	परिमृट् / परिमृड्
परिमृज्+क्रातः	परिमृट्क्रातः

1 'असृज्' शब्दे तु सृज् न अतः 'स्रज्' शब्दवत् ॥

परिव्राज्+भवति	परिव्राड्भवति
राज्+अन्तुः	राडन्तुः
राज्+हर्म्यो	राड्हर्म्यो
राज्+	{ राट् { राड्
राज्+सन्तुः	राट्सन्तुः
विभ्राज्+उदयः	विभ्राडुदयः
विभ्राज्+हेतिः	विभ्राड्हेतिः
विभ्राज्+	{ विभ्राट् { विभ्राड्
विभ्राज्+शोचिः	विभ्राट्शोचिः
विभ्राज्+चरति	विभ्राट्चरति
भृज्+आस्ते	भृडास्ते
भृज्+हर्म्येम	भृड्हर्म्येम
भृज्+	{ भृट् { भृड्
भृज्+सरति	भृट्सरति
भृज्+शृणोति	भृट्शृणोति

टकारपूर्वोदाहरणदिक्–

घुट्+एति	घुडेति
घुट्+हेला	घुड्हेला
घुट्+	{ घुट् { घुड्
घुट्+पिबति	घुट्पिबति
घुट्+शाकम्	घुट्शाकम्

तकारपूर्वोदाहरणदिक्—

चित्+ईहा	चिदीहा
चित्+हर्षः	चिद्हर्षः
चित्+	{ चित / चिद्
चित्+करोति	चित्करोति
चित्+खनति	चित्खनति
चित्+चयः	चिच्चयः
चित्+छत्रम्	चिच्छत्रम्
सुत्+टीकते	सुट्टीकते
जित्+ठक्कुरः	जिट्ठक्कुरः
जित्+तरति	जित्तरति
सुत्+पुनाति	सुत्पुनाति
लोकजित्+शिक्षा	लोकजिच्छिक्षा
मत्+पदम्	मत्पदम्
मत्+सारः	मत्सारः

दकारपूर्वोदाहरणदिक्—

तद्+अर्थः	तदर्थः
यद्+इच्छा	यदिच्छा
तद्+हर्षः	तद्हर्षः
तद्+	{ तत् / तद्
यद्+हृतम्	यद्हृतम्
एतद्+पतितम्	एतत्पतितम्
युष्मद्+छत्रम्	युष्मच्छत्रम्

कुभ्+वक्षः	ककुब्वक्षः
कुभ्+	{ककुप् / ककुब्
कुभ्+चारी	ककुप्चारी
कुभ्+शूलम्	ककुप्शूलम्

शकारपूर्वोदाहरणदिक्—

वेश्+ईशः	विडीशः
श्+हारः	विड्हारः
श्+	{विट् / विड्
श्+पतिः	विट्पतिः
श्+शस्त्रः	विट्शस्त्रः
श्+राष्ठः	विड्राष्ठः
श्+संघः	विट्संघः

षकारपूर्वोदाहरणदिक्—

+अत्र	षडत्र
+इच्छाः	षड्इच्छाः
+	

{पट् / पड्

। भवेद् वैकल्पि[illegible] [illegible]
म् । २ 'विड्[illegible] [illegible] ' इति विधः । ३ [illegible] तु
[illegible]पूर्वोदाहरणदिशा बोध्यम् ।

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]					
	पूर्व [illegible]				
	–	ग	ड	द	ब
[illegible] 'ह' [illegible]	घ	ढ	–	ध	भ
	[illegible]				

गकारपूर्वोदाहरणानि -

पृथग्+हरति { पृथग्घरति / पृथग्हरति }

दिग् (क्)+हस्तो { दिग्घस्तो / दिग्हस्तो }

वाग् (क्)+हरिः { वाग्घरिः / वाग्हरिः }

जकारपूर्वोदाहरणानि–

अज्+हलौ { अज्झलौ / अज्हलौ }

[illegible] (च्) ह्रस्वः { अज्झ्रस्वः / अज्ह्रस्वः }

डकारपूर्वोदाहरणदिक्—

ाड् (ड्)+हरति — माड्ढरति / माड्हरति

वड् (ड्)+हसति — देवेड्ढसति / देवेड्हसति

दकारपूर्वोदाहरणदिक्—

+हविः — तद्धविः / तद्हविः

स्वद् (त्)+हेतिः — भास्वद्धेतिः / भास्वद्हेतिः

द् (त्)+हर्षः — जगद्धर्षः / जगद्हर्षः

बकारपूर्वोदाहरणदिक्—

ब् (भ्)+हस्ती — ककुब्भस्ती / ककुब्हस्ती

(प्)+हारिः — गुब्भारिः / गुब्हारिः

'शश्छोऽटि' इति सूत्रविधेयस्य शकारस्यादेशबोधकयन्त्रम्।

पदान्तेषु वर्णेषु सत्सु				
क्	च्	ट्	त्	प्
परस्य शकारस्य छकारो वा				

ककारपूर्वोदाहरणदिक्—

+शत्रुः — पृथक्छत्रुः / पृथक्शत्रुः

ककारान्तानि–

...क (च्) + शूरः	{ वाक्छूरः / वाक् शूरः
...ङ्क (श) + शूरः	{ प्राङ्क्छूरः / प्राङ्क्शूरः
...ङ्क (प) + शूरः	{ रङ्क्छूरः / रङ्क्शूरः

टकारान्तोदाहरणानि–

विराट् (ड्) + श्लोकः	{ विराट्छ्लोकः / विराट्श्लोकः
...ट् (ड्) + श्यामाः	{ ...ट्छ्यामाः / ...ट्श्यामाः

मकारपूर्वोदाहरणानि–

...त् (द्) + शर्म	{ ...च्छर्म / ...च्शर्म
एतत् (द्) + श्लोकः	{ एतच्छ्लोकः / एतच्श्लोकः
युष्मत् (द्) + श्वशुरः	{ युष्मच्छ्वशुरः / युष्मच्श्वशुरः
अस्मत् (द्) + श्वशुरः	{ अस्मच्छ्वशुरः / अस्मच्श्वशुरः

पकारपूर्वोदाहरणानि–

गुप् + शूरः	{ गुप्छूरः / गुप्शूरः
ककुप् + शुकः	{ ककुप्छुकः / ककुप्शुकः

निमित्तानि		'शितुक्' 'स्तोः श्चुना श्चुः' 'नश्छव्यप्रशान्' 'नशात' इति सूत्रविधेयबोधकयंत्रम्। स्थानिनः। स	त	न अपदान्त	न पदान्त
वा परे		श्	श्	॰	ञ् श्
श {	पूर्वे	०	०	ञ्	०
	परे	श्	श्	"	०} ञ्
च {	पूर्वे	०	०	०	०
	परे	ष	ष	ञ	०} ञ्
ष {	पूर्वे	०	०	"	०
	परे	ञ	ज्	"	ञ्
ट {	पूर्वे	०	०	०	०
	परे	स	न	ष	ञ
आदेशाः					

शकारपरकोदाहरणिक—

...शाम्+ति

...शब्+शंभु:

...श्म+छूट

वारीति

{ सञ्शंभुः
{ सञ्शम्भुः

{ सञ्...

चकारपरकोदाहरणदिक्—

अन्+चति	अञ्चति
पन्+चते	पञ्चते
भास्वान्+चरति	भास्वांश्चरति भास्वाँश्चरति

छकारपरकोदाहरणदिक्—

लान्+छनम्	लाञ्छनम्
वान्+छा	वाञ्छा
भवान्+छिनत्ति	भवांश्छिनत्ति भवाँश्छिनत्ति

जकारपूर्वोदाहरणदिक्—

यज्+नः	यज्ञः
राज्+नः	राज्ञः

जकारपरकोदाहरणदिक्—

चिद् (त्)+जीवः	चिज्जीवः
तद्+जयः	तज्जयः
गुन्+जति	गुञ्जति
शत्रून्+जय	शत्रूञ्जय

झकारपरकोदाहरणदिक्—

तद्+झरः	तज्झरः

१ अनुस्वारे परसवर्णे च रूपसिद्धिः, तथापि समानरूपसिद्धौ प्रकारोऽयमपि।

निमित्तानि		'ष्टुना ष्टुः' 'तोः षि' 'न पदान्ताट्टोरनाम्' 'नश्चापदान्तस्य झलि' 'तोर्लि' इति सूत्रविधेयबोधकयन्त्रम्					
		स्थानिनः					
		त्	थ्	द्	ध्	अपदान्ते न्	पदान्ते
ष् पूर्वं		ट्	ठ्	ड्	ढ्	ण्	०
ट्	पूर्वं अपदान्ते	"	"	"	"	"	०
	परे	"	ट्	ड्	ढ्	"	० । ष्
ठ्	पूर्वं अपदान्ते	"	ठ्	ड्	ढ्	"	०
	परे	"	ट्	ड्	ढ्	"	० । ष्
ड्	पूर्वं अपदान्ते	"	ठ्	ड्	ढ्	"	०
	परे	ड्	ड्	"	ढ्	"	ण्
ढ्	पूर्वं अपदान्ते	ढ्	ठ्	"	ढ्	"	०
	परे	ढ्	ड्	"	ढ्	"	ण्
ल् परे		ल्	ल्	ल्	ल्	०	ल्
		आदेशाः					

षकारपूर्वोदाहरणदिक्—

ष्+ता	पेष्टा
विष्+था	प्रविष्ठा
ष्+नः	पूष्णः
ष्+नः	पुष्णः

टकारपूर्वोदाहरणदिक्—

ट्+ते	ईट्टे
ट्+थाः	ऐट्टाः

टकारपरकोदाहरणदिक्-

चलत्+टिट्टिभः	चलट्टिट्टिभः
तत् (द्)+टीका	तट्टीका
लुन्+टति	लुण्टति
चलन्+टिट्टिभः	चलंष्टिट्टिभः / चलँष्टिट्टिभः

ठकारपरोदाहरणदिक्-

दीव्यत्+ठक्कुरः	दीव्यट्ठक्कुरः
तत् (द्)+ठकार	तट्ठकारः
कुन्+ठितः	कुण्ठितः
पचन् (त्)+ठक्कुरः	पचंष्ठक्कुरः / पचँष्ठक्कुरः

डकारपूर्वोदाहरणदिक्-

ऐड्+ढ्वम्	ऐड्ढ्वम्
षड्+नाम्	षण्णाम्
षड्+नवतिः	षण्णवतिः / षड्णवतिः
षड्+नगर्यः	षण्णगर्यः / षड्णगर्यः

अनाम्नवतिनगरीणाम् इति वक्तव्यम्

ढकारपरोदाहरणदिक्-

नदन्+डमरः	नदड्डमरः
उद्+डयनम्	उड्डयनम्
हुन्+डते	हुण्डते
नद[illegible]	नदण्डिण्डिमः

ढकारे परे ढलोपः तस्मात्पूर्वस्य अकारस्य, इकारस्य, उकारस्य दीर्घः ॥

[illegible]

ढकारपूर्वोदाहरणदिक्--

ऊढ् (ह्)+धः (तः)	ऊढः
ढ् ((ह्)+धः (तः)	मूढः

ढकारपरोदाहरणदिक्--

दत्+ढका	नदड्ढका
द्+ढौकते	उड्ढौकते
किन्+ढौकसे	चक्रिण्ढौकसे

लकारपरोदाहरणदिक्--

द् (त्)+लीनः	चिल्लीनः
त्+लीला	वल्लीला
त्+लिखति	साँल्लिखति ।

परेऽनुनासिकेऽनुनासिको वा ' ' प्रत्यये नित्यम् ' इति सूत्रबोधितयन्त्रम्

निमित्तानि	स्थानिनः पदान्ते				
	ग्	ज्	ड्	द्	ब्
ङ्	ङ्	ञ्	ण	न्	म्
ञ्	,,	,,	,,	,,	,,
ण्	,,	,,	,,	,,	,,
न्	,,	,,	,,	,,	,,
म	,,	,,	,,	,,	,,
	आदेशाः अप्रत्यये परे वा प्रत्यये तु नित्यम्				

त्वग्+ननसी	त्वङ्ननसी / त्वग्ननसी
वाग्+मयम्	वाङ्मयम्
वाग्+मात्रम्	वाङ्मात्रम्

डकारपूर्वकोदाहरणदिक्–

विभ्राड्+नुतिः	विभ्राण्नुतिः / विभ्राड्नुतिः
राड्+ण (न) गरी	राण्नगरी / राड्नगरी
षड्+नगर्यः	षण्नगर्यः / षड्नगर्यः
षड्+नवतिः	षण्नवतिः / षड्नवतिः
षड्+नाम्	षण्णाम्
षड्+मासाः	षण्मासाः / षड्मासाः

दकारपूर्वोदाहरणदिक्–

तद्+निलयः	तन्निलयः / तद्निलयः
मद्+नीतिः	मन्नीतिः / मद्नीतिः
चिद्+मयम्	चिन्मयम्
तद्+मात्रम्	तन्मात्रम्

बकारपूर्वोदाहरणदिक्–

गुब्+नाभिः	गुम्नाभिः / गुब्नाभिः
[illegible]	ककुम्नायकः / ककुब्नायकः
[illegible]	ककुम्मात्रम्

'मोऽनुस्वारः' 'नश्चापदान्तस्य झलि' 'अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः' 'वा पदान्तस्य' इति सूत्रविषयबोधकयन्त्रम् ।

पराणि निमित्तानि	स्थानिनौ — म — पदान्ते	स्थानिनौ — म — अपदान्ते	स्थानिनौ — न — अपदान्ते
	आदेशाः	आदेशाः	आदेशाः
ह	ं,		ं
य	ं, यँ		न्
व	ं, वँ		न्
र	ं,		(न्)
ल	ं, लँ		(न्)
म	ं, म्	म्	(न्)
न	ं, न्	न्	(न्)
झ	ं, ञ्	ञ्	ञ्
भ	ं, म्	म्	म्
घ	ं, ङ्	ङ्	ङ्
ढ	ं, ण्	ण्	ण्
ध	ं, न्	न्	न्
ज	ं, ञ्	ञ्	ञ्
ब	ं, म्	म्	म्
ग	ं, ङ्	ङ्	ङ्
ड	ं, ण्	ण्	ण्
द	ं, न्	न्	न्
ख	ं, ङ्	ङ्	ङ्
फ	ं, म्	म्	म्
छ	ं, ञ्	ञ्	ञ्
ठ	ं, ण्	ण्	ण्
थ	ं, न्	न्	न्
च	ं, ञ्	ञ्	ञ्
ट	ं, ण्	ण्	ण्
त	ं, न्	न्	न्
क	ं, ङ्	ङ्	ङ्
प	ं, म्	म्	म्
श	ं,	ं	ं
ष	ं,	ं	ं
स	ं,	ं	ं

अपदान्तमकारपूर्वकोदाहरणदिक्—

शाम्+तः	शान्तः
काम्+तिः	कान्तिः
काम्+तः	कान्तः
आक्रम्+स्यते	आक्रंस्यते
संगम्+स्यते	संगंस्यते

पदान्तमकारपूर्वकोदाहरणदिक्—

फलम्+हरति	फलं हरति
सम्+यन्ता	संयन्ता सँय्यन्ता
सम्+वत्सरः	संवत्सरः सँव्वत्सरः
द्रव्यम्+राति	द्रव्यं राति
यम्+लोकम्	यं लोकम् यँल्लोकम्
शुभम्+भिन्दति	शुभं भिन्दति शुभम्भिन्दति
देवम्+नमति	देवं नमति देवन्नमति
सिंहम्+	सिंहं ध्यायति सिंहन्ध्यायति
	शिवं भजति शिवम्भजति
	भद्रां पठते भद्राम्पठते

ामम्+ढौकसे	ग्रामं ढौकसे / ग्रामण्ढौकसे
ाङ्गाम्+घरति	गङ्गां घरति / गङ्गान्घरति
ात्रुम्+जयति	शत्रुं जयति / शत्रुञ्जयति
्पुम्+बाधते	रिपुं बाधते / रिपुम्बाधते
ादीम्+गच्छति	नदीं गच्छति / नदीङ्गच्छति
ानम्+डीयते	वनं डीयते / वनण्डीयते
ाम्+देहि	गां देहि / गान्देहि
ूमिम्+खनति	भूमिं खनति / भूमिङ्खनति
ुष्पम्+फुल्लति	पुष्पं फुल्लति / पुष्पम्फुल्लति
ाष्ठम्+छिनत्ति	काष्ठं छिनत्ति / काष्ठञ्छिनत्ति
ात्रम्+ठणत्कारयति	पात्रं ठणत्कारयति / पात्रण्ठणत्कारयति
ापम्+थूत्कारयति	

फलम्+चिनोति	फलं चिनोति फलञ्चिनोति
मौर्वीम्+टङ्कति	मौर्वीं टङ्कति मौर्वीण्टङ्कति
वापीम्+तरति	वापीं तरति वापीन्तरति
कटम्+करोति	कटं करोति कटङ्करोति
अरिम्+पीडयति	अरिं पीडयति अरिम्पीडयति
काव्यम्+शृणोति	काव्यं शृणोति
जलम्+षण्डम्	जलं षण्डम्
रिक्तम्+सरः	रिक्तं सरः

भावार्थ विशेषः—

[illegible] सम्राट्

[illegible]

[illegible] मकार [illegible]

संस्कर्ता
संस्कर्ता
संस्कर्ता
संस्स्कर्ता

'पुमः खय्यम्परे'

'स्तोः श्चुना श्चुः' 'ष्टुना ष्टुः'

निमित्तानि- प. पराणि		स्थानी पुम्	
अम्प्रत्याहारपरकाणि	ख	पुंस्	पुँस्
	फ	,,	,,
	छ	पुंश्	पुँश्
	ठ	पुंष्	पुँष्
	थ	पुंस्	पुँस्
	च	पुंश्	पुँश्
	ट	पुंष्	पुँष्
	त	पुंस्	पुँस्
	क	,,	,,
	प	,,	,,
		आदेशौ परं त्वत्र विसर्जनीयजिह्वामूलीयोपध्मानीया न भवन्ति ।	

उदाहरणदिक्

खनित्रम् { पुंस्खनित्रम् / पुँस्खनित्रम्

छेदः { पुंश्छेदः / पुँश्छेदः

लपरकहकारपरकोदाहरणदिक्–

कम्+ह्लादयति

{ कँल्ह्लादयति
{ कंह्लादयति

नपरकहकारपरकोदाहरणदिक्–

पापम्+ह्नुते

{ पापन्ह्नुते
{ पापं ह्नुते

अपदान्तनकारस्थानिकोदाहरणदिक्–

स्वनड्वान्+हि
मन्+यते
न्+वति
कन्+भते
मन्+घत
न्+धि
न्+ञते
न्+बते
न्+गणम्
न्+डते
न्+दति
न्+खति
न्+ठते
न्+थते
न्+चनम्
+टकः
न्+ति
अन्+कनम्

स्वनड्वांहि
मन्यते
धन्वति
स्कम्भते
अङ्घते
रुन्धि
ऋञ्जते
लम्बते
रिङ्गणम्
घण्टते
नन्दति
लङ्खति
मण्ठते
अन्थते
काञ्चनम्
कण्टकः
शाक्न्ति
अङ्कनम्

तुन्+पाति — तुम्पाति
तादृन्+शि — तादृंशि
दधृन्+षि — दधृंषि
यशान्+सि — यशांसि

'ङ्णोः कुक्टुक् शरि' 'चयो द्वितीयाः शरि'			
निमित्तानि पूर्वभूतानि	स्थानिनः परभूताः		
	श	ष	स
ङ	ख्श, क्श, श	ख्ष, क्ष, ष	ख्स, क्स, स
ण	ठ्श, ट्श, श	ठ्ष, ट्ष, ष	ठ्स, ट्स, स
	आदेशाः		

ङकारपूर्वोदाहरणदिक्–

प्राङ्+शूरः — प्राङ्ख्शूरः, प्राङ्क्शूरः, प्राङ्शूरः

प्रत्यङ्+षाढः — प्रत्यङ्ख्षाढः, प्रत्यङ्क्षाढः, प्रत्यङ्षाढः

उदङ्+सर्ता — उदङ्ख्सर्ता, उदङ्क्सर्ता, उदङ्सर्ता

णकारपूर्वोदाहरणदिक्–

सुगण्+शातुः — सुगण्ठ्शातुः, सुगण्ट्शातुः, सुगण्शातुः

ण्+षण्ढः — सुगण्ठ्षण्ढः / सुगण्ट्षण्ढः / सुगण्षण्ढः

ण्+सूर्यः — सुगण्ठ्सूर्यः / सुगण्ट्सूर्यः / सुगण्सूर्यः

'डः सि धुट्' 'नश्च'	
निमित्ते पूर्वभूते	स्थानी परभूतः स
ड्	ध्स स
न्	,, ,,
	आदेशौ

डकारपूर्वोदाहरणदिक्—

सन्तः — षट्त्सन्तः / षट्सन्तः

सु — षट्त्सु / षट्सु

नकारपूर्वोदाहरणदिक्—

सः — सन्त्सः / सन्सः

'शि तुक्'	
पूर्वभूतः स्थानी	परभूतः स्थानी श
	ञ्छ, ञ्च्, ञ्श, ञ्श द्वयोः स्थाने आदेशाः

न्+पाति तुम्पाति
ान्+शि वांहंशि
वृन्+षि दधृंषि
शान्+सि यशांसि

'ङ्णोः कुक्टुक् शरि' 'चयो द्वितीयाः शरि'			
निमित्तानि पूर्वभूतानि	स्थानिनः परभूताः		
	श्	ष्	स्
ङ्	ख्श, क्श, श	ख्ष, क्ष, ष्	ख्स, क्स, स्
ण्	ठ्श, ट्श, श्	ठ्ष, ट्ष, ष्	ठ्स, ट्स, स
	आदेशाः		

ङकारपूर्वोदाहरणदिक्-

ाङ्+शूरः { प्राङ्ख्शूरः, प्राङ्क्शूरः, प्राङ्शूरः

त्यङ्+षष्ठः { प्रत्यङ्ख्षष्ठः, प्रत्यङ्क्षष्ठः, प्रत्यङ्षष्ठः

दङ्+सर्ता { उदङ्ख्सर्ता, उदङ्क्सर्ता, उदङ्सर्ता

णकारपूर्वकोदाहरणदिक्-

गण्+शत्रुः { सुगणठ्शत्रुः, सुगणट्शत्रुः, सुगणशत्रुः

...गण्+षण्ढः — सुगणट्‌षण्ढः / सुगणट्‌षण्ढः / सुगण्षण्ढः

...गण्+सूर्यः — सुगणट्सूर्यः / सुगणट्सूर्यः / सुगण्सूर्यः

'डः सि धुट्' 'नश्च'	
निमित्ते पूर्वभूते	स्थानी परभूतः
	स्
ड्	त्स् स
न्	" "
	आदेशौ

डकारपूर्वोदाहरणदिक्—

...+सन्तः — षट्त्सन्तः / षट्सन्तः

...+सु — षट्त्सु / षट्सु

नकारपूर्वोदाहरणदिक्—

...+सः — सन्त्सः / सन्सः

'शि तुक्'	
पूर्वभूतः स्थानी	परभूतः स्थानी
	श्
न्	ञ्छ, ञ्श, ञ्च्श, ञ्च्छ — द्वयोः स्थाने आदेशाः

तुन्+पावि — तुम्पावि
ताटन्+शि — ताटंशि
दधून्+षि — दधूंषि
यशान्+सि — यशांसि

'ङणोः कुक्टुक् शरि' 'चयो द्वितीयाः शरि'			
निमित्तानि पूर्वभूतानि	स्थानिनः परभूताः		
	श्	ष्	स्
ङ्	ख्श्, क्श, श्	ख्ष्, क्ष्, ष्	ख्स्, क्स, स्
ण्	ट्श, ट्श, ष्	ट्ष, ट्ष्, ष्	ट्स्, ट्स, स्
	आदेशाः		

ङकारपूर्वोदाहरणदिक्-

प्राङ्+शूरः — {प्राङ्ख्शूरः, प्राङ्क्शूरः, प्राङ्शूरः}

प्रत्यङ्+षष्ठः — {प्रत्यङ्ख्षष्ठः, प्रत्यङ्क्षष्ठः, प्रत्यङ्षष्ठः}

उदङ्+सर्वा — {उदङ्ख्सर्वा, उदङ्क्सर्वा, उदङ्सर्वा}

णकारपूर्वकोदाहरणदिक्-

सुगण्+शत्रुः — {सुगण्ठ्शत्रुः, सुगण्ट्शत्रुः, सुगण्शत्रुः}

सुगण्+षण्ढः

{ सुगण्ट्षण्ढः
{ सुगण्ट्षण्ढः
{ सुगण्षण्ढः

गण्+सूर्यः

{ सुगण्ट्सूर्यः
{ सुगण्ट्सूर्यः
{ सुगण्सूर्यः

'डः सि धुट्' 'नश्च'	
निमित्त पूर्वभूत	स्थानी परभूतः स
ड्	स्, स
न्	" "
	आदेशौ

डकारपूर्वोदाहरणदिक्–

+सन्तः

{ षड्त्सन्तः
{ षड्सन्तः

षड्+सु

{ षड्त्सु
{ षड्सु

नकारपूर्वोदाहरणदिक्–

सन्+सः

{ सन्त्सः
{ सन्सः

सम्ठंसु:

न्+शंसु: सम्च्छंसु:

सम्भूशंसु:

सम्शंसु:

'नृन् पे'	
पूर्वभूतः स्थानी	परभूत निमित्तम् प
नृ	नॄँ×, नॄँः, नॄं×, नॄंः, नॄन् आदेशाः

नॄँ×पाहि

नॄँः पाहि

(+पाहि नॄं × पाहि

नॄंः पाहि

नॄन् पाहि

'कानाम्रेडिते'	
स्थानी परभूतः	स्थानी पूर्वभूतः कान्
कान्	काँस्कान्, कांस्कान् आदेशौ

काँस्कान्

कांस्कान्

नश्छव्यप्रशान्			
निमित्तानि परभूतानि		स्थानी न्	
अम्-प्रत्याहारपरकाणि	छ	ँश्,	ंश्,
	ट	ँष्,	ंष्,
	थ	ँस्,	ंस्,
	च	ँश्,	ंश्,
	ठ	ँष्,	ंष्,
	त	ँस्,	ंस्,
आदेशाः			

विद्वान्+छात्रः { विद्वाँश्छात्रः / विद्वांश्छात्रः

पुमान्+टक्कुरः { पुमाँष्टक्कुरः / पुमांष्टक्कुरः

पापान्+थूत्कारयति { पापाँस्थूत्कारयति / पापांस्थूत्कारयति

वृषान्+चारय { वृषाँश्चारय / वृषांश्चारय

धीमान्+टीकाम् { धीमाँष्टीकाम् / धीमांष्टीकाम्

राजन्+त्रायस्व { राजँस्त्रायस्व / राजंस्त्रायस्व

उदः परयोः स्थास्तम्भोः, रोगे वाच्ये स्कन्दः, सकारस्य लोपः, सकारो वा पर्यायेण भवतः ।

उद्+स्थानम् { उत्थानम् / उत्स्थानम्

उद्+स्तम्भनम् { उत्तम्भनम् / उत्स्तम्भनम्

उद्+स्कन्दः

'सवर्णाः' 'अतो रोरप्लुतादप्लुते' 'हशि च' 'भोभगोअघोअपूर्वस्य योऽशि' 'लोपः शाकल्यस्य' इति सन्धयः

	[illegible]						
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
अ	उ	आत:, प	ड्	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
आ	ओ:, प	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„ „
इ १८	„ „	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„ „
उ १८	„ „	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„ „
ऋ २०	„ „	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„
ए १९	„ „	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„
ऐ १९	„ „	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„
ओ १९	„ „	„ „	„	„ „	„ „	„ „	„
औ २१	„ „	„	„	„ „	„ „	„ „	„
ह	„	„	„	„	„	„	„
य	„	„	„	„	„	„	„
व	„	„	„	„	„	„	„
र	„	„	„	„	„	„	„
ल	„	„	„	„	„	„	„
ञ	„	„	„	„	„	„	„
म	„	„	„	„	„	„	„
ङ	„	„	„	„	„	„	„
ण	„	„	„	„	„	„	„
न	„	„	„	„	„	„	„
झ	„	„	„	„	„	„	„
भ	„	„	„	„	„	„	„
घ	„	„	„	„	„	„	„
ढ	„	„	„	„	„	„	„
ध	„	„	„	„	„	„	„
ज	„	„	„	„	„	„	„
ब	„	„	„	„	„	„	„
ग	„	„	„	„	„	„	„
ड	„	„	„	„	„	„	„
द	„	„	„	„	„	„	„

आदेशाः

अकारपूर्वोदाहरणदिक्—

वस्+अर्च्यः	शिवोऽर्च्यः
वस्+आयाति	देव आयाति देवयायाति
स्+इन्दति	सुर इन्दति सुरयिन्दति
धस्+ईहते	बुध ईहते बुधयीहते
प्रस्+उञ्छति	विप्र उञ्छति विप्रयुञ्छति
रस्+ऊहते	धीर ऊहते धीरयूहते
त्रस्+ऋच्छति	छात्र ऋच्छति छात्रयृच्छति
गस्+एति	मृग एति मृगयेति
पस्+ओखति	वृष ओखति वृषयोखति
त्रस्+ऐच्छत्	पुत्र ऐच्छत् पुत्रयैच्छत्
मित्रस्+औषत्	मित्र औषत् मित्रयौषत्
चौरस्+हरति	चौरो हरति
वैद्यस्+याति	वैद्यो याति
बालस्+विद्वान्	बालो विद्वान्
नस्+रथः	

पयस्+भ्याम्	पयोभ्याम्
छागस्+गच्छति	छागो गच्छति
भूपस्+ददाति	भूपो ददाति

आकारपूर्वोदाहरणदिक्-

देवास्+अत्र	देवा अत्र देवायत्र
विप्रास्+आगताः	विप्रा आगताः विप्रायागताः
नृपास्+हरन्ति	नृपा हरन्ति
छात्रास्+ददति	छात्रा ददति

इकारप्रभृतिस्वरपूर्वकोदाहरणदिक्-

रिस्+अत्र	हरिरत्र
रिस्+हरति	हरिर्हरति
विस्+ददाति	कविर्ददाति

उकारपूर्वकोदाहरणदिक्-

नुस्+अत्र	भानुरत्र
नुस्+ईहते	धेनुरीहते
मुस्+हृष्यति	शंभुर्हृष्यति
युस्+ददाति	वायुर्ददाति

ऋकारपूर्वकोदाहरणदिक्-

तृस्+अर्चति	मातुरर्चति
सृस्+ददाति	स्वसुर्ददाति

एकारपूर्वकोदाहरणदिक्-

स्+अर्चा	हरेरर्चा
स्+उत्प्लुतिः	कपेरुत्प्लुतिः
	कवेर्गमनम्

ओकारपूर्वकोदाहरणदिक्—

ानोस्+अध्वनम्	भानोरध्वनम्
ारोस्+इच्छा	कारोरिच्छा
योस्+दानम्	वायोर्दानम्

ऐकारपूर्वकोदाहरणदिक्—

ास्+आर्चितम्	जनैरार्चितम्
स्+ऊहितम्	बुधैरूहितम्
ैस्+हृतम्	चौरैर्हृतम्
स्तनैस्+दत्तम्	स्तेनैर्दत्तम्

औकारपूर्वकोदाहरणदिक्—

नौस्+अच्छा	नौरच्छा
ग्लौस्+उदितः	ग्लौरुदितः

भोपूर्वकोदाहरणदिक्—

भोस्+अब्ज	भो अब्ज / भोयब्ज
भोस्+ईशाः	भो ईशाः / भोयीशाः
भोस्+देवाः	भो देवाः

इदतु न—

विभोस्+इदम्	विभोरिदम्
प्रभोस्+अदः	प्रभोरदः

भगोपूर्वकोदाहरणदिक्—

भगो+इन्द्र	भगो इन्द्र / भगोयिन्द्र
भगोस्+नमस्ते	

रुत्व म-

सुरभगोः+इदम्	सुरभगोरिदम्

अघोर्यकारोदाहरणदिक्-

अघोस्+पाहि	अघो पाहि अघोयपाहि
अघोस्+याहि	अघो याहि

स्थानी पूर्वभूतः	निमित्तानि परभूतानि													
पदान्त	ख	क	छ	ठ	थ	च	ट	त	क	प	श	ष	स	अवसाने
स रु	≍,:	≍,:	श	ष	स	श	ष	स	≍,:	≍,:	:,श	ष	स	:

सकारस्थानिकोदाहरणदिक्-

यस्+खनति	य≍खनति यः खनति
कस्+फलति	क≍फलति कः फलति
शोभनस्+छात्रः	शोभनश्छात्रः
हरिस्+चरति	हरिश्चरति
देवस्+करोति	देव≍करोति देवः करोति
रामस्+त्राता	रामस्त्राता
भोस्+पालक	भो≍पालक भोः पालक
कविस्+[illegible]	कविः शेते कविश्शेते
	भानुः षष्ठः भानुष्षष्ठः

ग्लौस्+सरति — { ग्लौःसरति / ग्लौस्सरति }
रामस्+ — रामः

रेफस्थानिकोदाहरणदिक्--

पुनर्+खनति — { पुनर्‌खनति / पुनःखनति }
गीर्+फलति — { गीॅफलति / गीः फलति }
पितुर्+छात्रः — पितुश्छात्रः
भ्रातुर्+चरितम् — भ्रातुश्चरितम्
प्रातर्+करोति — { प्रातॅकरोति / प्रातः करोति }
पुनर्+पठति — { पुनॅपठति / पुनः पठति }
प्रातर्+शृणोति — { प्रातः शृणो / प्रातश्शृणोति }
पुनर्+ — पुनः

रेफस्य रेफे परे लोपः तत्प्राग्वर्तिनामकारेकारोकाराणां दीर्घः

पुनर्+रमते — पुना रमते
हरिर्+राजते — हरी राजते
शंभुर्+रम्यः — शंभू रम्यः
स्थाणुर्+रुद्रः — स्थाणू रुद्रः

'एतद् तद्' शब्दस्य सुप्रत्ययसकारस्य लोपो भवति हलि परे ॥ तु नञ्समासे अकच्प्रत्यये ।

'एतद्' शब्दोदाहरणदिक्--

एषस्+हसति — एष हसति
एषस्+पचति

एषस्+करोति	एष करोति
एषस्+शृणोति	एष शृणोति

'तद्' शब्दोदाहरणदिक्–

सस्+खनति	स खनति
सस्+फलति	स फलति
सस्+गच्छति	स गच्छति
सस्+करोति	स करोति
सस्+पठति	स पठति
सस्+षष्ठः	स षष्ठः

नञ्–समासे तु–

असस्+करोति	{ असᳵकरोति असः करोति
अनेषस्+पचति	{ अनेषᳵपचति अनेषः पचति

अकच्प्रत्यये–

एषकस्+करोति	{ एषकᳵकरोति एषकः करोति
एषकस्+रुद्रः	एषको रुद्रः
सकस्+हरति	सको हरति

आचि परे तु–

एषस्+अटति	एषोऽटति
एषस्+इच्छति	{ एष इच्छति एषयिच्छति
	{ एष एधते एषयेधते

सः+अवति — सोऽवति

सः+ईहते — { स ईहते / सयीहते

सः+आप्नोति — { स आप्नोति / साप्नोति

यत्र लोपं विना पादपूर्तिर्न भवेत्, तत्र अचिपरेऽपि 'सद्' शब्दस्य सुमत्ययसकारस्य लोपः ॥

सः+इमा — सेमामविड्ढिप्रभृतिम्

सः+एषः — सैष दाशरथी रामः।

लोपं विना पादपूर्ती—

सः+एवम् स एवमुक्त्वा मघवन्तमुन्मुग्धः ॥

झयः परस्य यरो द्वित्वं वा, न स्वचि परे ॥

वाक् — { वाक्क् / वाक्

वाक्+चौ — { वाच्चौ / वाच्चौ

वाक्+च — { वाक्च / वाक्च

अचि परे तु

वाक्+औ — वाचौ

अचः पराभ्यां रेफहकाराभ्यां परस्य यरो वा द्वित्वम्।

गौरू+औ — { गौर्व्वौ / गौर्वौ

दु+अर्हति — { अर्हद्यति / अर्हति

अथोदाहरणदिक्—

लभ्+स्यति	लप्स्यति
दह्+स्यन्ति	धक्ष्यन्ति
नाम्+भ्या	नाम्भ्या
सस्+जः	सज्जः
लस्+जा	लज्जा
मस्+जति	मज्जति

ह्रस्वात्परस्य, अपदान्ताद्दीर्घात्, आङ्माङ्भ्यां परस्य छकारस्य 'च्छ' इत्ययमादेशो नित्यं, दीर्घात्पदान्तात्परस्य तु विकल्पेन ।

उदाहरणदिक्—

अ+छः	अच्छः
शिव+छाया	शिवच्छाया
ह्री+छः	ह्रीच्छः
म्ले+छः	म्लेच्छः
आ+छादयति	आच्छादयति
मा+छिदत्	माच्छिदत्
लक्ष्मी+छाया	लक्ष्मीच्छाया / लक्ष्मीछाया

इति रूपमालायां प्रदीपिके तृतीयभागे सन्धिभागः समाप्तः ॥

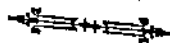
पुस्तक मिलनेका ठिकाना—

गङ्गाविष्णु श्रीकृष्णदास, "लक्ष्मीवेंकटेश्वर" प्रेस, कल्याण. | खेमराज श्रीकृष्णदास, "श्रीवेंकटेश्वर" प्रेस, बंबई.

॥ श्रीः ॥

रूपमालायाम् ॥

षड्लिङ्गभागः १ ।

शब्दरूपावल्यपरपर्यायः ।

महामहोपाध्यायपण्डितश्रीशिवदत्तशर्मविरचितः ।

गङ्गाविष्णु श्रीकृष्णदास,

मालिक-" लक्ष्मीवेङ्कटेश्वर " स्टीम्-प्रेस,

संवत् १९८९, शके १८९१.

कल्याण-बंबई.

शब्दाः	पृष्ठानि	शब्दाः	पृष्ठानि	शब्दाः	पृष्ठानि
ननान्दृ	... २९	पुनर्भू	... २७	[illegible]	... १०
नप्तृ	... १५	पुर्	...१००	पृथुमेदसी	... १०
नपात्	... ५०	पुरोडाश्	.... ७३	प्रेक्षोमहत्	... ८१
नामन्	....१०१	पुंस्	.... ७९	पुंसि	... ११
नासिका	.... २२	पूर्	... २	प्रेमन्	... ११
निर्जर	... ५	पूषन्	... ४७	[illegible]	.... ५१
निशा	.... २१	पृतना	. २१	[illegible]	.... ५०
नृ	.... ११	[illegible]	१५	[illegible]	.... ४१, ५०, १००
[illegible]	.... १	[illegible]	... ११		
[illegible]	.... १५	[illegible]	. १		
[illegible]	... ५२	[illegible]	.. १२	[illegible]	४९, ७०, ५०
[illegible]	५१	[illegible]	... १०		
[illegible]	१००	[illegible]	१	[illegible]	. ५१
[illegible]	.. ६०	[illegible]	९१	[illegible]	.... ११
[illegible]	:	[illegible]	१५	[illegible]	.. ५२
[illegible]	५०	[illegible]	... ११	[illegible]	. [illegible]
[illegible]	.. ५१	[illegible]	. ११	[illegible]	.... १५
[illegible]	.... [illegible]	[illegible]	... ४१	[illegible]	११
[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	[illegible]	५१
[illegible]	५२	[illegible]	[illegible]	[illegible]	.. [illegible]
[illegible]	५२	[illegible]	६१	[illegible]	.. ५५
[illegible]	७०	[illegible]	८१	[illegible]	.. ५०
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	.... [illegible]
[illegible]	५१	[illegible]	५१	[illegible]	.... [illegible]

श्रीगणेशाय नमः ।

रूपमाला प्रारभ्यते ।

षड्लिङ्गविभागः ।

सुबन्त-तिङन्तभेदेन द्विविधेषु रूपेषु लाघवात्प्रथमं सुबन्तरूपाणि लिख्यन्ते ।

विभक्तिवचनज्ञापकयन्त्रमिदम् ।

वि०	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	सु	औ	जस्
द्वितीया	अम्	औट्	शस्
तृतीया	टा	भ्याम्	भिस्
चतुर्थी	ङे	भ्याम्	भ्यस्
पञ्चमी	ङसि	भ्याम्	भ्यस्
षष्ठी	ङस्	ओस्	आम्
सप्तमी	ङि	ओस्	सुप्

अकारान्तः पुंलिङ्गो रामशब्दः ।

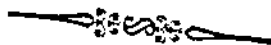
	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	रामः	रामौ	रामाः
द्वि०	रामम्	रामौ	रामान्
तृ०	रामेण	रामाभ्याम्	रामैः
च०	रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः

(८) षड्लिङ्गशब्दानामकारादिक्रमानुक्रमणिका ।

इति शब्दानुक्रमणिका ।

श्रीगणेशाय नमः।

रूपमाला प्रारभ्यते।

षड्लिङ्गविभागः।

सुवन्त-तिङन्तभेदेन द्विविधेषु रूपेषु लाघवात्प्रथमं सुवन्तरूपाणि लिख्यन्ते।

विभक्तिवचनज्ञापकयन्त्रमिदम्।

वि०	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	सु	औ	जस्
द्वितीया	अम्	औट्	शस्
तृतीया	टा	भ्याम्	भिस्
चतुर्थी	ङे	भ्याम्	भ्यस्
पञ्चमी	ङसि	भ्याम्	भ्यस्
षष्ठी	ङस्	ओस्	आम्
सप्तमी	ङि	ओस्	सुप्

अकारान्तः पुंलिङ्गो रामशब्दः।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	रामः	रामौ	रामाः
द्वि०	रामम्	रामौ	रामान्
तृ०	रामेण	रामाभ्याम्	रामैः
च०	रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः

तम-अन्य-अन्यतर-इतर-त्व-सम-सिम-एक' इत्येतेषां रूपाणि बोध्यानि ॥

अकारान्तः पुंलिङ्गः पूर्वशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	पूर्वः	पूर्वौ	पूर्वे-र्वाः
द्वि०	पूर्वम्	पूर्वौ	पूर्वान्
तृ०	पूर्वेण	पूर्वाभ्याम्	पूर्वैः
च०	पूर्वस्मै	,,	पूर्वेभ्यः
पं०	पूर्वस्मात् द्,पूर्वात्, द्-	,,	,,
ष०	पूर्वस्य	पूर्वयोः	पूर्वेषाम्
स०	पूर्वस्मिन्, पूर्वे	,,	पूर्वेषु
सं०	हे पूर्व	हे पूर्वौ	हे पूर्वे-पूर्वाः

एवमेव ' पर-अवर-दक्षिण-उत्तर-अपर-अधर-स्व-अन्तर' इत्येतेषां रूपाणि ...नि ॥

...म-चरम-द्वय-द्वितय-त्रय-त्रितय-चतुष्टयादितयप्रत्ययान्त-अल्प-अर्ध-क-...दान्तानां तु जसि पूर्वशब्दवत्, अन्यत्र रामशब्दवद्रूपाणि॥ नेमशब्दस्य ...सि पूर्वशब्दवत्, अन्यत्र सर्वशब्दवद्रूपाणि ॥

अकारान्तः पुंलिङ्गो द्वितीयशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
	द्वितीयः	द्वितीयौ	द्वितीयाः
०	द्वितीयम्	,,	द्वितीयान्
	द्वितीयेन	द्वितीयाभ्याम्	द्वितीयैः
	द्वितीयस्मै, याय	,,	द्वितीयेभ्यः—

१ सकल- शब्दसमानार्थक एव समशब्दोऽत्र गृह्यते; न तुल्यशब्दसमानार्थकः ॥ ...शब्दः संख्यावाची द्विवचनान्तः ।

पं०	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ष०	[illegible]	[illegible]:	[illegible]
स०	[illegible], [illegible]	,,	[illegible]
संबो०	हे [illegible]	हे [illegible]	हे [illegible]

[illegible] ॥

अकारान्तः पुंलिङ्गो निर्जरशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	निर्जरः	निर्जरसौ, रौ	निर्जरसः, राः
द्वि०	निर्जरसम्,रम्	निर्जरसौ, रौ	निर्जरसः, रान्
तृ०	निर्जरसा, रेण	निर्जराभ्याम्	निर्जरैः
च०	निर्जरसे, राय	,,	निर्जरेभ्यः
पं०	निर्जरसः,रात्-द्	,,	,,
ष०	,,रस्य	निर्जरसोः,-रयोः	निर्जरसाम्, राणाम्
स०	निर्जरसि, रे	,, ,,	निर्जरेषु
संबो०	हे निर्जर	हे निर्जरसौ, रौ	हे निर्जरसः, राः

अकारान्तः पुंलिङ्गः पादशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	पादः, पद्-त्	पादौ, पदौ	पादाः, पदः
द्वि०	पादम्, पदम्	,, ,,	पादान्, पदः
तृ०	पादेन, पदा	पादाभ्याम्, पद्भ्याम्	पादैः, पद्भिः
च०	पादाय, पदे	,, ,,	पादेभ्यः, पद्भ्यः
पं०	पादात्-द्, पदः	,, ,,	,, ,,
ष०	पादस्य, पदः	पादयोः, पदोः	पादानाम्, पदाम्
[illegible]	पादे, पदि	,, ,,	पादेषु, पत्सु
[illegible]	हे पाद, हे पत्-द्, हे पादौ, हे पदौ,		[illegible]

अजन्तपुंलिङ्गाः ।

अकारान्तः पुंलिङ्गो दन्तशब्दः ।

एक०	द्वि०	बहु०
दन्, न्तः	दन्तौ, न्तौ	
दन्तम्, न्तम्	,, ,,	दन्तः, न्ताः
दता, न्तेन		दतः, न्तान्
दते, न्ताय	दद्भ्याम्, न्ताभ्याम्	दद्भिः, न्तैः
दतः, न्तात्-द्	,, ,,	दद्भ्यः, न्तेभ्यः
,, न्तस्य	,, ,,	,, ,,
दति, न्ते	दतोः—न्तयोः	दताम्, न्तानाम्
हे दन्, न्त,	,, ,,	दत्सु, न्तेषु
	हे दन्तौ, न्तौ	हे दन्तः, न्ताः

अकारान्तः पुंलिङ्गो मासशब्दः ।

एक०	द्वि०	बहु०
माः, सः	मासौ	
मासम्		मासः, साः
मासा, सेन	,,	,, सान्
मासे, साय	माभ्याम्, मासाभ्याम्	माभिः, सैः
मासः सात्-द्	,, ,,	माभ्यः, सेभ्यः
,, सस्य	,, ,,	,, ,,
मासि, से	मासोः, सयोः	मासाम्, सानाम्
हे माः, मास	,, ,,	मास्सु, सु, सेषु
	हे मासौ	हे मासः, साः

अकारान्तः पुंलिङ्गो यूषशब्दः ।

एक०	द्वि०	बहु०
षः	यूषणौ, षौ	
म्, षम्	,, ,,	यूषणः, षाः
		यूष्णः, षान्

तृ०	यूष्णा, षेण	यूषभ्याम् यूषाभ्यां	यूषभिः, षैः
च०	यूष्णे, षाय	” ”	यूषभ्यः, षेः
पं०	यूष्णः, षात्-द्	” ”	” ”
ष०	” षस्य	यूष्णोः ,षयोः	यूष्णा
स०	यूष्णि, यूषणि, षे	” ”	यूषसु
सं०	हे यूषन्, ष	हे यूषाणौ, षौ	हे यूष

संख्या-वि-सायपूर्वकस्याह्नान्तस्य द्व्यह्न-व्यह्न-सायाह्न-शब्दस्य तु. कवचने 'द्व्यह्नि-द्व्यहनि-द्व्यह्ने' इतिवत्त्रीणि रूपाणि,अन्यानि रामव

इत्यदन्ताः ॥

आकारान्तः पुंलिङ्गो विश्वपाशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	विश्वपाः	विश्वपौ	विश्वपाः
द्वि०	विश्वपाम्	विश्वपौ	विश्वपः
तृ०	विश्वपा	विश्वपाभ्याम्	विश्वपाभिः
च०	विश्वपे	”	विश्वपाभ्यः
पं०	विश्वपः	”	”
ष०	”	विश्वपोः	विश्वपाम्
स०	विश्वपि	”	विश्वपासु
संबो०	हे विश्वपाः	हे विश्वपौ	हे विश्वपाः

एवमेव सोमपा-शंखध्मादय आकारान्तधात्वन्ताः ॥

धात्वन्तभिन्नस्य तु हाहादिशब्दस्यान्यान्येव रूपाणि ॥

एकव०	द्वि०	बहु०
हाहाः	हाहौ	हाहाः
हाहाम्	”	हाहान्-

तृ०	हाहा	हाहाभ्याम्	हाहाभिः
च०	हाहे	,,	हाहाभ्यः
पं०	हाहाः	,,	,,
ष०	,,	हाहौः	हाहाम्
स०	हाहे	,,	हाहासु
संबो०	हे हाहाः	हे हाहौ	हे हाहाः

इत्याकारान्ताः ॥

इकारान्तः पुंलिङ्गो हरिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	हरिः	हरी	हरयः
द्वि०	हरिम्	,,	हरीन्
तृ०	हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभिः
च०	हरये	,,	हरिभ्यः
पं०	हरेः	,,	,,
ष०	हरेः	हर्योः	हरीणाम्
स०	हरौ	,,	हरिषु
संबो०	हे हरे	हे हरी	हे हरयः

एवमेव 'रवि-कवि-भूपति-गणपति-अग्नि-अतिथि-निधि-सुमति' प्रभृतयः ॥

इकारान्तःपुंलिङ्गः सखिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	सखा	सखायौ	सखायः
द्वि०	सखायम्	,,	सखीन्
तृ०	सख्या	सखिभ्याम्	सखिभिः
च०	सख्ये		सखिभ्यः—

पं०	सख्युः	"	"
ष०	"	सख्योः	सखीनाम्
स०	सख्यौ	"	सखिषु
संबो०	हे सखे	हे सखायौ	हे सखायः

इकारान्तः पुंलिङ्गः पतिशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	पतिः	पती	पतयः
द्वि०	पतिम्	"	पतीन्
तृ०	पत्या	पतिभ्याम्	पतिभिः
च०	पत्ये	"	पतिभ्यः
पं०	पत्युः	"	"
ष०	"	पत्योः	पतीनाम्
स०	पत्यौ	"	पतिषु
सं०	हे पते	हे पती	हे पतयः

इकारान्तस्त्रिलिङ्गयां कतिशब्दः।

	बहुवचन
प्र०	कति
द्वि०	"
	कतिभिः
	कतिभ्यः
	"
	कतीनाम्
	कतिषु
सं०	हे कति

इकारान्तः पुंलिङ्गः त्रिशब्दो बहुवचनान्तः । इकारान्तो द्विशब्दो द्विवचनान्तः ।

	बहुवचन	द्विवचन
प्र०	त्रयः	द्वौ
द्वि०	त्रीन्	,,
तृ०	त्रिभिः	द्वाभ्याम्
च०	त्रिभ्यः	,,
पं०	,,	,,
ष०	त्रयाणाम्	द्वयोः
स०	त्रिषु	,,
सं०	हे त्रयः	हे द्वौ

इकारान्तः पुंलिङ्गः प्रियत्रिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	प्रियत्रिः	प्रियत्री	प्रियत्रयः
द्वि०	प्रियत्रिम्	,,	प्रियत्रीन्
तृ०	प्रियत्रिणा	प्रियत्रिभ्याम्	प्रियत्रिभिः
च०	प्रियत्रये	,,	प्रियत्रिभ्यः
पं०	प्रियत्रेः	,,	,,
ष०	प्रियत्रेः	प्रियत्र्योः	प्रियत्रयाणाम्
स०	प्रियत्रौ	,,	प्रियत्रिषु
सं०	हे प्रियत्रे	हे प्रियत्री	हे प्रियत्रयः

इति इकारान्ताः ॥

ईकारान्तः पुंलिङ्गो वातप्रमीशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	वातप्रमीः	वातप्रम्यौ	वातप्रम्यः

द्वि०	वातप्रमीम्	,,	वातप्रमीन्
तृ०	वातप्रम्या	वातप्रमीभ्याम्	वातप्रमीभिः
च०	वातप्रम्ये	,,	वातप्रमीभ्यः
पं०	वातप्रम्यः	वातप्रमीभ्याम्	वातप्रमीभ्यः
ष०	,,	वातप्रम्योः	वातप्रम्याम्
स०	वातप्रमी	,,	वातप्रमीषु
सं०	हे वातप्रमीः	हे वातप्रम्यौ	हे वातप्रम्यः

क्विबन्तस्य तु

आमि वातप्रम्याम् शसि वातप्रम्यः ङौ वातप्रम्यि ॥

ईकारान्तः पुंलिङ्गो बहुश्रेयसीशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	बहुश्रेयसी	बहुश्रेयस्यौ	बहुश्रेयस्यः
द्वि०	बहुश्रेयसीम्	,,	बहुश्रेयसीन्
तृ०	बहुश्रेयस्या	बहुश्रेयसीभ्याम्	बहुश्रेयसीभिः
च०	बहुश्रेयस्यै	,,	बहुश्रेयसीभ्यः
पं०	बहुश्रेयस्याः	,,	,,
ष०	,,	बहुश्रेयस्योः	बहुश्रेयसीनाम्
स०	बहुश्रेयस्याम्	,,	बहुश्रेयसीषु
संबो०	हे बहुश्रेयसि	हे बहुश्रेयस्यौ	हे बहुश्रेयस्यः

एवमतिलक्ष्मीशब्दः सौ तु अतिलक्ष्मीः ॥

ईकारान्तः पुंलिङ्गः प्रधीशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	प्रधीः	प्रध्यौ	प्रध्यः
द्वि०	प्रध्यम्	,,	,,
तृ०	प्रध्या	प्रधीभ्याम्	प्रधीभिः

च०	प्रध्ये	,,	प्रधीभ्यः
पं०	प्रध्यः	,,	प्रधीभ्यः
ष०	,,	प्रध्योः	प्रध्याम्
स०	प्राध्यि	,,	प्रधीषु
संबो०	हे प्रधीः	हे प्रध्यौ	हे प्रध्यः

ईकारान्तः पुलिङ्गः सुधीशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	सुधीः	सुधियौ	सुधियः
द्वि०	सुधियम्	,,	,,
तृ०	सुधिया	सुधीभ्याम्	सुधीभिः
च०	सुधिये	,,	सुधीभ्यः
पं०	सुधियः	,,	,,
ष०	,,	सुधियोः	सुधियाम्
स०	सुधियि	,,	सुधीषु
सं०	हे सुधीः	हे सुधियौ	हे सुधियः

एवमेव धात्ववयवसंयोगपूर्वेकारान्ताः 'सुश्री-यवक्री' प्रभृतयः, गति-
रकेतरपूर्वपदकाः शुद्धधीप्रभृतयः॥

ईकारान्तः पुंलिङ्गो ग्रामणीशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	ग्रामणीः	ग्रामण्यौ	ग्रामण्यः
द्वि०	ग्रामण्यम्	ग्रामण्यौ	,,
तृ०	ग्रामण्या	ग्रामणीभ्याम्	ग्रामणीभिः
च०	ग्रामण्ये	ग्रामणीभ्याम्	ग्रामणीभ्यः
पं०	ग्रामण्यः	,,	,,
ष०	,,	ग्रामण्योः	ग्रामणीनाम्

स०	ग्रामण्याम्	,,	ग्रामणीषु
सं०	हे ग्रामणीः	हे ग्रामण्यौ	हे ग्रामण्यः

एवमेव सेनानी-उन्नी-अग्रण्यः ॥

सुष्ठु धीः यस्य सुधीः । ईकारान्तः पुंलिङ्गः सुधीशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	सुधीः	सुध्यौ	सुध्यः
द्वि०	सुध्यम्	,,	,,
तृ०	सुध्या	सुधीभ्याम्	सुधीभिः
च०	सुध्ये	,,	सुधीभ्यः
पं०	सुध्युः	,,	,,
ष०	,,	सुध्योः	सुध्याम्
स०	सुध्यि	,,	सुधीषु
सं०	हे सुधीः	हे सुध्यौ	हे सुध्यः

एवं सुतीशब्दः ॥

इति दीर्घेकारान्ताः ॥

उकारान्तः पुंलिङ्गः शंभुशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	शंभुः	शंभू	शंभवः
द्वि०	शंभुम्	,,	शंभून्
तृ०	शंभुना	शंभुभ्याम्	शंभुभिः
च०	शंभवे	,,	शंभुभ्यः
पं०	शंभोः	,,	,,
ष०	,,	शंभ्वोः	शंभूनाम्
स०	शंभौ	शंभ्वोः	शंभुषु
सं०	हे शंभो	हे शंभू	हे शंभवः

एवं भानु-प्रियधेन्वादयः ॥

उकारान्तः पुंलिङ्गः क्रोष्टुशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	क्रोष्टा	क्रोष्टारौ	क्रोष्टारः
द्वि०	क्रोष्टारम्	"	क्रोष्टून्
तृ०	क्रोष्ट्रा, ष्टुना	क्रोष्टुभ्याम्	क्रोष्टुभिः
च०	क्रोष्ट्रे, ष्टवे	"	क्रोष्टुभ्यः
पं०	क्रोष्टुः, ष्टोः	"	"
ष०	" "	क्रोष्ट्रोः, ष्ट्वोः	क्रोष्टूनाम्
स०	क्रोष्टरि, ष्टौ	" "	क्रोष्टुषु
सं०	हे क्रोष्टो	हे क्रोष्टारौ	हे क्रोष्टारः

इति ह्रस्वोकारान्ताः ॥

ऊकारान्तः पुंलिङ्गो हूहूशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	हूहूः	हूह्वौ	हूह्वः
द्वि०	हूहूम्	"	हूहून्
तृ०	हूह्वा	हूहूभ्याम्	हूहूभिः
च०	हूह्वे	"	हूहूभ्यः
पं०	हूह्वः	"	"
ष०	"	हूह्वोः	हूह्वाम्
स०	हूह्वि	"	हूहूषु
सं०	हे हूहूः	हे हूह्वौ	हे हूह्वः

ऊकारान्तः पुंलिङ्गोऽतिचमूशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	अतिचमूः	अतिचम्वौ	अतिचम्वः

द्वि०	अतिचमुम्	अतिचम्वौ	अतिचमून्
तृ०	अतिचम्वा	अतिचमूभ्याम्	अतिचमूभिः
च०	अतिचम्वै	,,	अतिचमूभ्यः
पं०	अतिचम्वाः	,,	,,
ष०	,,	अतिचम्वोः	अतिचमूनाम्
स०	अतिचम्वाम्	,,	अतिचमूषु
सं०	हे अतिचमु	हे अतिचम्वौ	हे अतिचम्वः

ऊकारान्तः पुंलिङ्गः खलपूशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	खलपूः	खल्वौ	खल्वः
द्वि०	खल्वम्	,,	,,
तृ०	खल्वा	खलपूभ्याम्	खलपूभिः
च०	खल्वे	,,	खलपूभ्यः
पं०	खल्वः	,,	,,
ष०	,,	खल्वोः	खल्वाम्
स०	खल्वि	,,	खलपूषु
सं०	हे खलपूः	हे खल्वौ	हे खल्वः

एवमेव ' वर्षाभू-दृन्भू-करभू-कारभू ' शब्दाः, ' सुद्धू-उत्लू '-प्रभृतयो भूधातुभिन्नदीर्घोकारान्तधात्वन्ताश्च ।

ऊकारान्तः पुंलिङ्गः स्वभूशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	स्वभूः	स्वभुवौ	स्वभुवः
द्वि०	स्वभुवम्	,,	,,
तृ०	स्वभुवा	स्वभूभ्याम्	स्वभूभिः

च०	स्वभुवे	,,	स्वभूभ्यः
पं०	स्वभुवः	,,	,,
ष०	स्वभुवः	स्वभुवोः	स्वभुवाम्
स०	स्वभुवि	,,	स्वभूषु
सं०	हे स्वभूः	हे स्वभुवौ	हे स्वभुवः

एवमेव धात्ववयवसंयोगपूर्वोकारान्ताः 'कटप्रू–आयतस्तू'–प्रभृतयः।

इति दीर्घोकारान्ताः॥

ऋकारान्तः पुंलिङ्गो धातृशब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	धाता	धातारौ	धातारः
द्वि०	धातारम्	,,	धातॄन्
तृ०	धात्रा	धातृभ्याम्	धातृभिः
च०	धात्रे	,,	धातृभ्यः
पं०	धातुः	,,	,,
ष०	,,	धात्रोः	धातॄणाम्
स०	धातरि	,,	धातृषु
सं०	हे धातः	हे धातारौ	हे धातारः

एवं 'कर्तृ–वक्तृ–होतृ–पोतृ–नप्तृ–नेष्टृ–त्वष्टृ–क्षत्तृ–प्रशास्तृ–उद्गातृ' शब्दा ...याः॥

ऋकारान्तः पुंलिङ्गः पितृशब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	पिता	पितरौ	पितरः
द्वि०	पितरम्	,,	पितॄन्
तृ०	पित्रा	पितृभ्याम्	पितृभिः
च०	पित्रे	,,	पितृभ्यः

पं०	पितुः	,,	,,
ष०	,,	पित्रोः	पितृणाम्
स०	पितरि	,,	पितृषु
सं०	हे पितः	हे पितरौ	हे पितरः

एवं 'जामातृ–भ्रातृ–देवृ–' प्रभृतयः

ऋकारान्तः पुंलिङ्गो नृशब्दः

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	ना	नरौ	नरः
द्वि०	नरम्	,,	नॄन्
तृ०	त्रा	नृभ्याम्	नृभिः
च०	त्रे	,,	नृभ्यः
पं०	नुः	,,	,,
ष०	,,	त्रोः	नृणाम् नॄ
स०	नरि	,,	नृषु
सं०	हे नः	हे नरौ	हे नरः

इति ह्रस्वऋकारान्ताः॥

ॠकारान्तः पुंलिङ्गः कॄशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	कः	कौ	कः
द्वि०	कम्	,,	कॄन्
तृ०	त्रा	कॄभ्याम्	कॄभिः
च०	क्रे	,,	कॄभ्यः
पं०	कः	,,	,,
ष०	,,	क्रोः	क्राम्

-स०	क्रि	क्रोः	क्रुषु
सं०	हे क्रुः	हे क्रौ	हे क्रः

इति दीर्घकारान्ताः ॥

लकारान्तः पुंलिङ्गो गम्लृशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	गमा	गमलौ	गमलः
द्वि०	गमलम्	गमलौ	गमॄन्
तृ०	गम्ला	गम्लृभ्याम्	गम्लृभिः
च०	गम्ले	,,	गम्लृभ्यः
पं०	गमुल	,,	,,
ष०	,,	गम्लोः	गमॄणाम्
स०	गमलि	,,	गम्लृषु
सं०	हे गमल्	हे गमलौ	हे गमलः

एवं शका ॥

इति लकारान्ताः ॥

एकारान्तः पुंलिङ्गः सेशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
[illegible]	सेः	सयौ	सयः
[illegible]	सयम्	सयौ	सयः
[illegible]	सया	सेभ्याम्	सेभिः
[illegible]	सये	,,	सेभ्यः
[illegible]	सेः	,,	,,
[illegible]	,,	सयोः	सयाम्

स०	सयि	सयोः	सेषु
संबो०	हे से	हे सयौ	हे सयः

इत्येकारान्ताः ॥

ऐकारान्तः पुंलिङ्गो रैशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव
प्र०	राः	रायौ	राय
द्वि०	रायम्	,,	,,
तृ०	राया	राभ्याम्	रा
च०	राये	,,	रा
पं०	रायः	,,	,,
ष०	रायः	रायोः	राया
स०	रायि	,,	रायु
संबो०	हे राः	हे रायौ	हे रा

ऐकारान्तः पुंलिङ्गः कैशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	कैः	कायौ	कायः
द्वि०	कायम्	कायौ	कायः
तृ०	काया	कैभ्याम्	कैभिः
च०	काये	,,	कैभ्यः
पं०	कायः	,,	,,
ष०	,,	कायोः	कायाम्
स०	कायि	,,	कैषु
	हे कैः	हे कायौ	हे काय

इत्यैकारान्ताः ॥

एकव०	द्विव०	बहुव०
गौः	गावौ	गावः
गाम्	,,	गाः
गवा	गोभ्याम्	गोभिः
गवे	,,	गोभ्यः
गोः	,,	गोभ्यः
,,	गवोः	,,
गवि	,,	गवाम्
हे गौः	हे गावौ	गोषु
		हे गावः

इत्योकारान्ताः ॥

औकारान्तः पुंलिङ्गो ग्लौशब्दः ।

एकव०	द्विव०	बहुव०
ग्लौः	ग्लावौ	ग्लावः
ग्लावम्	ग्लावौ	ग्लावः
ग्लावा	ग्लौभ्याम्	ग्लौभिः
ग्लावे	,,	ग्लौभ्यः
ग्लावः	,,	ग्लौभ्यः
,,	ग्लावोः	,,
ग्लावि	,,	ग्लावाम्
हे ग्लौः	हे ग्लावौ	ग्लौषु
		हे ग्लावः

इत्यजन्ताः पुंलिङ्गाः ॥

आबन्तः स्त्रीलिङ्गो रमाशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	रमा	रमे	रमाः
द्वि०	रमाम्	,,	,,
तृ०	रमया	रमाभ्याम्	रमाभिः
च०	रमायै	,,	रमाभ्यः
पं०	रमायाः	,,	,,
ष०	,,	रमयोः	रमाणाम्
स०	रमायाम्	,,	रमासु
संबो०	हे रमे	हे रमे	हे रमाः

एवं दुर्गा-गङ्गादयः ॥

आबन्तः स्त्रीलिङ्गः सर्वाशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सर्वा	सर्वे	सर्वाः
द्वि०	सर्वाम्	सर्वे	सर्वाः
तृ०	सर्वया	सर्वाभ्याम्	सर्वाभिः
च०	सर्वस्यै	,,	सर्वाभ्यः
पं०	सर्वस्याः	,,	,,
ष०	सर्वस्याः	सर्वयोः	सर्वासाम्
स०	सर्वस्याम्	,,	सर्वासु
	हे सर्वे	हे सर्वे	हे सर्वाः

एवं विश्वादय आबन्ताः ॥

आबन्तः स्त्रीलिङ्ग उत्तरपूर्वाशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	उत्तरपूर्वा	उत्तरपूर्वे	उत्तरपूर्वाः
द्वि०	उत्तरपूर्वाम्	,,	उत्तरपूर्वाः
तृ०	उत्तरपूर्वया	उत्तरपूर्वाभ्याम्	उत्तरपूर्वाभिः
च०	उत्तरपूर्वस्यै, र्वायै	,,	उत्तरपूर्वाभ्यः
पं०	उत्तरपूर्वस्याः, र्वायाः	,,	,,
ष०	,, ,,	उत्तरपूर्वयोः	उत्तरपूर्वासाम्, णाम्
स०	उत्तरपूर्वस्याम्, र्वायाम्	,,	उत्तरपूर्वासु
सं०	हे उत्तरपूर्वे	हे उत्तरपूर्वे	हे उत्तरपूर्वाः

आबन्तः स्त्रीलिङ्गो द्वितीयाशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	द्वितीया	द्वितीये	द्वितीयाः
द्वि०	द्वितीयाम्	,,	,,
तृ०	द्वितीयया	द्वितीयाभ्याम्	द्वितीयाभिः
च०	द्वितीयस्यै, यायै	,,	द्वितीयाभ्यः
पं०	द्वितीयस्याः, यायाः	,,	,,
ष०	,, ,,	द्वितीययोः	द्वितीयानाम्
स०	द्वितीयस्याम्, यायाम्	,,	द्वितीयासु
सं०	हे द्वितीये	हे द्वितीये	हे द्वितीयाः

एवं तृतीयाशब्दः ॥

म्बा-अक्का-अल्लाशब्दानां संबोधनैकवचने 'हे अम्ब, हे अक्क, हे अल्ल'
शेषः । शेषं रमावत् ॥

आवन्तः स्त्रीलिङ्गो जराशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	जरा	जरसौ, जरे	जरसः, जराः
द्वि०	जरसम्, जराम्	,, ,,	,, ,,
तृ०	जरसा, जरया	जराभ्याम्	जराभिः
च०	जरसे, जरायै	,,	जराभ्यः
पं०	जरसः, जरायाः	,,	,,
ष०	,, ,,	जरसोः, जरयोः	जरसाम्,
स०	जरसि, जरायाम्	,, ,,	जरासु
सं०	हे जरे	हे जरसौ, हे जरे	हे जरसः,

आवन्तः स्त्रीलिंगो नासिकाशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	नासिका	नासिके	नासिकाः
द्वि०	नासिकाम्	,,	नसः, ना
तृ०	नसा, नासिकया	नोभ्याम्, नासिकाभ्यां	नोभिः,
च०	नसे, नासिकायै	,, ,,	नोभ्यः,
पं०	नसः, नासिकायाः	,, ,,	,,
ष०	,, ,,	नसोः, नासिकयोः	नसाम्,
स०	नसि, नासिकायाम्	,, ,,	नस्सु,
सं०	हे नासिके	हे नासिके	हे

आवन्तः स्त्रीलिङ्गो निशाशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
	निशा	निशे	निशाः
	निशाम्	,,	निशः, नि

निशा, निशाया	निड्भ्याम्, निशाभ्याम्	निड्भिः, निशाभि
निशे, निशायै	,, ,,	
निशः, निशायाः	,, ,,	निड्भ्यः, निशाभ्य
निशः, निशायाः	निशोः, निशयोः	,, ,,
निशि, निशायाम्	,, ,,	निशाम्, निशानाम्
हे निशे	हे निशे	निट्सु, ट्त्सु, निशासु
		हे निशाः

आबन्तः स्त्रीलिङ्गः पृतनाशब्दः।

एकव०	द्वि०	बहु०
पृतना	पृतने	पृतनाः
पृतनाम्	पृतने	पृतः, पृतनाः
पृता, पृतनया	पृद्भ्याम्, पृतनाभ्याम्	पृद्भिः, पृतनाभिः
पृते, पृतनायै	,, ,,	,, ,,
पृतः, पृतनायाः	,, ,,	पृद्भ्यः, पृतनाभ्यः
,, ,,	पृतोः, पृतनयोः	,, ,,
पृति, पृतनायाम्	,, ,,	पृताम्, पृतनानाम्
हे पृतने	हे पृतने	पृत्सु, पृतनासु
		हे पृतनाः

इत्याबन्ताः॥

आकारान्तः स्त्रीलिङ्गो गोपाशब्दः।

एकव०	द्वि०	बहुव०
गोपाः	गोपौ	गोपाः
गोपाम्	,,	गोपः
गोपा	गोपाभ्याम्	गोपाभिः
गोपे	,,	गोपाभ्यः
गोपः	,,	,,
,,	गोपोः	गोपाम्

स०	गोपि	गोपोः	गोपासु
सं०	हे गोपाः	हे गोपौ	हे गोपाः

इत्याकारान्ताः ॥

इकारान्तः स्त्रीलिङ्गो मतिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	मतिः	मती	मतयः
द्वि०	मतिम्	,,	मतीः
तृ०	मत्या	मतिभ्याम्	मतिभिः
च०	मत्यै, मतये	,,	मतिभ्यः
पं०	मत्याः, मतेः	,,	,,
ष०	,, ,,	मत्योः	मतीनाम्
स०	मत्याम्, मतौ	,,	मतिषु
सं०	हे मते	हे मती	हे मतयः

इकारान्तः स्त्रीलिङ्गो द्विशब्दः । इकारान्तः स्त्रीलिङ्गस्त्रि

	द्विव०	बहुव०
प्र०	द्वे	तिस्रः
द्वि०	द्वे	तिस्रः
तृ०	द्वाभ्याम्	तिसृभिः
च०	,,	तिसृभ्यः
पं०	,,	,,
ष०	द्वयोः	तिसृणाम्
	,,	तिसृषु
	हे द्वे	हे तिस्रः

इकारान्ताः ॥

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो गौरीशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	गौरी	गौर्यौ	गौर्यः
द्वि०	गौरीम्	,,	गौरीः
तृ०	गौर्या	गौरीभ्याम्	गौरीभिः
च०	गौर्यै	,,	गौरीभ्यः
पं०	गौर्याः	गौरीभ्याम्	गौरीभ्यः
ष०	गौर्याः	गौर्योः	गौरीणाम्
स०	गौर्याम्	,,	गौरीषु
सं०	हे गौरि	हे गौर्यौ	हे गौर्यः

एवं क्रोडी-वाणी-नद्यादयः ॥

एवं लक्ष्मी–तरी–तन्त्री–प्रभृतयः ॥ तत्र प्रथमैकवचने 'लक्ष्मीः, तरीः, तन्त्रीः ' इति विशेषः ॥

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्त्रीशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः
द्वि०	स्त्रियम्, स्त्रीम्	,,	स्त्रियः, स्त्रीः
तृ०	स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः
च०	स्त्रियै	,,	स्त्रीभ्यः
पं०	स्त्रियाः	,,	,,
ष०	,,	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्
स०	स्त्रियाम्	,,	स्त्रीषु
सं०	हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः श्रीशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव
प्र०	श्रीः	श्रियौ	श्रियः
द्वि०	श्रियम्	,,	,,
तृ०	श्रिया	श्रीभ्याम्	श्रीभिः
च०	श्रियै, ये	,,	श्रीभ्यः
पं०	श्रियाः, यः	,,	,,
ष०	,, ,,	श्रियोः	श्रीणाम्,
स०	श्रियि, याम्	,,	श्रीषु
सं०	हे श्रीः	हे श्रियौ	हे श्रिय

इतीकारान्ताः ॥

उकारान्तः स्त्रीलिङ्गो धेनुशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु
प्र०	धेनुः	धेनू	धेन
द्वि०	धेनुम्	,,	धेनूः
तृ०	धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनु
च०	धेन्वै, धेनवे	,,	धेनु
पं०	धेन्वाः, धेनोः	,,	,,
ष०	,, ,,	धेन्वोः	धेनून
स०	धेन्वाम्, धेनौ	,,	धेनुषु
सं०	हे धेनो	हे धेनू	हे धे

इत्युकारान्ताः ॥

ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो वधूशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	वधूः	वध्वौ	वध्वः
द्वि०	वधूम्	,,	वधूः
तृ०	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभिः
च०	वध्वै	,,	वधूभ्यः
पं०	वध्वाः	,,	,,
ष०	,,	वध्वोः	वधूनाम्
स०	वध्वाम्	,,	वधूषु
सं०	हे वधु	हे वध्वौ	हे वध्वः

एवं चमूश्वश्र्वादयः ॥

ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो भूशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	भूः	भुवौ	भुवः
द्वि०	भुवम्	,,	,,
तृ०	भुवा	भूभ्याम्	भूभिः
च०	भुवै, वे	,,	भूभ्यः
पं०	भुवाः, वः	,,	,,
ष०	,, ,,	भुवोः	भूणाम्,भुवाम्
स०	भुवि, वाम्	,,	भूषु
सं०	हे भूः	हे भुवौ	हे भुवः

ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गः पुनर्भूशब्दः ।

प्र०	पुनर्भूः	पुनर्भ्वौ	पुनर्भ्वः
द्वि०	पुनर्भ्वम्	,,	,,

तृ०	पुनर्भ्वा	पुनर्भूभ्याम्	पुनर्भू
च०	पुनर्भ्वे	,,	पुनर्भू
पं०	पुनर्भ्वाः	,,	,,
ष०	,,	पुनर्भ्वोः	पुनर्भू
स०	पुनर्भ्वाम्	,,	पुनर्भू
सं०	हे पुनर्भु	हे पुनर्भ्वौ	हे पुन

ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो वर्षाभूशब्दः ।

प्र०	वर्षाभूः	वर्षाभ्वौ	वर्षाभ्व
द्वि०	वर्षाभ्वम्	,,	,,
तृ०	वर्षाभ्वा	वर्षाभूभ्याम्	वर्षाभू
च०	वर्षाभ्वे	,,	वर्षाभू
पं०	वर्षाभ्वाः	,,	,,
ष०	,,	वर्षाभ्वोः	वर्षाभूणा
स०	वर्षाभ्वाम्	,,	वर्षाभू
संबो०	हे वर्षाभु	हे वर्षाभ्वौ	हे वर्षा

भेक्यां तु मतान्तरेणेदृशानि रूपाणि ।

इत्युकारान्ताः ॥

ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्वसृशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	स्वसा	स्वसारौ	स्वसारः
	स्वसारम्	,,	स्वसॄः
	स्वस्रा	स्वसृभ्याम्	स्वसृभिः
	स्वस्रे	,,	स्वसृभ्यः
	स्वसुः	स्वसृभ्याम्	स्वसृभ्यः

ष०	स्वसुः	स्वस्रोः	स्वसॄणाम्
स०	स्वसरि	,,	स्वसृषु
सं०	हे स्वसः	हे स्वसारौ	हे स्वसारः

दुहितृ-ननान्दृ-यातृ-मातृ-शब्दाः पितृशब्दवत्।
शास तु-दुहितॄः, ननान्दॄः, यातॄः, मातॄः॥

ओकारान्तः स्त्रीलिङ्गो द्योशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	द्यौः	द्यावौ	द्यावः
द्वि०	द्याम्	,,	द्यावः
तृ०	द्यवा	द्योभ्याम्	द्याः
च०	द्यवे	,,	द्योभिः
पं०	द्योः	,,	द्योभ्यः
ष०	,,	द्यवोः	,,
स०	द्यवि	,,	द्यवाम्
सं०	हे द्यौः	हे द्यावौ	द्योषु हे द्यावः

ऐकारान्तः स्त्रीलिङ्गो रैशब्दः पुंवत्॥

औकारान्तः स्त्रीलिङ्गो नौशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	नौः	नावौ	नावः
द्वि०	नावम्	,,	नावः
तृ०	नावा	नौभ्याम्	,,
च०	नावे	,,	नौभिः
पं०	नावः	,,	नौभ्यः
ष०	नावः	नावोः	,,
			नावाम्

स०	नावि	नावोः	नौषु
सं०	हे नौः	हे नावौ	हे नावः

॥ इत्यौदन्ताः स्त्रीलिङ्गाः ॥

अकारान्तो नपुंसकलिङ्गो ज्ञानशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	ज्ञानम्	ज्ञाने	ज्ञानानि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	ज्ञानेन	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानैः
च०	ज्ञानाय	,,	ज्ञानेभ्यः
पं०	ज्ञानात्-द्	,,	,,
ष०	ज्ञानस्य	ज्ञानयोः	ज्ञानानाम्
स०	ज्ञाने	,,	ज्ञानेषु
सं०	हे ज्ञान	हे ज्ञाने	हे ज्ञानानि

एवं-धन-वन-फलादयः ॥

अकारान्तो नपुंसकलिङ्गः कतरशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	कतरत्-द्	कतरे	कतराणि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	कतरेण	कतराभ्याम्	कतरैः
च०	कतरस्मै	,,	कतरेभ्यः
पं०	कतरस्मात्-द्	,,	,,
ष०	कतरस्य	कतरयोः	कतरेषाम्
	कतरस्मिन्	कतरयोः	कतरेषु
	हे कतरत्-द्	हे कतरे	हे कतराणि

एवं यतरप्रभृतय इतरान्ता विश्वादिषु दर्शिताः ॥

अकारान्तो नपुंसकलिङ्गोऽजरशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	अजरम्	अजरसी, रे	अजरांसि, राणि
द्वि०	,, रसम्	,, ,,	,, ,,
तृ०	अजरसा, रेण	अजराभ्याम्	अजरैः
च०	अजरसे, राय	,,	अजरेभ्यः
पं०	अजरसः, रात्-द्	अजराभ्याम्	अजरेभ्यः
ष०	,, रस्य	अजरसोः, रयोः	अजरसाम्, राणाम्
स०	अजरसि, रे	,, ,,	अजरेषु
सं०	हे अजर	हे अजरसी, रे	हे अजरांसि, राणि

अकारान्तो नपुंसकलिङ्गो हृदयशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
	हृत्-द्, हृदयम्	हृदये, दी	हृदयानि, हृन्दि
	,, ,,	,, ,,	,, ,,
	हृदा, हृदयेन	हृद्भ्यां, हृदयाभ्याम्	हृद्भिः, हृदयैः
	हृदे, हृदयाय	,, ,,	हृद्भ्यः, हृदयेभ्यः
	हृदः, हृदयात्-द्	,, ,,	,, ,,
	,, हृदयस्य	हृदोः, हृदययोः	हृदाम्, हृदयानाम्
	हृदि, हृदये	,, ,,	हृत्सु, हृदयेषु
	हे हृदय	हे हृदये	हे हृदयानि

अकारान्तो नपुंसकलिङ्ग उदकशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	उदकम्	उदके	उदकानि
द्वि०	,,	,,	,, उदानि

तृ०	उद्ना, उदकेन	उदभ्याम्, उदकाभ्याम्	उदभिः, उदकै
च०	उद्ने, उदकाय	" "	उदभ्यः, उदके
पं०	उद्नः, उदकात्-द्	" "	" "
ष०	" उदकस्य	उद्नोः, उदकयोः	उद्नाम्, उदका
स०	उद्नि, उदनि, उदके	" "	उदसु, उदके
सं०	हे उदक	हे उदके	हे उदकानि

अकारान्तो नपुंसकलिङ्ग आस्यशब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	आस्यम्	आस्ये	आस्यानि
द्वि०	"		" आसानि
तृ०	आस्ना, स्येन	आसभ्याम्, स्याभ्याम्	आसभिः, स्यैः
च०	आस्ने, स्याय	"	आसभ्यः, स्येभ्यः
पं०	आस्नः, स्यात्, द्		" "
ष०	" स्यस्य	आस्नोः स्ययोः	आस्नाम्, स्याना
स०	आस्नि, आसनि, स्ये	आस्नोः, स्ययोः	आसु, स्येषु
सं०	हे आस्य	हे आस्ये	हे आस्यानि

[illegible]

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वि०	" "	" "	" "
तृ०	[illegible]	[illegible]	[illegible]
च०	[illegible]	"	[illegible]
पं०	[illegible]	" "	"
ष०	[illegible]	[illegible]	[illegible]

स०	मांसि, मांसे	मांसोः, मांसयोः	मान्सु, मांसेषु
सं०	हे मान, मांस	हे मांसी, मांसे	हे मांसि, मांसानि

इत्यकारान्ताः ॥

आकारान्तो नपुंसकलिङ्गः श्रीपाशब्दो ज्ञानशब्दवत् ॥

इकारान्तो नपुंसकलिङ्गो वारिशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	वारि	वारिणी	वारीणि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभिः
च०	वारिणे	,,	वारिभ्यः
पं०	वारिणः	,,	,,
ष०	,,	वारिणोः	वारीणाम्
स०	वारिणि	,,	वारिषु
सं०	हे वारे, वारि	हे वारिणी	हे वारीणि

इकारान्तो नपुंसकलिङ्गोऽनादिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	अनादि	अनादिनी	अनादीनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	अनादिना	अनादिभ्याम्	अनादिभिः
च०	अनादिने, द्ये	,,	अनादिभ्यः
पं०	अनादिनः, देः	,,	,,
ष०	,, ,,	अनादिनोः, द्योः	अनादीनाम्
स०	अनादिनि, दौ	अनादिनोः, द्योः	अनादिषु
सं०	हे अनादे, दि	हे अनादिनी	हे अनादीनि

१

इकारान्तो नपुंसकलिङ्गोऽस्थिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	अस्थि	अस्थिनी	अस्थीनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	अस्थ्ना	अस्थिभ्याम्	अस्थिभिः
च०	अस्थ्ने	,,	अस्थिभ्यः
पं०	अस्थ्नः	अस्थिभ्याम्	अस्थिभ्यः
ष०	,,	अस्थ्नोः	अस्थ्नाम्
स०	अस्थ्नि, अस्थनि	,,	अस्थिषु
सं०	हे अस्थे, हेअस्थि	हे अस्थिनी	हे अस्थीनि

इकारान्तो नपुंसकलिङ्गो दधिशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	दधि	दधिनी	दधीनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	दध्ना	दधिभ्याम्	दधिभिः
च०	दध्ने	,,	दधिभ्यः
पं०	दध्नः	,,	,,
ष०	,,	दध्नोः	दध्नाम्
स०	दध्नि, दधनि	,,	दधिषु
सं०	हे दधे, दधि	हे दधिनी	हे दधीनि

एवं सक्थ-अक्षि-शब्दावपि ॥

ईकारान्तो नपुंसकलिङ्गः सुधीशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
	सुधि	सुधिनी	सुधीनि
	,,	,,	,,

तृ०	सुधिया, धिना	सुधिभ्याम्	सुधिभिः
च०	सुधिये, ने	,,	सुधिभ्यः
पं०	सुधियः, नः	,,	सुधिभ्यः
ष०	,, ,,	सुधियोः, नोः	सुधीनाम्
स०	सुधियि, नि	,, ,,	सुधिषु
सं०	सुधे, हे सुधि हे सुधिनी		हे सुधीनि

इतीकारान्ताः ॥

उकारान्तो नपुंसकलिङ्गो मधुशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	मधु	मधुनी	मधूनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	मधुना	मधुभ्याम्	मधुभिः
च०	मधुने	,,	मधुभ्यः
पं०	मधुनः	,,	मधुभ्यः
ष०	,,	मधुनोः	,,
स०	मधुनि		मधूनाम्
			मधुषु
सं०	हे मधो, हे मधु	हे मधुनी	हे मधूनि

उकारान्तो नपुंसकलिङ्गः सानुशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	सानु, स्नु	सानुनी, स्नुनी	सानूनि, स्नूनि
द्वि०	,, ,,	,, ,,	,, ,,
तृ०	सानुना, स्नुना	सानुभ्याम्, स्नुभ्याम्	सानुभिः, स्नुभिः
च०	सानुने, स्नुने	,, ,,	सानुभ्यः स्नुभ्यः
पं०	सानुनः, स्नुनः	,, ,,	,, ,,
ष०	,, ,,	सानुनोः, स्नुनोः	सानूनाम्, स्नूनाम्

स०	सानुनि, स्नुनि	सानुनोः, स्नुनोः	सानुषु, स्नु
सं०	हे सानो, स्नो, सानु, स्नु	हे सानुनी, स्नुनी	हे सानूनि

उकारान्तो नपुंसकलिङ्गः प्रियक्रोष्टुशब्दः।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	प्रियक्रोष्टु	प्रियक्रोष्टुनी	प्रियक्रोष्टूनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	प्रियक्रोष्ट्रा, ष्टुना	प्रियक्रोष्टुभ्याम्	प्रियक्रोष्टुभि
च०	प्रियक्रोष्ट्रे, ष्टवे, ष्टुने	,,	प्रियक्रोष्टुभ्य
पं०	प्रियक्रोष्टुः, ष्टोः, ष्टुनः	,,	,,
प०	प्रियक्रोष्टुः, ष्टोः, ष्टुनः	प्रियक्रोष्ट्रोः, ष्टोः	प्रियक्रोष्टून
स०	प्रियक्रोष्टरि, ष्टौ, ष्टुनि	,, ,,	प्रियक्रोष्टुषु
सं०	हे प्रियक्रोष्टो, ष्टु	हे प्रियक्रोष्टुनी	हे प्रियक्रो

ऊकारान्तो नपुंसकलिङ्गः सुलूशब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सुलु	सुलुनी	सुलूनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	सुल्वा, सुलुना	सुलुभ्याम्	सुलुभिः
च०	सुल्वे, सुलुने	,,	सुलुभ्यः
पं०	सुल्वः, सुलुनः	,,	,,
प०	,, ,,	सुल्वोः, सुलुनोः	सुलूनाम्
स०	सुल्वि, सुलुनि	,, ,,	सुलुषु
सं०	हे सुलो, सुलु	हे सुलुनी	हे सुलूनि

ऊकारान्तो नपुंसकलिङ्गो जम्बूशब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	जम्बु	जम्बुनी	जम्बूनि

द्वि०	जम्बु	जम्बुनी	जम्बूनि
तृ०	जम्बुना	जम्बुभ्याम्	जम्बुभिः
च०	जम्बुने	,,	जम्बुभ्यः
पं०	जम्बुनः	,,	,,
ष०	,,	जम्बुनोः	जम्बूनाम्
स०	जम्बुनि	,,	जम्बुषु
संबो०	हे जम्बो, म्बु	हे जम्बुनी	हे जम्बूनि

इत्युकारान्ताः ॥

ऋकारान्तो नपुंसकलिङ्गो धातृशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	धातृ	धातृणी	धातॄणि
द्वि०	धातृ	धातृणी	धातॄणि
तृ०	धातृणा, धात्रा	धातृभ्याम्	धातृभिः
च०	धातृणे, धात्रे	,,	धातृभ्यः
पं०	धातुः, धातृणः	,,	,,
ष०	,, ,,	धात्रोः, धातृणोः	धातॄणाम्
स०	धातरि, धातृणि	,, ,,	धातृषु
संबो०	हे धातः, तृ	हे धातृणी	हे धातॄणि

एवं ज्ञातृ-कर्त्रादयः ॥

इत्यृकारान्ताः ॥

एकारान्तो नपुंसकलिङ्गः सेशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
०	सि	सिनी	सीनि
०	,,	,,	,,
०	सिना	सिभ्याम्	सिभिः

हकारान्तः पुंलिङ्गो दुहशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	धुक्-ग्	दुहौ	दुहः
द्वि०	दुहम्	,,	,,
तृ०	दुहा	धुग्भ्याम्	धुग्भिः
च०	दुहे	,,	धुग्भ्यः
पं०	दुहः	,,	,,
ष०	,,	दुहोः	दुहाम्
स०	दुहि	,,	धुक्षु
सं०	हे धुक्-ग्	हे दुहौ	हे दुहः

हकारान्तः पुंलिङ्गो द्रुहशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	ध्रुक्-ग्-ट्-ड्	द्रुहौ	द्रुहः
द्वि०	द्रुहम्	द्रुहौ	द्रुहः
तृ०	द्रुहा	ध्रुग्भ्याम्, ध्रुड्भ्याम्	ध्रुग्भिः, ध्रुड्भिः
च०	द्रुहे	,, ,,	ध्रुग्भ्यः ध्रुड्भ्यः
पं०	द्रुहः	,, ,,	,, ,,
ष०	द्रुहः	द्रुहोः	द्रुहाम्
स०	द्रुहि	,,	ध्रुक्षु-ट्सु-ध्रुट्त्सु
सं०	हे ध्रुक्-ग्-ट्-ड्	हे द्रुहौ	हे द्रुहः

एवं मुह-स्नुह-स्निहः ॥

हकारान्तः पुंलिङ्गो विश्ववाहशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	विश्ववाट्-ड्	विश्ववाहौ	विश्ववाहः
द्वि०	विश्ववाहम्	,,	विश्वौहः

तृ०	विश्वौहा	विश्ववाड्भ्याम्	विश्ववाड्भिः
च०	विश्वौहे	,,	विश्ववाड्भ्यः
पं०	विश्वौहः	,,	,,
ष०	,,	विश्वौहोः	विश्वौहाम्
स०	विश्वौहि	,,	विश्ववाट्सु, ट्त्सु
सं०	हे विश्ववाट्-ड्	हे विश्ववाहौ	हे विश्ववाहः

हकारान्तः पुंलिङ्गोऽनडुह्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	अनड्वान्	अनड्वाहौ	अनड्वाहः
द्वि०	अनड्वाहम्	,,	अनडुहः
तृ०	अनडुहा	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भिः
च०	अनडुहे	,,	अनडुद्भ्यः
पं०	अनडुहः	,,	,,
ष०	,,	अनडुहोः	अनडुहाम्
स०	अनडुहि	,,	अनडुत्सु
सं०	हे अनड्वन्	हे अनड्वाहौ	हे अनड्वाहः

हकारान्तः पुंलिङ्गस्तुरासाहशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
[प्र]०	तुराषाट्-ड्	तुरासाहौ	तुरासाहः
द्वि०	तुरासाहम्	तुरासाहौ	तुरासाहः
[तृ]०	तुरासाहा	तुराषाड्भ्याम्	तुराषाड्भिः
[च]०	तुरासाहे	,,	तुराषाड्भ्यः
[पं]०	तुरासाहः	,,	,,
[ष]०	,,	तुरासाहोः	तुरासाहाम्

स०	सुगणि	सुगणोः	सुगण्सु-ण्ट्सु
सं०	हे सुगण्-ण्	हे सुगणौ	हे सुगणः

वकारान्तः पुंलिङ्गः सुदिव्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	सुद्यौः	सुदिवौ	सुदिवः
द्वि०	सुदिवम्	,,	,,
तृ०	सुदिवा	सुद्युभ्याम्	सुद्युभिः
च०	सुदिवे	,,	सुद्युभ्यः
पं०	सुदिवः	,,	,,
ष०	,,	सुदिवोः	सुदिवाम्
स०	सुदिवि	,,	सुद्युषु
सं०	हे सुद्यौः	हे सुदिवौ	हे सुदिवः

रेफान्तः पुंलिङ्गश्चतुर्शब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०			चत्वारः
द्वि०			चतुरः
तृ०			चतुर्भिः
च०			चतुर्भ्यः
पं०			,,
ष०			चतुर्णाम्
स०			चतुर्षु
सं०			हे चत्वारः

रेफान्तः पुंलिङ्गः प्रियचतुर्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	प्रियचत्वाः	प्रियचत्वारौ	प्रियचत्वारः

द्वि०	प्रियचत्वारम्	प्रियचत्वारौ	प्रियचतुरः
तृ०	प्रियचतुरा	प्रियचतुर्भ्याम्	प्रियचतुर्भिः
च०	प्रियचतुरे	,,	प्रियचतुर्भ्यः
पं०	प्रियचतुरः	प्रियचतुर्भ्याम्	प्रियचतुर्भ्यः
ष०	,,	प्रियचतुरोः	प्रियचतुराम्
स०	प्रियचतुरि	,,	प्रियचतुर्षु
सं०	हे प्रियचत्वः	हे प्रियचत्वारौ	हे प्रियचत्वारः

लकारान्तः पुंलिङ्गः कमल्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	कमल्	कमलौ	कमलः
द्वि०	कमलम्	,,	,,
तृ०	कमला	कमल्भ्याम्	कमल्भिः
च०	कमले	,,	कमल्भ्यः
पं०	कमलः	,,	कमल्भ्यः
ष०	,,	कमलोः	कमलाम्
स०	कमलि	,,	कमल्षु
सं०	हे कमल्	हे कमलौ	हे कमलः

मान्तः पुंलिङ्गः प्रशाम्शब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
[प्र]०	प्रशान्	प्रशामौ	प्रशामः
द्वि०	प्रशामम्	,,	,,
[तृ]०	प्रशामा	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भिः
[च]०	प्रशामे	,,	प्रशान्भ्यः
[पं]०	प्रशामः	,,	प्रशान्भ्यः
[ष]०	प्रशामः	प्रशामोः	प्रशामाम्

स॰	प्रशामि	प्रशामोः	प्रशान्सु
सं॰	हे प्रशान्	हे प्रशामौ	हे प्रशामः

मान्तः पुंलिङ्गः किम्शब्दः ।

	एकव॰	द्वि॰	बहुव॰
प्र॰	कः	कौ	के
द्वि॰	कम्	,,	कान्
तृ॰	केन	काभ्याम्	कैः
च॰	कस्मै	,,	केभ्यः
पं॰	कस्मात्-द्	,,	,,
ष॰	कस्य	कयोः	केषाम्
स॰	कस्मिन्	कयोः	केषु
सं॰	हे क	हे कौ	हे के

मान्तः पुलिङ्ग इदम्शब्दः ।

	एकव॰	द्वि॰	बहुव॰
प्र॰	अयम्	इमौ	इमे
द्वि॰	इमम्	,,	इमान्
तृ॰	अनेन	आभ्याम्	एभिः
च॰	अस्मै	,,	एभ्यः
पं॰	अस्मात्-द्	,,	,,
ष॰	अस्य	अनयोः	एषाम्
स॰	अस्मिन्	,,	एषु

सं॰ अस्य प्रायः संबोधनं नास्ति त्यदादित्वात् ।

अन्वादेशे तु इदम्शब्दस्य अमि एनम्, औटि एनौ, शसि एनान्, एनेन, ओसि एनयोः, इति विशेषो बोध्यः ॥

अकच्सहितस्य रूपाणि तु–

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	अयकम्	इमकौ	इमके
द्वि०	इमकम्	,,	इमकान्
[illegible]	इमकेन	इमकाभ्याम्	इमकैः
[illegible]	इमकस्मै	,,	इमकेभ्यः
[illegible]	इमकस्मात्	,,	,,
ष०	इमकस्य	इमकयोः	इमकेषाम्
स०	इमकस्मिन्	,,	इमकेषु

णकारान्तः पुंलिङ्गः सुगण्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सुगण्	सुगणौ	सुगणः
द्वि०	सुगणम्	,,	,,
तृ०	सुगणा	सुगण्भ्याम्	सुगण्भिः
च०	सुगणे	,,	सुगण्भ्यः
पं०	सुगणः	,,	,,
ष०	,,	सुगणोः	सुगणाम्
स०	सुगणि	,,	सुगण्सु,णट्सु,ण्ट्सु
सं०	हे सुगण्	हे सुगणौ	हे सुगणः

नान्तः पुंलिङ्गो राजन्शब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
[illegible]	राजा	राजानौ	राजानः
[illegible]	राजानम्	,,	राज्ञः
[illegible]	राज्ञा	राजभ्याम्	राजभिः
[illegible]	राज्ञे	,,	राजभ्यः

पं०	राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः
ष०	"	राज्ञोः	राज्ञाम्
स०	राज्ञि-जनि	राज्ञोः	राजसु
सं०	हे राजन्	हे राजानौ	हे राजानः

नान्तः पुंलिंगो यज्वन् शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	यज्वा	यज्वानौ	यज्वानः
द्वि०	यज्वानम्	"	यज्वनः
तृ०	यज्वना	यज्वभ्याम्	यज्वभिः
च०	यज्वने	"	यज्वभ्यः
पं०	यज्वनः	"	"
ष०	"	यज्वनोः	यज्वनाम्
स०	यज्वनि	यज्वनोः	यज्वसु
सं०	हे यज्वन्	हे यज्वानौ	हे यज्वानः

नान्तः पुंलिङ्गो ब्रह्मन् शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	ब्रह्मा	ब्रह्माणौ	ब्रह्माणः
द्वि०	ब्रह्माणम्	"	ब्रह्मणः
तृ०	ब्रह्मणा	ब्रह्मभ्याम्	ब्रह्मभिः
च०	ब्रह्मणे	"	ब्रह्मभ्यः
पं०	ब्रह्मणः	"	"
ष०	"	ब्रह्मणोः	ब्रह्मणाम्
स०	ब्रह्मणि	"	ब्रह्मसु
सं०	हे ब्रह्मन्	हे ब्रह्माणौ	हे ब्रह्माणः

नकारान्तः पुंलिङ्गो वृत्रहन्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	वृत्रहा	वृत्रहणौ	वृत्रहणः
द्वि०	वृत्रहणम्	,,	वृत्रघ्नः
तृ०	वृत्रघ्ना	वृत्रहभ्याम्	वृत्रहभिः
च०	वृत्रघ्ने	वृत्रहभ्याम्	वृत्रहभ्यः
पं०	वृत्रघ्नः	,,	,,
ष०	,,	वृत्रघ्नोः	वृत्रघ्नाम्
स०	वृत्रघ्नि, हणि	,,	वृत्रहसु
सं०	हे वृत्रहन्	हे वृत्रहणौ	हे वृत्रहणः

एवम् अर्यमन्-पूषन्-शब्दौ ॥

नकारान्तः पुंलिङ्गो मघवन्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
०	मघवान्	मघवन्तौ	मघवन्तः
०	मघवन्तम्	,,	मघवतः
०	मघवता	मघवद्भ्याम्	मघवद्भिः
०	मघवते	,,	मघवद्भ्यः
पं०	मघवतः	,,	,,
ष०	,,	मघवतोः	मघवताम्
स०	मघवति	,,	मघवत्सु
सं०	हे मघवन्	हे मघवन्तौ	हे मघवन्तः

तृत्वाभावे मघवन्शब्दस्य रूपाणि तु—

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	मघवा	मघवानौ	मघवानः

द्वि०	मघवानम्	मघवानौ	मघोनः
तृ०	मघोना	मघवभ्याम्	मघवभिः
च०	मघोने	,,	मघवभ्यः
पं०	मघोनः	,,	,,
ष०	,,	मघोनोः	मघोनाम्
स०	मघोनि	,,	मघवसु
सं०	हे मघवन्	हे मघवानौ	हे मघवानः

नान्तः पुंलिङ्गो श्वन्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	श्वा	श्वानौ	श्वानः
द्वि०	श्वानम्	,,	शुनः
तृ०	शुना	श्वभ्याम्	श्वभिः
च०	शुने	,,	श्वभ्यः
पं०	शुनः	,,	,,
ष०	,,	शुनोः	शुनाम्
स०	शुनि	,,	श्वसु
सं०	हे श्वन्	हे श्वानौ	हे श्वानः

नान्तः पुंलिङ्गो युवन्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	युवा	युवानौ	युवानः
द्वि०	युवानम्	,,	यूनः
तृ०	यूना	युवभ्याम्	युवभिः

ष०	यूने		
पं०	यूनः	युवभ्याम्	युवभ्यः
ष०	,,	,,	,,
स०	यूनि	यूनोः	यूनाम्
सं०	हे युवन्	,,	युवसु
		हे युवानौ	हे युवानः

नान्तः पुंलिङ्गोऽर्वन्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	अर्वा	अर्वन्तौ	अर्वन्तः
द्वि०	अर्वन्तम्	,,	अर्वतः
तृ०	अर्वता	अर्वद्भ्याम्	अर्वद्भिः
च०	अर्वते	,,	अर्वद्भ्यः
पं०	अर्वतः	,,	,,
ष०	अर्वतः	अर्वतोः	अर्वताम्
स०	अर्वति	,,	अर्वत्सु
सं०	हे अर्वन्	हे अर्वन्तौ	हे अर्वन्तः

अनर्वा यज्ववत्॥

नकारान्तः पुंलिङ्गः शार्ङ्गिन्शब्दः।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	शार्ङ्गी	शार्ङ्गिणौ	शार्ङ्गिणः
द्वि०	शार्ङ्गिणम्	,,	,,
तृ०	शार्ङ्गिणा	शार्ङ्गिभ्याम्	शार्ङ्गिभिः
च०	शार्ङ्गिणे	,,	शार्ङ्गिभ्यः
पं०	शार्ङ्गिणः	,,	,,
ष०	,,	शार्ङ्गिणोः	शार्ङ्गिणाम्

स०	शार्ङ्गिणि	शार्ङ्गिणोः	शार्ङ्गिषु
सं०	हे शार्ङ्गिन्	हे शार्ङ्गिणौ	हे शार्ङ्गिणः

एवं वाग्मिन्–दण्डिन्-प्रभृतयः ।

नान्तः पुंल्लिङ्गः पथिन्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	पन्थाः	पन्थानौ	पन्थानः
द्वि०	पन्थानम्	”	पथः
तृ०	पथा	पथिभ्याम्	पथिभिः
च०	पथे	”	पथिभ्यः
पं०	पथः	”	”
ष०	”	पथोः	पथाम्
स०	पथि	पथोः	पथिषु
सं०	हे पन्थाः	हे पन्थानौ	हे पन्थानः

एवं मथिन्-ऋभुक्षिन्-शब्दौ ।

त्रिलिंगसमरूपः पञ्चन्शब्दः ।

	बहु०
प्र०	पञ्च
द्वि०	”
तृ०	पञ्चभिः
च०	पञ्चभ्यः
पं०	”
ष०	पञ्चानाम्
स०	पञ्चसु
सं०	हे पञ्च

एवं सप्तन्-नवन्-दशन्-एकादशन्-द्वादशन् प्रभृतयः

नान्तः पुंलिङ्गः प्रियपञ्चन्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	प्रियपञ्चा	प्रियपञ्चानौ	प्रियपञ्चानः
द्वि०	प्रियपञ्चानम्	,,	प्रियपञ्च्नः
०	प्रियपञ्च्ना	प्रियपञ्चभ्याम्	प्रियपञ्चभिः
०	प्रियपञ्च्ने	,,	प्रियपञ्चभ्यः
०	प्रियपञ्च्नः	,,	,,
०	,,	प्रियपञ्च्नोः	प्रियपञ्चनाम्
०	प्रियपञ्च्नि	,,	प्रियपञ्चसु
०	हे प्रियपञ्चन्	हे प्रियपञ्चानौ	हे प्रियपञ्चानः

त्रिलिङ्गसमरूपोऽष्टन्शब्दः ।

	बहुवचनम्
	अष्टौ, अष्ट
	,, ,,
	अष्टाभिः, अष्टभिः
०	अष्टाभ्यः, अष्टभ्यः
०	,, ,,
०	अष्टानाम्
०	अष्टासु, अष्टसु
	हे अष्टौ, हे अष्ट

नान्तः पुंलिङ्गः प्रियाष्टन्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
०	प्रियाष्टाः, ष्टा	प्रियाष्टानौ	प्रियाष्टानः
०	प्रियाष्टानम्	,,	प्रियाष्ट्नः

तृ०	प्रियाष्ट्ना	प्रियाष्टाभ्याम्, ष्टभ्याम्	प्रियाष्टाभिः,
च०	प्रियाष्ट्ने	” ”	प्रियाष्टाभ्यः,
पं०	प्रियाष्ट्नः	” ”	”
ष०	”	प्रियाष्ट्नोः	प्रियाष्ट्नाम्,
स०	प्रियाष्ट्नि, (प्रियाष्टानि)	”	प्रियाष्टासु,
सं०	हे प्रियाष्टाः,	ष्टन् हे प्रियाष्टानौ	हे प्रियाष्टा[illegible]

धान्तः पुलिङ्गो बुध्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	भुत्–द्	बुधौ	बुधः
द्वि०	बुधम्	बुधौ	बुधः
तृ०	बुधा	भुद्भ्याम्	भुद्भिः
च०	बुधे	”	भुद्भ्यः
पं०	बुधः	”	”
ष०	”	बुधोः	बुधाम्
स०	बुधि	”	भुत्सु
सं०	हे भुत्–द्	हे बुधौ	हे बुधः

जान्तः पुंलिङ्गो युज्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	युङ्	युञ्जौ	युञ्जः
द्वि०	युञ्जम्	”	युजः
तृ०	युजा	युग्भ्याम्	युग्भिः
च०	युजे	”	युग्भ्यः
पं०	युजः	”	”

युजः	युजोः	युजाम्
युजि	,,	युक्षु
हे युङ्	हे युञ्जौ	हे युञ्जः

जान्तः पुंलिङ्गः सुयुज्शब्दः ।

एकव०	द्वि०	बहुव०
सुयुक्-ग्	सुयुजौ	सुयुजः
सुयुजम्	,,	,,
सुयुजा	सुयुग्भ्याम्	सुयुग्भिः
सुयुजे	,,	सुयुग्भ्यः
सुयुजः	,,	,,
,,	सुयुजोः	सुयुजाम्
सुयुजि	,,	सुयुक्षु
हे सुयुक्-ग्	हे सुयुजौ	हे सुयुजः

जान्तः पुंलिङ्गः खञ्ज्शब्दः ।

एकव०	द्वि०	बहु०
खन्	खञ्जौ	खञ्जः
खञ्जम्	,,	,,
खञ्जा	खन्भ्याम्	खन्भिः
खञ्जे	खन्भ्याम्	खन्भ्यः
खञ्जः	,,	,,
खञ्जः	खञ्जोः	खञ्जाम्
खञ्जि	,,	खन्सु
हे खन्	हे खञ्जौ	हे खञ्जः

जान्तः पुंलिङ्गो राजशब्दः ।

	एकव॰	द्वि॰	बहुव॰
प्र॰	राट्-ड्	राजौ	राजः
द्वि॰	राजम्	,,	,,
तृ॰	राजा	राड्भ्याम्	राड्भिः
च॰	राजे	,,	राड्भ्यः
पं॰	राजः	,,	,,
ष॰	,,	राजोः	राजाम्
स॰	राजि	,,	राट्सु, ट्त्सु
सं॰	हे राट्, ड्	हे राजौ	हे राजः

एवं विभ्राट्, देवेट्, विश्वसृट्, परिमृजः ॥

जान्तः पुंलिङ्गः परिव्राजशब्दः ।

	एकव॰	द्विव॰	बहुव॰
प्र॰	परिव्राट्-ड्	परिव्राजौ	परिव्राजः
द्वि॰	परिव्राजम्	,,	,,
तृ॰	परिव्राजा	परिव्राड्भ्याम्	परिव्राड्भिः
च॰	परिव्राजे	,,	परिव्राड्भ्यः
पं॰	परिव्राजः	,,	,,
ष॰	,,	परिव्राजोः	परिव्राजाम्
स॰	परिव्राजि	,,	परिव्राट्सु-ट्त्सु
सं॰	हे परिव्राट्-ड्	हे परिव्राजौ	हे परिव्राजः

जान्तः पुंलिङ्गो विश्वराजशब्दः ।

	एकव॰	द्विव॰	बहुव॰
	विश्वाराट्-ड्	विश्वराजौ	विश्वराजः

विश्वराजम्	विश्वराजौ	विश्वराजः
विश्वराजा	विश्वाराड्भ्याम्	विश्वाराड्भिः
विश्वराजे	,,	विश्वाराड्भ्यः
विश्वराजः	विश्वाराड्भ्याम्	विश्वाराड्भ्यः
,,	विश्वराजोः	विश्वराजाम्
विश्वराजि	,,	विश्वाराट्-ट्सु
हे विश्वाराट्-ड्	हे विश्वराजौ	हे विश्वराजः

जान्तः पुंलिङ्गो भृस्ज्शब्दः ।

एकव०	द्विव०	बहुव०
भृट्-ड्	भृज्जौ	भृज्जः
भज्जम्	,,	,,
भज्जा	भृड्भ्याम्	भृड्भिः
भृज्जे	,,	भृड्भ्यः
भृज्जः	,,	,,
,,	भृज्जोः	भृज्जाम्
भृज्जि	,,	भृट्सु-ट्त्सु
हे भृट्-ड्	हे भृज्जौ	हे भृज्जः

जान्तः पुंलिङ्गस्त्यद्शब्दः ।

एकव०	द्वि०	बहुव०
स्यः	त्यौ	त्ये
त्यम्	,,	त्यान्
त्येन	त्याभ्याम्	त्यैः
त्यस्मै	,,	त्येभ्यः
त्यस्मात्	,,	,,
त्यस्य	त्ययोः	त्येषाम्

स०	त्यस्मिन्	त्ययोः	त्येषु

सं० त्यदादित्वात्संबोधनं न ॥

दान्तः पुंलिङ्गस्तद्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	सः	तौ	ते
द्वि०	तम्	,,	तान्
तृ०	तेन	ताभ्याम्	तैः
च०	तस्मै	,,	तेभ्यः
पं०	तस्मात्-द्	,,	,,
ष०	तस्य	तयोः	तेषाम्
स०	तस्मिन्	तयोः	तेषु

सं० त्यदादित्वादस्य संबोधनं न ॥

दान्तः पुंलिङ्ग एतद्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	एषः	एतौ	एते
द्वि०	एतम्	,,	एतान्
तृ०	एतेन	एताभ्याम्	एतैः
च०	एतस्मै	,,	एतेभ्यः
पं०	एतस्मात् द्	,,	,,
ष०	एतस्य	एतयोः	एतेषाम्
स०	एतस्मिन्	,,	एतेषु

अस्य संबोधनं न ॥

तु अमि एनम्, औटि एनौ, शसि एनान्, आङि एनेन, ओसि

दान्तो युष्मद्शब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	त्वम्	युवाम्	यूयम्
द्वि०	त्वाम्, त्वा	,, वाम्	युष्मान्, वः
तृ०	त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभिः
च०	तुभ्यम्, ते	,, वाम्	युष्मभ्यम्, वः
पं०	त्वन्	,,	युष्मन्
ष०	तव, ते	युवयोः, वाम्	युष्माकम्, वः
स०	त्वयि	,,	युष्मासु
सं०	(हे त्वम्	हे युवाम्	हे यूयम्)

त्वामतिक्रान्त इति विग्रहे अतियुष्मद्शब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
	अतित्वम्	अतित्वाम्	अतियूयम्
	अतित्वाम्	,,	अतित्वान्
	अतित्वया	अतित्वाभ्याम्	अतित्वाभिः
	अतितुभ्यम्	,,	अतित्वभ्यम्
	अतित्वत्	,,	अतित्वत्
	अतितव	अतित्वयोः	अतित्वाकम्
	अतित्वयि	अतित्वयोः	अतित्वासु

युवामतिक्रान्त इति विग्रहे यु-

	एक०	द्वि०	बहु०
	अतित्वम्	अतियुवाम्	अतियूयम्
	अतियुवाम्	,,	अतियुवान्
	अतियुवया	अतियुवाभ्याम्	अतियुवाभिः

द्वि०	अतिमाम्	अतिमाम्	अतिमान्
तृ०	अतिमया	अतिमाभ्याम्	अतिमाभिः
च०	अतिमह्यम्	,,	अतिमभ्यम्
पं०	अतिमत्	,,	अतिमत्
ष०	अतिमम	अत्यावयोः	अत्यस्माकम्
स०	अतिमयि	,,	अत्यस्मासु

आवामतिक्रान्त इति विग्रहे तु—

	एकव०	द्विव०	बहुव०
	अत्यहम्	अत्यावाम्	अतिवयम्
	आत्यावाम्	,,	अत्यावान्
	अत्यावया	अत्यावाभ्याम्	अत्यावाभिः
	अतिमह्यम्	,,	अत्यावभ्यम्
	अत्यावत्	,,	अत्यावत्
	अतिमम	अत्यावयोः	अत्यावाकम्
	अत्यावयि	,,	अत्यावासु

अस्मान् अतिक्रान्त इति विग्रहे तु—

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	अत्यहम्	अत्यस्माम	अतिवयम्
द्वि०	अत्यस्माम्	,,	अत्यस्मान्
तृ०	अत्यस्मया	अत्यस्माभ्याम्	अत्यस्माभिः
च०	अतिमह्यम्	,,	अत्यस्मभ्यम्
पं०	अत्यस्मत्	,,	अत्यस्मत्
ष०	अतिमम	अत्यस्मयोः	अत्यस्माकम्
स०	अत्यस्मयि	,,	अत्यस्मासु

णान्तः पुंलिङ्गः सुगण्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सुगण्-ट्	सुगणौ	सुगणः
द्वि०	सुगणम्	"	सुगणः
तृ०	सुगणा	सुगण्भ्याम्	सुगण्भिः
च०	सुगणे	"	सुगण्भ्यः
पं०	सुगणः	"	"
ष०	सुगणः	सुगणोः	सुगणाम्
स०	सुगणि	"	सुगण्सु
सं०	हे सुगण्-ट्	हे सुगणौ	हे सुगण

खान्तः पुंलिङ्गः सुलिख्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव
प्र०	सुलिक्-ग्	सुलिखौ	सुलिख
द्वि०	सुलिखम्	"	"
तृ०	सुलिखा	सुलिग्भ्याम्	सुलि
च०	सुलिखे	सुलिग्भ्याम्	सुलिग
पं०	सुलिखः	"	"
ष०	"	सुलिखोः	सुलिखा
स०	सुलिखि	"	सुलिक्षु
सं०	हे सुलिक्-ग्	हे सुलिखौ	हे सुलिख

थान्तः पुंलिङ्गोऽग्निमथ्शब्दः

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	अग्निमत्-द्	अग्निमथौ	अग्निमथः
द्वि०	अग्निमथम्	"	"

तृ०	अग्निमथा	अग्निमद्भ्याम्	अग्निमद्भिः
च०	अग्निमथे	,,	अग्निमद्भ्यः
पं०	अग्निमथः	,,	अग्निमद्भ्यः
ष०	,,	अग्निमथोः	,,
स०	अग्निमथि	,,	अग्निमथाम्
			अग्निमत्सु
सं०	हे अग्निमन्-द्	हे अग्निमथौ	हे अग्निमथः

चान्तः पुंलिङ्गः प्राञ्च्शब्दः ।

गतौ ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	प्राङ्	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
द्वि०	प्राञ्चम्	प्राञ्चौ	प्राचः
तृ०	प्राचा	प्राग्भ्याम्	प्राग्भिः
च०	प्राचे	,,	प्राग्भ्यः
पं०	प्राचः	,,	प्राग्भ्यः
ष०	,,	प्राचोः	,,
स०	प्राचि	,,	प्राचाम्
			प्राक्षु

पूजायाम् ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	प्राङ्	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
द्वि०	प्राञ्चम्	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
तृ०	प्राञ्चा	प्राङ्भ्याम्	प्राङ्भिः
च०	प्राञ्चे	,,	प्राङ्भ्यः
पं०	प्राञ्चः	,,	प्राङ्भ्यः
ष०	,,	प्राञ्चोः	प्राञ्चाम्

स०	प्राञ्चि	प्राञ्चोः	प्राङ्क्षु
सं०	हे प्राङ्	हे प्राञ्चौ	हे प्राञ्चः

प्रत्यञ्च् पुंलिङ्गः प्रत्यञ्चशब्दः ।

गतौ ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	प्रत्यङ्	प्रत्यञ्चौ	प्रत्यञ्चः
द्वि०	प्रत्यञ्चम्	”	प्रतीचः
तृ०	प्रतीचा	प्रत्यग्भ्याम्	प्रत्यग्भिः
च०	प्रतीचे	”	प्रत्यग्भ्यः
पं०	प्रतीचः	”	”
ष०	”	प्रतीचोः	प्रतीचाम्
स०	प्रतीचि	”	प्रत्यक्षु

पूजायाम् ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	प्रत्यङ्	प्रत्यञ्चौ	प्रत्यञ्चः
द्वि०	प्रत्यञ्चम्	”	”
तृ०	प्रत्यञ्चा	प्रत्यङ्भ्याम्	प्रत्यङ्भिः
च०	प्रत्यञ्चे	”	प्रत्यङ्भ्यः
पं०	प्रत्यञ्चः	”	”
ष०	”	प्रत्यञ्चोः	प्रत्यञ्चाम्
स०	प्रत्यञ्चि	”	प्रत्यङ्क्षु, ङ्षु
सं०	हे प्रत्यङ्	हे प्रत्यञ्चौ	हे प्रत्यञ्चः

गतौ ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	उदङ्	उदञ्चौ	उदञ्चः
द्वि०	उदञ्चम्	,,	उदीचः
तृ०	उदीचा	उदग्भ्याम्	उदग्भिः
च०	उदीचे	,,	उदग्भ्यः
पं०	उदीचः	,,	,,
ष०	,,	उदीचोः	उदीचाम्
स०	उदीचि	,,	उदक्षु
सं०	हे उदङ्	हे उदञ्चौ	हे उदञ्चः

पूजायाम् ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	उदङ्	उदञ्चौ	उदञ्चः
द्वि०	उदञ्चम्	,,	,,
तृ०	उदञ्चा	उदङ्भ्याम्	उदङ्भिः
च०	उदञ्चे	,,	उदङ्भ्यः
पं०	उदञ्चः	,,	,,
ष०	उदञ्चः	उदञ्चोः	उदञ्चाम्
स०	उदञ्चि	,,	उदङ्षु

चान्तः पुंलिङ्गः सम्यक्शब्दः ।

गतौ ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सम्यङ्	सम्यञ्चौ	सम्यञ्चः

द्वि०	सम्यञ्चम्	सम्यञ्चौ	समीचः
तृ०	समीचा	सम्यग्भ्याम्	सम्यग्भिः
च०	समीचे	,,	सम्यग्भ्यः
पं०	समीचः	,,	,,
ष०	,,	समीचोः	समीचाम्
स०	समीचि	,,	सम्यक्षु

पूजायाम् ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	सम्यङ्	सम्यञ्चौ	सम्यञ्चः
द्वि०	सम्यञ्चम्	,,	,,
तृ०	सम्यञ्चा	सम्यङ्भ्याम्	सम्यङ्भिः
च०	सम्यञ्चे	,,	सम्यङ्भ्यः
पं०	सम्यञ्चः	,,	,,
ष०	,,	सम्यञ्चोः	सम्यञ्चाम्
स०	सम्यञ्चि	सम्यञ्चोः	सम्यङ्क्षु
सं०	हे सम्यङ्	हे सम्यञ्चौ	हे सम्यञ्चः

चान्तः पुंलिङ्गस्तिर्यञ्च्शब्दः ।

गतौ ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	तिर्यङ्	तिर्यञ्चौ	तिर्यञ्चः
द्वि०	तिर्यञ्चम्	,,	तिरश्चः
	तिरश्चा	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भिः
	तिरश्चे	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भ्यः
	तिरश्चः	,,	,,

ष०	तिरश्चः	तिरश्चोः	तिरश्चाम्
स०	तिरश्चि	तिरश्चोः	तिर्यक्षु

पूजायाम् ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	तिर्यङ्	तिर्यञ्चौ	तिर्यञ्चः
द्वि०	तिर्यञ्चम्	,,	तिर्यञ्चः
तृ०	तिर्यञ्चा	तिर्यङ्भ्याम्	तिर्यङ्भिः
च०	तिर्यञ्चे	,,	तिर्यङ्भ्यः
पं०	तिर्यञ्चः	,,	,,
ष०	,,	तिर्यञ्चोः	तिर्यञ्चाम्
स०	तिर्यञ्चि	,,	तिर्यङ्षु, क्षु
सं०	हे तिर्यङ्	हे तिर्यञ्चौ	हे तिर्यञ्चः

चान्तः पुंलिङ्गोऽदसञ्चशब्दः ।

गतौ ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	अमुमुयङ्	अमुमुयञ्चौ	अमुमुयञ्चः
द्वि०	अमुमुयञ्चम्	,,	अमुमुईचः
तृ०	अमुमुईचा	अमुमुयग्भ्याम्	अमुमुयग्भिः
च०	अमुमुईचे	,,	अमुमुयग्भ्यः
पं०	अमुमुईचः	,,	,,
ष०	अमुमुईचः	अमुमुईचोः	अमुमुईचाम्
स०	अमुमुईचि	,,	अमुमुयक्षु
प्र०	अदमुयङ्	अदमुयञ्चौ	अदमुयञ्चः
द्वि०	अदमुयञ्चम्	,,	अदमुईचः
तृ०	अदमुईचा	अदमुयग्भ्याम्	अदमुयग्भिः

च०	अदमुईचे	अदमुयग्भ्याम्	अदमुयग्भ्यः
पं०	अदमुईचः	,,	,,
ष०	,,	अदमुईचोः	अदमुईचाम्
स०	अदमुईचि	,,	अदमुयक्षु
प्र०	अदद्र्यङ्	अदद्र्यञ्चौ	अदद्र्यञ्चः
द्वि०	अदद्र्यञ्चम्	,,	अदद्रीचः
तृ०	अदद्रीचा	अदद्र्यग्भ्याम्	अदद्र्यग्भिः
च०	अदद्रीचे	,,	अदद्र्यग्भ्यः
पं०	अदद्रीचः	,,	,,
ष०	,,	अदद्रीचोः	अदद्रीचाम्
स०	अदद्रीचि	,,	अदद्र्यक्षु

पूजायाम् ।

प्र०	अमुमुयङ्	अमुमुयञ्चौ	अमुमुयञ्चः
द्वि०	अमुमुयञ्चम्	,,	,,
तृ०	अमुमुयञ्चा	अमुमुयङ्भ्याम्	अमुमुयङ्भिः
च०	अमुमुयञ्चे	,,	अमुमुयङ्भ्यः
पं०	अमुमुयञ्चः	,,	,,
ष०	,,	अमुमुयञ्चोः	अमुमुयञ्चाम्
स०	अमुमुयञ्चि	,,	अमुमुयङ्षु-क्षु
सं०	हे अमुमुयङ्	हे अमुमुयञ्चौ	हे अमुमुयञ्चः
प्र०	अदमुयङ्	अदमुयञ्चौ	अदमुयञ्चः
द्वि०	अदमुयञ्चम्	,,	,,
तृ०	अदमुयञ्चा	अदमुयङ्भ्याम्	अदमुयङ्भिः
च०	अदमुयञ्चे	,,	अदमुयङ्भ्यः
पं०	अदमुयञ्चः	,,	,,

ष०	अदमुयञ्चः	अदमुयञ्चोः	अदमुयञ्चाम्
स०	अदमुयञ्चि	अदमुयञ्चोः	अदमुयङ्षु-क्षु
सं०	हे अदमुयङ्	हे अदमुयञ्चौ	हे अदमुयञ्चः
प्र०	अदद्र्यङ्	अदद्र्यञ्चौ	अदद्र्यञ्चः
द्वि०	अदद्र्यञ्चम्	"	"
तृ०	अदद्र्यञ्चा	अदद्र्यङ्भ्याम्	अदद्र्यङ्भिः
च०	अदद्र्यञ्चे	"	अदद्र्यङ्भ्यः
पं०	अदद्र्यञ्चः	"	"
ष०	"	अदद्र्यञ्चोः	अदद्र्यञ्चाम्
स०	अदद्र्यञ्चि	"	अदद्र्यङ्षु-क्षु
सं०	हे अदद्र्यङ्	हे अदद्र्यञ्चौ	हे अदद्र्यञ्चः

चान्तो विश्वद्र्यञ्च्शब्दः ।

गतौ ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
०	विष्वद्र्यङ्	विष्वद्र्यञ्चौ	विष्वद्र्यञ्चः
द्वि०	विष्वद्र्यञ्चम्	"	विष्वद्रीचः
०	विष्वद्रीचा	विष्वद्र्यग्भ्याम्	विष्वद्र्यग्भिः
०	विष्वद्रीचे	"	विष्वद्र्यग्भ्यः
०	विष्वद्रीचः	"	"
०	"	विष्वद्रीचोः	विष्वद्रीचाम्
०	विष्वद्रीचि	"	विष्वद्र्यक्षु
०	हे विष्वद्र्यङ्	हे विष्वद्र्यञ्चौ	हे विष्वद्र्यञ्चः

पूजायाम् ।

०	विष्वद्र्यङ्	विष्वद्र्यञ्चौ	विष्वद्र्यञ्चः
०	विष्वद्र्यञ्चम्	"	"

तृ०	विश्वराजा	विश्वराड्भ्याम्	विश्वराड्भिः
च०	विश्वराजे	”	विश्वराड्भ्यः
पं०	विश्वराजः	”	”
ष०	विश्वराजः	विश्वराजोः	विश्वराजाम्
स०	विश्वराजि	”	विश्वराट्सु
सं०	हे विश्वराट्	हे विश्वराजौ	हे विश्वराजः

एवं देवराज्-सम्राजौ ॥

धान्तः क्रुध्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	क्रुत्	क्रुधौ	क्रुधः
द्वि०	क्रुधम्	”	”
तृ०	क्रुधा	क्रुद्भ्याम्	क्रुद्भिः
च०	क्रुधे	”	क्रुद्भ्यः
पं०	क्रुधः	”	”
ष०	क्रुधः	क्रुधोः	क्रुधाम्
स०	क्रुधि	क्रुधोः	क्रुत्सु
सं०	हे क्रुत्	हे क्रुधौ	हे क्रुधः

धान्तः सुयुध्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सुयुद्-द्	सुयुधौ	सुयुधः
द्वि०	सुयुधम्	”	”
तृ०	सुयुधा	सुयुद्भ्याम्	सुयुद्भिः
च०	सुयुधे	”	सुयुद्भ्यः
पं०	सुयुधः	”	”

ष०	सुवृश्चः	सुवृश्चोः	सुवृश्चाम्
स०	सुवृश्चि	,,	सुवृट्सु-ट्त्सु
सं०	हे सुवृट्-ड्	हे सुवृश्चौ	हे सुवृश्चः

तान्तो महच्छब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	महान्	महान्तौ	महान्तः
द्वि०	महान्तम्	महान्तौ	महतः
	महता	महद्भ्याम्	महद्भिः
	महते	,,	महद्भ्यः
	महतः	,,	,,
	,,	महतोः	महताम्
	महति	,,	महत्सु
	हे महन्	हे महान्तौ	हे महान्तः

तान्तो भवतुशब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
	भवान्	भवन्तौ	भवन्तः
	भवन्तम्	,,	भवतः
	भवता	भवद्भ्याम्	भवद्भिः
	भवते	,,	भवद्भ्यः
	भवतः	,,	,,
	,,	भवतोः	भवताम्
	भवति	,,	भवत्सु
सं०	हे भवन्	हे भवन्तौ	हे भवन्तः

एवं धीमत्-बुद्धिमत्--धनवत्--श्रेतरश्नमृतयः ॥

तान्तो भवत्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	भवन्	भवन्तौ	भवन्तः
द्वि०	भवन्तम्	,,	भवतः
तृ०	भवता	भवद्भ्याम्	भवद्भिः
च०	भवते	,,	भवद्भ्यः
पं०	भवतः	,,	,,
ष०	,,	भवतोः	भवताम्
स०	भवति	भवतोः	भवत्सु
सं०	हे भवन्	हे भवन्तौ	हे भवन्तः

तान्तो ददत्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	ददत्–द्	ददतौ	ददतः
द्वि०	ददतम्	,,	,,
तृ०	ददता	ददद्भ्याम्	ददद्भिः
च०	ददते	,,	ददद्भ्यः
पं०	ददतः	,,	,,
ष०	,,	ददतोः	ददताम्
स०	ददति	,,	ददत्सु
सं०	हे ददन्–द्	हे ददतौ	हे ददतः

एवं जक्षत्-जाग्रत्-दरिद्रत्-शासत्-चकासत्-दीध्यत्-वेव्यतः शतृ-प्रत्ययान्तजुहोत्यादिगणपठितधातुज-दधत्-जुह्वत् प्रभृतयश्च ॥

पान्तो गुप्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
	गुप्-ब्	गुपौ	गुपः

गुपम्	गुपौ	गुपः
गुपा	गुब्भ्याम्	गुब्भिः
गुपे	,,	गुब्भ्यः
गुपः	,,	,,
गुपः	गुपोः	गुपाम्
गुपि	,,	गुप्सु
हे गुप्-ब्	हे गुपौ	हे गुपः

तान्तस्तादृश्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
	तादृक्-ग्	तादृशौ	तादृशः
द्वि०	तादृशम्	तादृशौ	तादृशः
तृ०	तादृशा	तादृग्भ्याम्	तादृग्भिः
च०	तादृशे	,,	तादृग्भ्यः
पं०	तादृशः	,,	,,
ष०	,,	तादृशोः	तादृशाम्
स०	तादृशि	,,	तादृक्षु
सं०	हे तादृक्-ग्	हे तादृशौ	हे तादृशः

पं०	पृतनाषाहः	पृतनाषाड्भ्याम्	पृतनाषाड्भ्यः
ष०	,,	पृतनाषाहोः	पृतनाषाहाम्
स०	पृतनाषाहि	,,	तट्सु
सं०	हे पृतनाषाड्-ट्	हे पृतनाषाहौ	हे पृतनाषाहः

शान्तो विश्शब्दः ।

	एक०व०	द्वि०	बहु०व०
प्र०	विट्-ड्	विशौ	विशः
द्वि०	विशम्	,,	,,
तृ०	विशा	विड्भ्याम्	विड्भिः
च०	विशे	,,	विड्भ्यः
पं०	विशः	,,	,,
ष०	,,	विशोः	विशाम्
स०	विशि	,,	विट्सु-ट्त्सु
सं०	हे विट्-ड्	हे विशौ	हे विशः

षान्तो दधृष्शब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	दधृक्-ग्	दधृषौ	दधृषः
द्वि०	दधृषम्	,,	,,
तृ०	दधृषा	दधृग्भ्याम्	दधृग्भिः
च०	दधृषे	,,	दधृग्भ्यः
पं०	दधृषः	,,	,,
ष०	,,	दधृषोः	दधृषाम्
स०	दधृषि	,,	दधृक्षु
सं०	हे दधृक्-ग्	हे दधृषौ	हे दधृषः

पान्तो रत्नमुष्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	रत्नमुट्-ड्	रत्नमुषौ	रत्नमुषः
द्वि०	रत्नमुषम्	,,	,,
तृ०	रत्नमुषा	रत्नमुड्भ्याम्	रत्नमुड्भिः
च०	रत्नमुषे	रत्नमुड्भ्याम्	रत्नमुड्भ्यः
पं०	रत्नमुषः	,,	,,
ष०	,,	रत्नमुषोः	रत्नमुषाम्
स०	रत्नमुषि	,,	रत्नमुट्सु, ट्त्सु
सं०	हे रत्नमुट्-ड्	हे रत्नमुषौ	हे रत्नमुषः

षान्तः षट्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	०	०	षट्-ड्
द्वि०	०	०	,,
तृ०	०	०	षड्भिः
च०	०	०	षड्भ्यः
पं०	०	०	,,
ष०	०	०	षण्णाम्
स०	०	०	षट्सु, षट्त्सु
सं०	०	०	हे षट्-ड्

प्रियषष्शब्दस्य तु रत्नमुष्शब्दवद्रूपाणि ।

षान्तश्चिकीर्षशब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	चिकीः	चिकीर्षौ	चिकीर्षः
द्वि०	चिकीर्षम्	,,	,,

[illegible]

तृ०	चिकीर्षा	चिकीर्भ्याम्	चिकीर्भिः
च०	चिकीर्षे	,,	चिकीर्भ्यः
पं०	चिकीर्षः	,,	,,
ष०	,,	चिकीर्षोः	चिकीर्षाम्
स०	चिकीर्षि	,,	चिकीर्षु
सं०	हे चिकीः	हे चिकीर्षौ	हे चिकीर्षः

षान्तः पिपठिष्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	पिपठीः	पिपठिषौ	पिपठिषः
द्वि०	पिपठिषम्	,,	,,
तृ०	पिपठिषा	पिपठीर्भ्याम्	पिपठीर्भिः
च०	पिपठिषे	,,	पिपठीर्भ्यः
पं०	पिपठिषः	,,	,,
ष०	,,	पिपठिषोः	पिपठिषाम्
स०	पिपठिषि	,,	पिपठीःषु-ष्षु
सं०	हे पिपठीः	हे पिपठिषौ	हे पिपठिषः

षान्तो दोष्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	दोः	दोषौ	दोषः
द्वि०	दोषम्	,,	दोष्णः, दोषः
तृ०	दोष्णा, दोषा	दोर्भ्याम्,दोषभ्याम्	दोर्भिः, दोषभिः
च०	दोष्णे, दोषे	,, ,,	दोर्भ्यः, दोषभ्यः
पं०	दोष्णः, दोषः	,, ,,	,, ,,
ष०	,, ,,	दोष्णोः, दोषोः	दोष्णाम्, दोषाम्

स०	दोष्णि, दोषि	दोष्णोः, दोषोः	दोष्षु, दोष्णुःषु
सं०	हे दोः	हे दोषौ	हे दोषः

पान्तो विविक्षशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	विविट्-ड्	विविक्षौ	विविक्षः
द्वि०	विविक्षम्	विविक्षौ	विविक्षः
तृ०	विविक्षा	विविड्भ्याम्	विविड्भिः
च०	विविक्षे	,,	विविड्भ्यः
पं०	विविक्षः	,,	,,
ष०	,,	विविक्षोः	विविक्षाम्
स०	विविक्षि	,,	विविक्षु
सं०	हे विविट्-ड्	हे विविक्षौ	हे विविक्षः

सान्तः सुपिसशब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सुपीः	सुपिसौ	सुपिसः
द्वि०	सुपिसम्	,,	,,
तृ०	सुपिसा	सुपीर्भ्याम्	सुपीर्भिः
च०	सुपिसे	,,	सुपीर्भ्यः
पं०	सुपिसः	,,	,,
ष०	,,	सुपिसोः	सुपिसाम्
स०	सुपिसि	,,	सुपीष्षु, सुपीःषु
सं०	हे सुपीः	सुपिसौ	हे सुपिसः

सान्तो विद्वस्शब्दः।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	विद्वान्	विद्वांसौ	विद्वांसः
द्वि०	विद्वांसम्	,,	विदुषः
तृ०	विदुषा	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भिः
च०	विदुषे	,,	विद्वद्भ्यः
पं०	विदुषः	,,	,,
ष०	,,	विदुषोः	विदुषाम्
स०	विदुषि	,,	विद्वत्सु
सं०	हे विद्वन्	हे विद्वांसौ	हे विद्वांसः

सान्तः सेदिवस्शब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	सेदिवान्	सेदिवांसौ	सेदिवांसः
द्वि०	सेदिवांसम्	,,	सेदुषः
तृ०	सेदुषा	सेदिवद्भ्याम्	सेदिवद्भिः
च०	सेदुषे	,,	सेदिवद्भ्यः
पं०	सेदुषः	,,	,,
ष०	,,	सेदुषोः	सेदुषाम्
स०	सेदुषि	,,	सेदिवत्सु
सं०	हे सेदिवन्	हे सेदिवांसौ	हे सेदिवांसः

सान्त ईयिवस्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	ईयिवान्	ईयिवांसौ	ईयिवांसः
०	ईयिवांसम्	,,	ईयुषः

तृ०	ईयुषा	ईयिवद्भ्याम्	ईयिवद्भिः
च०	ईयुषे	,,	ईयिवद्भ्यः
पं०	ईयुषः	ईयिवद्भ्याम्	ईयिवद्भ्यः
ष०	ईयुषः	ईयुषोः	ईयुषाम्
स०	ईयुषि	,,	ईयिवत्सु
सं०	हे ईयिवन्	हे ईयिवांसौ	हे ईयिवांसः

सान्तोऽनाश्वस् शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	अनाश्वान्	अनाश्वांसौ	अनाश्वांसः
द्वि०	अनाश्वांसम्	,,	अनाशुषः
तृ०	अनाशुषा	अनाश्वद्भ्याम्	अनाश्वद्भिः
च०	अनाशुषे	,,	अनाश्वद्भ्यः
पं०	अनाशुषः	,,	,,
ष०	,,	अनाशुषोः	अनाशुषाम्
स०	अनाशुषि	,,	अनाश्वत्सु
सं०	हे अनाश्वन्	हे अनाश्वांसौ	हे अनाश्वांसः

सान्तो जग्मिवस्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	जग्मिवान्	जग्मिवांसौ	जग्मिवांसः
द्वि०	जग्मिवांसम्	,,	जग्मुषः
तृ०	जग्मुषा	जग्मिवद्भ्याम्	जग्मिवद्भिः
च०	जग्मुषे	,,	जग्मिवद्भ्यः
पं०	जग्मुषः	,,	,,

ष०	जग्मुषः	जग्मुषोः	जग्मुषाम्
स०	जग्मुषि	जग्मुषोः	जग्मिवत्सु
सं०	हे जग्मिवन्	हे जग्मिवांसौ	हे जग्मिवांसः

सान्तो जगन्वस्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	जगन्वान्	जगन्वांसौ	जगन्वांस
द्वि०	जगन्वांसम्	जगन्वांसौ	जग्मुषः
तृ०	जग्मुषा	जगन्वद्भ्याम्	जगन्वद्भिः
च०	जग्मुषे	,,	जगन्वद्भ्यः
पं०	जग्मुषः	,,	,,
ष०	,,	जग्मुषोः	जग्मुषाम्
स०	जग्मुषि	,,	जगन्वत्सु
सं०	हे जगन्वन्	हे जगन्वांसौ	हे जगन्वां

सान्तः शुश्रुवस्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	शुश्रुवान्	शुश्रुवांसौ	शुश्रुवांसः
द्वि०	शुश्रुवांसम्	,,	शुश्रुवुषः
तृ०	शुश्रुवुषा	शुश्रुवद्भ्याम्	शुश्रुवद्भिः
च०	शुश्रुवुषे	,,	शुश्रुवद्भ्यः
पं०	शुश्रुवुषः	,,	,,
ष०	,,	शुश्रुवुषोः	शुश्रुवुषाम्
स०	शुश्रुवुषि	,,	शुश्रुवत्सु
सं०	हे शुश्रुवन्	हे शुश्रुवांसौ	हे शुश्रुवांसः

एवं वसुप्रत्ययान्ताः सर्वेऽपि बोध्याः ।

सान्तः पुंस्शब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	पुमान्	पुमांसौ	पुमांसः
द्वि०	पुमांसम्	,,	पुंसः
तृ०	पुंसा	पुंभ्याम्	पुंभिः
च०	पुंसे	,,	पुंभ्यः
पं०	पुंसः	,,	,,
ष०	पुंसः	पुंसोः	पुंसाम्
स०	पुंसि	पुंसोः	पुंसु
सं०	हे पुमन्	हे पुमांसौ	हे पुमांसः

सान्तः कनीयस्शब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	कनीयान्	कनीयांसौ	कनीयांसः
द्वि०	कनीयांसम्	,,	कनीयसः
तृ०	कनीयसा	कनीयोभ्याम्	कनीयोभिः
च०	कनीयसे	,,	कनीयोभ्यः
पं०	कनीयसः	,,	,,
ष०	,,	कनीयसोः	कनीयसाम्
स०	कनीयसि	,,	कनीयःसु, १
सं०	हे कनीयन्	हे कनीयांसौ	हे कनीयांसः

सान्तः स्रसशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	स्रत्-द्	स्रसौ	स्रसः
द्वि०	स्रसम्	,,	,,
तृ०	स्रसा	स्रद्भ्याम्	स्रद्भिः

च०	स्रसे	स्रद्भ्याम्	स्रद्भ्यः
पं०	स्रसः	”	”
ष०	”	स्रसोः	स्रसाम्
स०	स्रसि	”	स्रत्सु
सं०	हे स्रत्-द्	हे स्रसौ	हे स्रसः

एवं ध्वस् ।

नान्त उशनस्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	उशना	उशनसौ	उशनसः
द्वि०	उशनसम्	”	”
तृ०	उशनसा	उशनोभ्याम्	उशनोभिः
च०	उशनसे	”	उशनोभ्यः
पं०	उशनसः	”	”
ष०	”	उशनसोः	उशनसाम्
स०	उशनसि	उशनसोः	उशनस्सु
सं०	हे उशन, नन्, नः	हे उशनसौ	हे उशनसः

सान्तोऽनेहस्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	अनेहा	अनेहसौ	अनेहसः
द्वि०	अनेहसम्	”	”
तृ०	अनेहसा	अनेहोभ्याम्	अनेहोभिः
च०	अनेहसे	”	अनेहोभ्यः
पं०	अनेहसः	”	”
ष०	”	अनेहसोः	अनेहसाम्

स०	अनेहसि	अनेहसोः	अनेहस्सु
सं०	हे अनेहः	हे अनेहसौ	हे अनेहसः

एवं पुरुदंसस्शब्दः ।

सान्तो वेधस्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	वेधाः	वेधसौ	वेधसः
द्वि०	वेधसम्	,,	वेधसः
तृ०	वेधसा	वेधोभ्याम्	,,
च०	वेधसे	,,	वेधोभिः
पं०	वेधसः	,,	वेधोभ्यः
ष०	,,	वेधसोः	,,
स०	वेधसि	,,	वेधसाम्
सं०	हे वेधः	हे वेधसौ	वेधःसु, स्सु हे वेधसः

एवं विडौजस्-सुमनस्-सुमेधस्-प्रभृतयः ।

सान्तोऽदस्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
०	असौ	अमू	अमी
द्वि०	अमुम्	,,	अमून्
०	अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः
०	अमुष्मै	,,	अमीभ्यः
०	अमुष्मात्	,,	,,
०	अमुष्य	अमुयोः	अमीषाम्
०	अमुष्मिन्	अमुयोः	अमीषु

त्यदादित्वात्संबोधनं न ।

इति हलन्ताः पुंलिङ्गाः ।

६

अथ हलन्तस्त्रीलिङ्गाः।

हान्त उपानहशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	उपानत्-द्	उपानहौ	उपानहः
द्वि०	उपानहम्	"	"
तृ०	उपानहा	उपानद्भ्याम्	उपानद्भिः
च०	उपानहे	"	उपानद्भ्यः
पं०	उपानहः	"	"
ष०	"	उपानहोः	उपानहाम्
स०	उपानहि	"	उपानत्सु
सं०	हे उपानत्-द्	हे उपानहौ	हे उपानहः

हान्त उष्णिहशब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	उष्णिक्-ग्	उष्णिहौ	उष्णिहः
द्वि०	उष्णिहम्	उष्णिहौ	उष्णिहः
तृ०	उष्णिहा	उष्णिग्भ्याम्	उष्णिग्भिः
च०	उष्णिहे	"	उष्णिग्भ्यः
पं०	उष्णिहः	"	उष्णिग्भ्यः
ष०	"	उष्णिहोः	उष्णिहाम्
स०	उष्णिहि	"	उष्णिक्षु
सं०	हे उष्णिक्-ग्	हे उष्णिहौ	हे उष्णिहः

वान्तो दिवशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	द्यौः	दिवौ	दिवः
द्वि०	दिवम्	"	"

तृ०	दिवा	द्युभ्याम्	द्युभिः
च०	दिवे	,,	द्युभ्यः
पं०	दिवः	,,	,,
ष०	,,	दिवोः	दिवाम्
स०	दिवि	,,	द्युषु
सं०	हे द्यौः	हे दिवौ	हे दिवः

रेफान्तश्चतुर्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०			चतस्रः
द्वि०			,,
तृ०			चतसृभिः
च०			चतसृभ्यः
पं०			,,
ष०			चतसृणाम्
स०			चतसृषु
सं०			हे चतस्रः

मान्तः किम्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
	का	के	काः
	काम्	,,	,,
	कया	काभ्याम्	काभिः
	कस्यै	,,	काभ्यः
	कस्याः	,,	,,
	,,	कयोः	कासाम्
	कस्याम्	,,	कासु

मान्त इदम्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	इयम्	इमे	इमाः
द्वि०	इमाम्	"	"
तृ०	अनया	आभ्याम्	आभिः
च०	अस्यै	"	आभ्यः
पं०	अस्याः	"	"
ष०	"	अनयोः	आसाम्
स०	अस्याम्	"	आसु

अन्वादेश इदम्शब्दस्य-एतच्छब्दस्य च अमि एनाम्, औटि शसि एनाः, आङि एनया, ओसि एनयोः ।

दान्तस्त्यद्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	त्या	त्ये	त्याः
द्वि०	त्याम्	त्ये	त्याः
तृ०	त्यया	त्याभ्याम्	त्याभिः
च०	त्यस्यै	त्याभ्याम्	त्याभ्यः
पं०	त्यस्याः	"	"
ष०	"	त्ययोः	त्यासाम्
स०	त्यस्याम्	"	त्यासु

एवं तद्-यद्-एतद् इत्यादि ।

जान्तः स्रज्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	स्रक्-ग्	स्रजौ	स्रजः
	स्रजम्	"	"

तृ०	स्रजा	स्रग्भ्याम्	स्रग्भिः
च०	स्रजे	,,	स्रग्भ्यः
पं०	स्रजः	,,	,,
ष०	,,	स्रजोः	स्रजाम्
स०	स्रजि	,,	स्रक्षु
सं०	हे स्रक्-ग्	हे स्रजौ	हे स्रजः

पान्तोऽप्शब्दः।

	बहुव०
प्र०	आपः
द्वि०	अपः
तृ०	अद्भिः
च०	अद्भ्यः
पं०	,,
ष०	अपाम्
स०	अप्सु
सं०	हे आपः

शान्तो दिशशब्दः।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	दिक्-ग्	दिशौ	दिशः
द्वि०	दिशम्	,,	,,
तृ०	दिशा	दिग्भ्याम्	दिग्भिः
च०	दिशे	दिग्भ्याम्	दिग्भ्यः
पं०	दिशः	,,	,,
ष०	,,	दिशोः	दिशाम्

स०	दिशि	दिशोः	दिक्षु
सं०	हे दिक्-ग्	हे दिशौ	हे दिशः

शान्तो दृश्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	दृक्-ग्	दृशौ	दृशः
द्वि०	दृशम्	,,	,,
तृ०	दृशा	दृग्भ्याम्	दृग्भिः
च०	दृशे	,,	दृग्भ्यः
पं०	दृशः	,,	,,
ष०	,,	दृशोः	दृशाम्
स०	दृशि	,,	दृक्षु
सं०	हे दृक्-ग्	हे दृशौ	हे दृशः

षान्तस्त्विष्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	त्विट्-ड्	त्विषौ	त्विषः
द्वि०	त्विषम्	,,	,,
तृ०	त्विषा	त्विड्भ्याम्	त्विड्भिः
च०	त्विषे	,,	त्विड्भ्यः
पं०	त्विषः	त्विड्भ्याम्	त्विड्भ्यः
ष०	,,	त्विषोः	त्विषाम्
स०	त्विषि	,,	त्विट्सु-ट्त्सु
सं०	हे त्विट्-ड्	हे त्विषौ	हे त्विषः

अथ हलन्तनपुंसकलिङ्गाः ।

हान्तः स्वनडुह्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव
प्र०	स्वनडुत्-द्	स्वनडुही	स्वनडु
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	स्वनडुहा	स्वनडुद्भ्याम्	स्वनडु
च०	स्वनडुहे	,,	स्वनडु
पं०	स्वनडुहः	,,	,,
ष०	,,	स्वनडुहोः	स्वनडु
स०	स्वनडुहि	,,	स्वनडुत
सं०	हे स्वनडुत्-द्	हे स्वनडुही	हे स्वन

रेफान्तो वार्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	वाः	वारी	वारि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	वारा	वार्भ्याम्	वार्भिः
च०	वारे	,,	वार्भ्यः
पं०	वारः	,,	,,
ष०	,,	वारोः	वाराम्
स०	वारि	वारोः	वार्षु
सं०	हे वाः	हे वारी	हे वारि

रेफान्तश्चतुरशब्दः ।

प्र०			चत्वारि
द्वि०			,,

तृ०			चतुर्भिः
च०			चतुर्भ्यः
पं०			चतुर्भ्यः
ष०			चतुर्णाम्
स०			चतुर्षु
सं०			हे चत्वारि

मान्तः किम्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	किम्	के	कानि
द्वि०	"	"	"
तृ०	केन	काभ्याम्	कैः
च०	कस्मै	"	केभ्यः
पं०	कस्मात्-द्	"	"
ष०	कस्य	कयोः	केषाम्
स०	कस्मिन्	"	केषु

मान्त इदम्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	इदम्	इमे	इमानि
द्वि०	"	"	"
तृ०	अनेन	आभ्याम्	एभिः
च०	अस्मै	"	एभ्यः
पं०	अस्मात्	"	"
ष०	अस्य	अनयोः	एषाम्
स०	अस्मिन्	"	एषु

अन्वादेशे इदम्शब्दस्य एतच्छब्दस्य च द्वि० एकव० एनत्, द्वि० एने, बहु० एनानि, तृ० एकव० एनेन, द्वि० एनयोः ।

तृ०	असना-सृजा	असृग्भ्याम्-सभ्याम्	असृग्भिः-साभिः
च०	असने-सृजे	,, ,,	असृग्भ्यः-सभ्यः
पं०	असनः-सृजः	,, ,,	,, ,,
ष०	,, ,,	असृजोः-स्नोः	असनाम्-सृजाम्
स०	असनि-सनि-सृजि	,, ,,	असमु-सृक्षु
सं०	हे असृक्-ग	हे असृजी	हे असृञ्जि

अथ ऊर्ज्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	ऊर्क् ग्	ऊर्जी	ऊर्न्जि
द्वि०	,, ,,	,,	,,
तृ०	ऊर्जा	ऊर्ग्भ्याम्	ऊर्ग्भिः
च०	ऊर्जे	,,	ऊर्ग्भ्यः
पं०	ऊर्जः	,,	,,
ष०	,,	ऊर्जोः	ऊर्जाम्
स०	ऊर्जि	,,	ऊर्क्षु
सं०	हे ऊर्क्, ग्	हे ऊर्जी	हे ऊर्न्जि

दान्तत्यदशब्दः।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	त्यत्, द्	त्ये	त्यानि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	त्येन	त्याभ्याम्	त्यैः
च०	त्यस्मै	,,	त्येभ्यः
पं०	त्यस्मात्	,,	,,
ष०	त्यस्य	त्ययोः	त्येषाम्

स०	त्यस्मिन्	त्ययोः	त्येषु

एवं तद्-यद्-एतद् । 'अन्वादेशे एतच्छब्दस्य तु एनत्' इति शेषः ।

चान्तो गोअञ्च्शब्दः ।

गवी ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	गवाङ्-ग् गोअङ्-ग् गोऽङ्-ग्	गोची	गवाञ्चि गोअञ्चि गोञ्चि
द्वि०	गवाङ्-ग् गोअङ्-ग् गोऽङ्-ग्	गोची	गवाञ्चि गोअञ्चि गोञ्चि
तृ०	गोचा	गवाग्भ्याम् गोअग्भ्याम् गोग्भ्याम्	गवाग्भिः गोअग्भिः गोग्भिः
च०	गोचे	गवाग्भ्याम् गोअग्भ्याम् गोग्भ्याम्	गवाग्भ्यः गोअग्भ्यः गोग्भ्यः
पं०	गोचः	गवाग्भ्याम् गोअग्भ्याम् गोग्भ्याम्	गवाग्भ्यः गोअग्भ्यः गोग्भ्यः
ष०	गोचः	गोचोः	गोचाम्

स०	गोचि	गोचोः	गवाक्षु गोअक्षु गोक्षु

पूजायाम् ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
०	गवाङ् गोअङ् गोङ्	गवाञ्ची गोअञ्ची गोञ्ची	गवाञ्चि गोअञ्चि गोञ्चि
०	गवाङ् गोअङ् गोङ्	गवाञ्ची गोअञ्ची गोञ्ची	गवाञ्चि गोअञ्चि गोञ्ची
	गवाञ्चा गोअञ्चा गोञ्चा	गवाङ्भ्याम् गोअङ्भ्याम् गोङ्भ्याम्	गवाङ्भिः गोअङ्भिः गोङ्भिः
	गवाञ्चे गोअञ्चे गोञ्चे	गवाङ्भ्याम् गोअङ्भ्याम् गोङ्भ्याम्	गवाङ्भ्यः गोअङ्भ्यः गोङ्भ्यः
	गवाञ्चः गोअञ्चः गोञ्चः	गवाङ्भ्याम् गोअङ्भ्याम गोङ्भ्याम	गवाङ्भ्यः गोअङ्भ्यः गोङ्भ्यः
ष०	गवाञ्चः गोअञ्चः गोञ्चः	गवाञ्चोः गोअञ्चोः गोञ्चोः	गवाञ्चाम् गोअञ्चाम् गोञ्चाम्

स०	गवाञ्चि	गवाञ्चोः	गवाङ्क्षु, ङ्षु
	गोअञ्चि	गोअञ्चोः	गोअङ्क्षु, ङ्षु
	गोञ्चि	गोञ्चोः	गोङ्क्षु, ङ्षु

प्रान्तस्तिरसञ्चन्तः ।

गतौ ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	तिर्यक्, ग्	तिरश्ची	तिर्यञ्चि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	तिरश्चा	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भिः
च०	तिरश्चे	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भ्यः
पं०	तिरश्चः	,,	,,
ष०	तिरश्चः	तिरश्चोः	तिरश्चाम्
स०	तिरश्चि	,,	तिर्यक्षु
सं०	हे तिर्यक्, ग्	हे तिरश्ची	हे तिर्यञ्चि

पूजायाम् ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	तिर्यङ्	तिर्यञ्ची	तिर्यञ्चि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	तिर्यञ्चा	तिर्यङ्भ्याम्	तिर्यङ्भिः
च०	तिर्यञ्चे	,,	तिर्यङ्भ्यः
पं०	तिर्यञ्चः	,,	,,
ष०	,,	तिर्यञ्चोः	तिर्यञ्चाम्
स०	तिर्यञ्चि	,,	तिर्यङ्क्षु, ङ्षु
	हे तिर्यङ्	हे तिर्यञ्ची	हे तिर्यञ्चि

तान्तो यकृच्छब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	यकृत्	यकृती	यकृन्ति
द्वि०	,,	,,	,, यकानि
तृ०	यक्ना, कृता	यकभ्याम्, कृद्भ्याम्	यकभिः, कृद्भिः
च०	यक्ने, कृते	,, ,,	यकभ्यः,कृद्भ्यः
पं०	यक्नः, कृतः	,, ,,	,, ,,
ष०	,, ,,	यक्नोः, कृतोः	यक्नाम्, कृताम्
स०	यकनि, क्नि, कृति	,, ,,	यकसु, कृत्सु

तान्तः शकृच्छब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	शकृत्	शकृती	शकृन्ति
द्वि०	,,	,,	,, शकानि
तृ०	शकृता, क्ना	शकभ्याम्, कृद्भ्याम्	शकभिः, कृद्भिः
च०	शकृते, क्ने	,, ,,	शकभ्यः, कृद्भ्यः
पं०	शकृतः, क्नः	,, ,,	,, ,,
ष०	शकृतः, क्नः	शक्नोः, कृतोः	शक्नाम्, कृताम्
स०	शकृति,क्नि,कनि	शक्नोः, कृतोः	शकसु, कृत्सु

तान्तो ददच्छब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	ददत्	ददती	ददति, न्ति
द्वि०	,,	,,	,, ,,
तृ०	ददता	ददद्भ्याम्	ददद्भिः
च०	ददते	,,	ददद्भ्यः
पं०	ददतः	,,	,,

तान्तो यकृच्छब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	यकृत्	यकृती	यकृन्ति
द्वि०	”	”	” यकानि
तृ०	यक्ना, कृता	यकभ्याम्, कृद्भ्याम्	यकभिः, कृद्भिः
च०	यक्ने, कृते	” ”	यकभ्यः, कृद्भ्यः
पं०	यक्नः, कृतः	” ”	” ”
ष०	” ”	यक्नोः, कृतोः	यक्नाम्, कृताम्
स०	यकानि, क्नि, कृति	” ”	यकसु, कृत्सु

तान्तः शकृच्छब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	शकृत्	शकृती	शकृन्ति
द्वि०	”	”	” शकानि
तृ०	शकृता, क्ना	शकभ्याम्, कृद्भ्याम्	शकभिः, कृद्भिः
च०	शकृते, क्ने	” ”	शकभ्यः, कृद्भ्यः
पं०	शकृतः, क्नः	” ”	” ”
ष०	शकृतः, क्नः	शक्नोः, कृतोः	शक्नाम्, कृताम्
स०	शकृति, क्नि, कनि	शक्नोः, कृतोः	शकसु, कृत्सु

तान्तो ददच्छब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	ददत्	ददती	ददति, न्ति
द्वि०	”	”	” ”
तृ०	ददता	ददद्भ्याम्	ददद्भिः
च०	ददते	”	ददद्भ्यः
पं०	ददतः	”	”

ष०	ददतः	ददतोः	ददताम्
स०	ददति	,,	ददत्सु

तान्तस्तुदच्छब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु
प्र०	तुदन्	तुदन्ती, ती	तुदा
द्वि०	,,	,, ,,	,,
तृ०	तुदता	तुदद्भ्याम्	तुदवि
च०	तुदते	,,	तुदद्भ
पं०	तुदतः	,,	,,
ष०	,,	तुदतोः	तुदता
स०	तुदति	,,	तुदत्सु

तान्तो भाच्छब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	भात्	भान्ती, ती	भान्ति
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	भाता	भाद्भ्याम्	भाद्भिः
च०	भाते	भाद्भ्याम्	भाद्भ्यः
पं०	भातः	,,	,,
ष०	,,	भातोः	भाताम्
स०	भाति	,,	भात्सु

तान्तः पचच्छब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	पचन्-द	पचन्ती	पचन्ति
द्वि०	,,	,,	,,

तृ०	पचता	पचद्भ्याम्	पचद्भिः
च०	पचते	,,	पचद्भ्यः
पं०	पचतः	,,	,,
ष०	,,	पचतोः	पचताम्
स०	पचति	,,	पचत्सु

एवमेव शब्विकरणाः भवत्-भावयत्-बुभूषत्-प्रभृतयः ॥

तान्तो दीव्यच्छब्दः ।

	एक०	द्वि०	बहु०
प्र०	दीव्यत्-द्	दीव्यन्ती	दीव्यन्ति
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	दीव्यता	दीव्यद्भ्याम्	दीव्यद्भिः
च०	दीव्यते	,,	दीव्यद्भ्यः
पं०	दीव्यतः	,,	,,
ष०	,,	दीव्यतोः	दीव्यताम्
स०	दीव्यति	,,	दीव्यत्सु

एवमेव श्यन्विकरणा दिवादिगणपठितधातुप्रकृतिकशत्रन्ताः ।

पान्तःस्वप्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहुव०
प्र०	स्वप्-ब्	स्वपी	स्वाम्पि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	स्वपा	स्वद्भ्याम्	स्वद्भिः
च०	स्वपे	,,	स्वद्भ्यः
पं०	स्वपः	,,	,,
ष०	,,	स्वपोः	स्वपाम्
स०	स्वपि	,,	स्वप्सु
सं०	हे स्वप्	हे स्वपी	हे स्वाम्पि

शान्त ईदृश्शब्दः ।

प्र०	ईदृक्-ग्	ईदृशी	ईदृंशि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	ईदृशा	ईदृग्भ्याम्	ईदृग्भिः
च०	ईदृशे	,,	ईदृग्भ्यः
पं०	ईदृशः	,,	,,
ष०	ईदृशः	ईदृशोः	ईदृशाम्
स०	ईदृशि	,,	ईदृक्षु
सं०	हे ईदृक्-ग्	हे ईदृशी	हे ईदृंशि

षान्तो धान्यपुष्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	धान्यपुट्, ड्	धान्यपुषी	धान्यपुंषि
द्वि०	,, ,,	,,	,,
तृ०	धान्यपुषा	धान्यपुड्भ्याम्	धान्यपुड्भिः
च०	धान्यपुषे	,,	धान्यपुड्भ्यः
पं०	धान्यपुषः	,,	,,
ष०	धान्यपुषः	धान्यपुषोः	धान्यपुषाम्
स०	धान्यपुषि	,,	धान्यपुट्सु,
सं०	हे धान्यपुट्-ड्	हे धान्यपुषी	हे धान्यपुंषि

षा (सा) न्तो धनुष्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	धनुः	धनुषी	धनूंषि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	धनुषा	धनुर्भ्याम्	धनुर्भिः
च०	धनुषे	धनुर्भ्याम्	धनुर्भ्यः
पं०	धनुषः	,,	,,

ष०	धनुषः	धनुषोः	धनुषाम्
स०	धनुषि	,,	धनुष्षु,:षु
सं०	हे धनुः	हे धनुषी	हे धनूंषि

एवं यजुष्-वपुष्-चक्षुष्-हविष्-छदिष्-शब्दप्रभृतयः ।

सान्तः पयस्शब्दः ।

	एकव०	द्वि०	बहु०
प्र०	पयः	पयसी	पयांसि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	पयसा	पयोभ्याम्	पयोभिः
च०	पयसे	,,	पयोभ्यः
पं०	पयसः	,,	,,
ष०	,,	पयसोः	पयसाम्
स०	पयसि	,,	पयस्सु,:सु
सं०	हे पयः	हे पयसी	हे पयांसि

एवं वासस्-यशस्-ओजस्-मनस्-सरस्प्रभृतयः ॥

सान्तोऽदस्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहु०
प्र०	अदः	अमू	अमूनि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः
च०	अमुष्मै	,,	अमीभ्यः
पं०	अमुष्मात्	,,	,,
ष०	अमुष्य	अमुयोः	अमीषाम्
स०	अमुष्मिन्	,,	अमीषु

इति हलन्ता नपुंसकलिंगाः ।

षड्लिङ्गभागः समाप्तः ।

षड्लिंगभागे परिशिष्टपत्रम् ।

पृष्ठे ३० 'विश्वादिषु दर्शिताः' ॥ इत्यस्याग्रे-
एकतर शब्दस्य तु स्वमोर्ङीनवत्, अन्यत्र कतरवत् ॥

३३ वारिशब्दोत्तरम्-
इकारान्तनपुंसकलिंगो द्विशब्दः स्त्रीलिङ्गवत् ॥
इकारान्तनपुंसकलिङ्गत्रिशब्दस्य जस्शसोः 'त्रीणि' रूपम् । शेषं पुंवत् ॥

४६ यज्वन् शब्दोत्तरम्-
एवम् अध्वन्-अथर्वन्-प्रभृतयः ॥
ब्रह्मन्शब्दोत्तरम्-
एवम् आत्मन्-परमात्मन्-प्रभृतयः ।

५० 'द्वादशन्' इत्युत्तरम्-
त्रयोदशन् चतुर्दशन् पञ्चदशन् षोडशन्
सप्तदशन् अष्टादशन् इति बोध्यम् ॥

५१ सुयज्-शब्दोत्तरम् ॥
एवम्-ऋत्विज् ॥

५६ तद्शब्दोत्तरम् ॥
एवं यद् । तत्र प्रथमैकवचने 'यः' इति रूपम् ॥

८३ रेफान्तः स्त्रीलिंगो गिर्शब्दः ।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	गीः	गिरौ	गिरः
द्वि०	गिरम्	,,	,,
तृ०	गिरा	गीर्भ्याम्	गीर्भिः

गिरे	गीर्भ्याम्	गीर्भ्यः
गिरः	”	”
”	गिरोः	गिराम्
गिरि	”	गीर्षु
हे गीः	हे गिरौ	हे गिरः

रेफान्तः स्त्रीलिङ्गः पुर्शब्दः ।

एकव०	द्वि०	बहुव०
पूः	पुरौ	पुरः
पुरम्	”	”
पुरा	पूर्भ्याम्	पूर्भिः
पुरे	पूर्भ्याम्	पूर्भ्यः
पुरः	”	”
”	पुरोः	पुराम्
पुरि	”	पूर्षु
हे पूः	हे पुरौ	हे पुरः

पृष्ठे ८४– [illegible]–

चकारान्तः ऋच्शब्दः ।

एकव०	द्विव०	बहुव०
ऋक्-ग्	ऋचौ	ऋचः
ऋचम्	”	”
ऋचा	ऋग्भ्याम्	ऋग्भिः
ऋचे	”	ऋग्भ्यः
ऋचः	”	”
”	ऋचोः	ऋचाम्

स०	अक्ष्णि	अक्ष्णोः	अक्षु
सं०	हे अक्ष, ए	हे अक्षी	हे अक्षः

एवं [illegible]।

नकारान्तो नामन्शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव
प्र०	नाम	नाम्नी, मनी	नामानि
द्वि०	,,	,, ,,	,,
तृ०	नाम्ना	नामभ्याम्	नामभिः
च०	नाम्ने	,,	नामभ्यः
पं०	नाम्नः	,,	,,
ष०	,,	नाम्नोः	नाम्नाम्
स०	नाम्नि, मनि	,,	नामसु
सं०	हे नाम, मन्	हे नाम्नी, मनी	हे नामानि

एवमेव सामन्-दामन्-व्योमन्-प्रभृतयः ॥

पृ०९० ब्रह्मन्शब्दोत्तरम्-

एवमेव वर्मन्-कर्मन्-चर्मन्-प्रभृतयः ॥

पृ० ९०- अहन्शब्दोत्तरम्-

नकारान्तः सुपथिन् शब्दः।

	एकव०	द्विव०	बहुव०
प्र०	सुपथि	सुपथी	सुपन्थानि
द्वि०	,,	,,	,,
तृ०	सुपथा	सुपथिभ्याम्	सुपथिभिः
च०	सुपथे	,,	सुपथिभ्यः

सुपथः	सुपथिभ्याम्	सुपथिभ्यः
,,	सुपथोः	सुपथाम्
सुपथि	,,	सुपथिषु
हेसुपथि, थिन्	हे सुपथी	हे सुपन्थानि

एवमेव सुमथिन्-अनृभुक्षिन् ॥

नकारान्तो रागिन्शब्दः ।

एक०	द्वि०	बहु०
रागि	रागिणी	रागीणि
,,	,,	,,
रागिणा	रागिभ्याम्	रागिभिः
रागिणे	,,	रागिभ्यः
रागिणः	,,	,,
,,	रागिणोः	रागिणाम्
रागिणि	,,	रागिषु
हे रागि, गिन्	हे रागिणी	हे रागीणि

एवमेव स्रग्विन्प्रभृतयः ।

इकारान्तनपुंसकलिङ्गो द्विशब्दः स्त्रीलिङ्गवत् ।

इकारान्तनपुंसकलिङ्गस्त्रिशब्दः ।

त्रीणि
,,
त्रिभिः
त्रिभ्यः
,,